Rozmer

VII. ročník 3/2004

Časopis pre kresťanskú duchovnú orientáciu

cena 38 Sk

Biele bratstvo za východnou hranicou

Sú riziká, ale i pozitíva

Mágia čísel

V moci kultu

Rozmer

Ako si môžete predplatiť Rozmer

Záujemcovia o predplatné si časopis môžu objednať:

- písomne na adrese: Redakcia časopisu Rozmer
  Svoradova 3, 811 03 Bratislava 1
- telefonicky na bratislavskom čísle: 02/5443 0960
- e-mailom na adrese: rozmer@sekty.sk

Objednávky predplatného prijíma výhradne redakcia!

Predošlé čísla

Rozmer 2/2004
Islam v USA
Rodina a náboženstvo
Strihneme si prevtelenie?
Alternatívne náboženstvá v Európe

Rozmer 1/2004
Módne hry s minulými životmi
V moci kultu
Uctievači planéty Saturn
Scientológia – svet len pre čistých

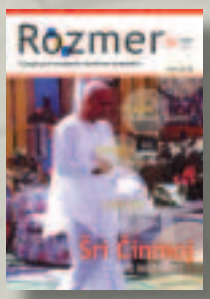

Rozmer 4/2003
V zajatí krásnych pocitov
Šrí Činmoj – kult osobnosti
Zážitky blízkosti smrti
Americké náboženské kontrasty

Rozmer 3/2003
Divotvorcovia z močarísk
Náboženstvá Číny
Sunnizmus a jeho školy
Vesmírne eniobludy akad. Ignatenka

Predplatné na rok 2004

Predplatné časopisu Rozmer na rok 2004 stojí 150 Sk.
Kto by mal záujem, môže si objednať aj staršie čísla:

- ročník 2003 (č. 1 – 4/2003) za 80 Sk
- ročník 2002 (iba č. 2, 3, 4/2002) za 60 Sk
- ročník 2001 (iba č. 4/2001) za 20 Sk

Jednotlivé čísla sa však postupne vypredávajú. Ak sa vám teda nejaké číslo neujde, príslušnú sumu vám, samozrejme, z celkovej ceny odrátame.

Po objednaní vám časopis zašleme aj s poštovou poukážkou. Po jej uhradení vám budeme časopis posielať na vašu adresu. Ak sa rozhodnete uhradiť platbu bankovým prevodom, zašlite, prosíme, príslušnú sumu na číslo nášho účtu: 2621022295/1100 (Tatra banka, a. s.). Avšak na bankovom výpise, ktorý dostaneme, musí byť uvedené vaše meno, adresa a variabilný symbol nachádzajúci sa na vloženej poštovej poukážke, aby sme vašu platbu mohli správne identifikovať.

Rozmer

časopis pre kresťanskú duchovnú orientáciu

štvrťročník

Vydavateľ: Ekumenická spoločnosť pre štúdium siekt
a Ekumenická rada cirkví v SR

Šéfredaktor: ThDr. Boris Rakovský

Grafický redaktor: Mgr. Aurel Valábek

Jazyková redaktorka: PhDr. Alžbeta Mráková

Adresa redakcie: Svoradova 3, 811 03 Bratislava 1

Telefón: 02/5443 1468 (šéfredaktor)
02/5443 0960 (distribúcia)

E-mail: rozmer@sekty.sk

Internet: http://www.rozmer.sk

Tlač: Lúč – vydavateľské družstvo
Kozičova 2, 841 10 Bratislava – Devín

Registračné číslo: MK SR 1754/97

ISSN: 1335–2660

Uzávierka čísla: 17. septembra 2004

Cena: 38 Sk

Časopis vyšiel s finančnou podporou Ministerstva školstva SR.

Rozmer 3/2004

Editorial

Hneď v úvode mám pre vás dobrú správu: Rozmer sa stal členom novozaloženej európskej federácie časopisov, ktorých cieľom je informovať verejnosť o súčasnej náboženskej scéne, ako aj o rizikách a problémoch spojených s nástupom novej religiozity. Stalo sa tak na júnovom sympóziu v Poľsku, kde sa zástupcovia podobne orientovaných odborných časopisov rozhodli založiť spoločnú inštitúciu, ktorá – ako všetci dúfame – prispeje k ešte lepšej vzájomnej informovanosti a spolupráci. A pretože súčasťou dohody je aj výmena článkov a aktuálnych správ, verím, že to čoskoro prinesie aj konkrétne ovocie.

Predpokladám, že pre našich zahraničných partnerov bude najžiadanejší náš typicky slovenský artikel – autentické svedectvá a reportáže z udalostí našej domácej duchovnej scény. Iste v okolí mnohých z vás sú ľudia, ktorí na vlastnej koži zažili skúsenosť s konkrétnym kultom či niektorým z množstva ezoterických smerov, ktoré sa množia ako huby po daždi. Dnes nie sú zriedkavosťou ani rôzne akcie, na ktorých sa takéto zoskupenia prezentujú, a tak si myslím, že stále je o čom písať. Je pochopiteľné, že naša redakcia nemôže byť všade, preto sa obraciam na vás – našich čitateľov, aby ste neváhali a napísali nám. Možno by stačil aj dobrý tip na zaujímavú reportáž alebo kontakt na človeka, ktorý má odvahu zverejniť svoju osobnú, hoci i trpkú skúsenosť. A nie je vylúčené, že práve jeho svedectvo budú čítať čitatelia v Poľsku, Rusku, Nemecku či v inej európskej krajine a pomôže mnohým.

Toto číslo Rozmeru nesie prívlastok „konferenčné". Niekoľko dní pred poľským sympóziom aj naše Centrum usporiadalo medzinárodnú konferenciu s názvom *Náboženská skupina ako potenciálny zdroj závislosti*, z ktorej nebude chýbať podrobnejšia reportáž. A nezabudli sme ani na dokončenie príspevku z medzinárodného seminára európskych katolíckych biskupských konferencií, ktorý sa na jar konal vo švajčiarskom Baare. Téma bola rozhodne zaujímavá – *New Age a alternatívne náboženstvá v Európe*. Možno si poviete, že je to na jedno číslo akosi priveľa. Áno, ale na druhej strane treba uznať, že je dôležité informovať aj o medzinárodných odborných fórach, na ktorých sa zbierajú nové poznatky a informácie, lebo naše poznanie obohacujú o rôznorodé pohľady, prístupy a skúsenosti odborníkov z krajín, v ktorých nové náboženské kulty pôsobia o niekoľko desaťročí dlhšie ako u nás.

BORIS RAKOVSKÝ
šéfredaktor

OBSAH

2 **Viera a život**
Biblické slovo
Report
Spravodajstvo z domova a zo sveta (ďalej s. 19, 32, 34 – 36)

3 **Sú riziká, ale i pozitíva**
Rozhovor so Z. Vojtíškom, hovorcom českej Společnosti pro studium sekt a nových náboženských směrů

6 **Náboženská skupina a závislosť (1)**
Reportáž z medzinárodnej konferencie *Náboženská skupina ako potenciálny zdroj závislosti*

10 **Ekumenicky o sektách**
O medzinárodnom sympóziu v Poľsku a o novozaloženej federácii časopisov zameraných na problematiku novej religiozity sa dočítate v príspevku B. Felsovej.

14 **Alternatívne náboženstvá v Európe (2)**
Druhá časť reportáže z medzinárodného seminára *Alternatívne náboženstvá v Európe*

17 **Európska únia a náboženské kulty (2)**
O postoji Francúzska a Rakúska k problematike nových náboženských hnutí sa dočítate v príspevku M. Lojdu.

20 **Satanizmus a mládež**
Rozhovor so známym talianskym žurnalistom C. Climatim o tom, ako čeliť zhubnému fenoménu – satanizmu.

21 **Mágia čísel**
Aká je reč čísel v náboženstvách a kultúrach? Má číslo naozaj magickú moc, odhaľuje náš osud? Odpovede na tieto otázky nájdete v článku V. Noskovej.

25 **V moci kultu (3)**
Záver svedectva P. Iláša odhaľuje, ako sa mladí stávajú závislými žiakmi Šrí Činmoja a ako sa dá jeho „na mieru šité" učenie zneužiť na budovanie kultu osobnosti.

29 **Biele bratstvo za východnou hranicou**
O škandalóznej apokalyptickej sekte a o spasiteľských zámeroch „Stvoriteľa vesmíru" – Marii Devi Christos píše J. Boczeková.

31 **New Age – výzva pre kresťanstvo**
Rozhovor s odborníkom z Lateránskej univerzity v Ríme, kňazom Alessandrom O. Pennesim

33 **Mágovia a gnostici v prvých troch storočiach (3)**
Míľniky dvoch tisícročí

34 **O čom píšu iní**
Monitoring tlače

BIBLICKÉ SLOVO

Viera a život

„Ja som bol ustanovený za zvestovateľa, apoštola a učiteľa tohto evanjelia. Kvôli tomu aj trpím. Ale nehanbím sa, veď viem, komu som uveril, a som presvedčený, že on má moc až do onoho dňa zachovať, čo mi bolo zverené. Za vzor zdravých rečí maj to, čo si počul odo mňa vo viere a láske v Kristu Ježišovi. Skrze Ducha Svätého, ktorý prebýva v nás, zachovávaj to dobré, čo ti bolo zverené" (2 Tim, 1, 11 – 14).

„Viem, komu som uveril," píše apoštol Pavol v Liste Timotejovi. Žiaľ, málokedy sa zamýšľame nad tým, akú hlbokú pravdu tieto slová obsahujú. Viera je totiž pre náš každodenný život omnoho dôležitejšia, ako sme si to schopní uvedomiť v praxi. Nielenže má vplyv na náš prístup k životu, usporadúva náš hodnotový systém a determinuje naše konkrétne postoje a činy, ale vytvára i našu osobnú identitu. Vo viacerých náboženstvách a kultoch je to tak, že ak adept na členstvo prijme vieru a zaviaže sa ju dodržiavať, stane sa riadnym členom a dostane nové meno, navonok vyjadrujúce začiatok jeho „nového" života a zrodenie sa jeho novej identity. Preto je skutočne veľmi dôležité, čomu, ale najmä komu veríme.

V minulosti platilo, že človek prijal vieru už do vienka. Znamená to, že v akej krajine, resp. rodine sa narodil, takým veriacim sa stal. Platí to síce aj dnes, ale už v omnoho menšom meradle. Svet sa mení a spoločnosť sa stáva čoraz multikultúrnejšou. Vidno to najmä v západnej Európe, ale možno tento fenomén onedlho postihne i nás. Hoci tu nežije toľko rozličných etník, o atraktívne a duchovne sa tváriace ponuky však už ani u nás nie je núdza. A možno nás ani tak neprekvapuje to, čomu všetkému sú ľudia schopní veriť, ako čoraz iracionálnejšie a bizarnejšie dôvody a okolnosti, za akých si ľudia túto novú vieru volia. Ba stretol som sa aj s prípadom, keď absolventka medicíny radikálne odmietla akékoľvek lieky napriek tomu, že sa u nej začali objavovať čoraz intenzívnejšie epileptické záchvaty. Dôvod? Bol prostý – viera v magickú moc šamana. A podobných anomálií by sme v sektárskom myslení našli neúrekom.

Ježiš a jeho evanjelium sú pre nás kresťanov opravdivou oporou. Avšak mnohým iným sa jeho slová zdajú zastarané a pre dnešného človeka nepraktické. Preto si ich vysvetľujú po svojom, alebo ich dokonca úplne ignorujú. Namiesto nich si do svojho srdca naznášali myšlienky a slová, ktoré sú síce na prvý pohľad ľúbivejšie a demokratickejšie, ale nie je v nich ani duch, ani život. Ba naopak, často sú karikatúrou života, karikatúrou, ktorá lož pokladá za pravdu a pravdu za lož, zlo vydáva za dobro a dobro prezentuje ako zlo. A čo je azda ešte horšie, túto zvrátenosť spoločne s ľuďmi, ktorí ju v nás ustavične živia, povyšujú na piedestál, na ktorom by podľa zdravého rozumu nemala čo hľadať.

BORIS RAKOVSKÝ

REPORT

Sprenevera predstaviteľa Cirkvi zjednotenia

JUŽNÁ KÓREA – Park Bo-hi, údajne druhý najvyšší predstaviteľ Cirkvi zjednotenia, bol prokuratúrou v Soule zatknutý, daný do väzby a obžalovaný zo sprenevery. Cirkev založil reverend Mun Sun Mjong (Moon Sun Myung), kontroverzný náboženský vodca, ktorý sám seba nazýva Synom Božím.

Park údajne v decembri dostal 2 miliardy wonov (1,7 mil. USD) od realitného projektanta za to, že mu prisľúbil práva na výstavbu bytového komplexu na pozemku v Guri, v provincii Gjonggi, ktorý je majetkom potravinárskej firmy Ilhwa Corp., patriacej cirkvi. Ako uviedol prokurátor, išlo o preddavok na predaj pozemku. Parkovi sa nepodarilo sľub dodržať, no okolnosti kontraktu nie sú celkom známe. Park vrátil projektantovi iba 1,3 miliardy wonov.

Predstaviteľ Cirkvi zjednotenia pre denník JoongAng Ilbo uviedol, že Park už nie je vo vedení cirkvi, je už iba radovým členom. Ďalej povedal, že Park nepožiadal cirkev o preplatenie peňazí, ktoré dostal projektant. Nie je jasné, či mal Park na kontrakt cirkevné schválenie.

Park bol kľúčovou postavou pri zabezpečovaní stretnutia rev. Muna so zosnulým severokórejským diktátorom Kim Il Sungom v Pchjongjangu. Roku 1982 založil Washington Times, washingtonský denník patriaci cirkvi; súčasne bol v rokoch 1991 – 1993 aj vydavateľom a prezidentom soulského denníka Segye Ilbo.

MIN DONG-KI, denník JoongAng Daily, 20. 7. 2004
Zdroj: http://www.religionnewsblog.com/7928-.html

Pravoslávni proti mormónskej katedrále v Moskve

MOSKVA – V ruskom meste Saratov na rieke Volge verejnou modlitbou demonštrovali pravoslávni kresťania proti výstavbe mormónskeho chrámu. Plánovaný projekt je vraj „urážkou" pravoslávnych kresťanov v tejto oblasti, ako podľa tlačového odboru Moskovského patriarchátu povedal saratovský biskup Longin.

Longin súčasne vyzval demonštrantov, aby svoje protesty namierili „proti sekte, nie však proti jej zavádzaným stúpencom". Mormóni (oficiálny názov cirkvi je Cirkev Ježiša Krista svätých neskorších dní) vykonávajú v Rusku od skončenia studenej vojny intenzívnu misijnú činnosť. Podľa ich vlastných údajov majú v celej krajine spolu asi 15 000 členov. Doteraz táto organizácia, pravoslávnou cirkvou zaraďovaná medzi sekty, v Rusku nevlastnila nijakú väčšiu sakrálnu stavbu. (epd/kp)

Zdroj: http://www.russland-online.ru/rupan0010/morenews.php?iditem=1360u

Sú riziká, ale i pozitíva

PhDr. Zdeňka Vojtíška čitateľom azda netreba zvlášť predstavovať, pretože je to zo stránok Rozmeru dostatočne známa osobnosť. Aby sme však dodržali určitú etiketu, uvediem, že je hovorcom Společnosti pro studium sekt a nových náboženských směrů a šéfredaktorom českého odborného časopisu o súčasnej náboženskej scéne, štvrťročníka *Dingir*. Okrem toho prednáša na Husitskej teologickej fakulte a na Evanjelickom teologickom seminári v Prahe. Nedávno mu vyšla zaujímavá publikácia *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*, ktorej recenziu sme aktuálne priniesli v predchádzajúcom čísle. Našu pražskú spolupracovníčku Věru Noskovú sme požiadali, aby s autorom knihy urobila rozhovor. Veríme, že je v mnohom podnetný a zaujímavý nielen pre našu redakciu a úzky okruh našich čitateľov, ale že bude mať univerzálny dosah.

VĚRA NOSKOVÁ

Kedy sa začal váš záujem o náboženské smery, hnutia a sekty? Čo vás k nemu motivovalo?

Môj záujem sa začal v prvej polovici 90. rokov minulého storočia, keď som pracoval v kresťanskom vydavateľstve. Pripravoval som na vydanie knihu o sektách a zároveň sériu rozhovorov do cirkevného časopisu na túto tému. Pri príprave i vďaka ohlasom som získal dojem, že nová, alternatívna religiozita je niečo, čo mi pomáha pochopiť súčasný svet. A ešte jedna vec. Na kresťanstvo som konvertoval až v dospelosti. Otázky konverzií k netradičným náboženstvám mi pomáhali pochopiť samého seba a svoju vlastnú duchovnú cestu.

Udržujete kontakty s podobne zameranými kolegami v iných krajinách? Stretávate sa? Ktoré problémy sa v Európe vnímajú ako prioritné? Ktoré v Česku a na Slovensku?

S niektorými kolegami spolupracujem, iných dlhodobo zanedbávam, čo stále vnímam ako ujmu a dlh. Na stretávanie, konferencie a nejaké veľké teoretizovanie ani tak veľmi nie som. Vždy ma skôr zaujímalo to, čo je doma a na čo si môžem skutočne „siahnuť". Priorita v tejto oblasti je už roky rovnaká: ako uchovať vzácnu hodnotu náboženskej slobody a zároveň ako pomôcť, aby táto sloboda neprinášala jednotlivcom i celej spoločnosti negatívne dôsledky.

Niekoľkokrát ste boli na stáži v USA. Aká to bola stáž a do akej miery bola prínosná?

V Spojených štátoch som bol dvakrát a z oboch pobytov som sa vrátil nesmierne bohatý a nadšený. Pri prvom som bol obohatený o štúdium náboženskej plurality a jej spoločenských dôsledkov. Prostredníctvom Fulbrightovej nadácie som sa mal možnosť spolu s ďalšími asi 15 akademikmi z celého sveta stretnúť počas nabitého letného programu s významnými americkými sociológmi náboženstva a religionistami a počúvať ich prednášky. Najzaujímavejšími boli pre mňa J. Gordon Melton (nové náboženské hnutia), Phillip E. Hammond (náboženstvá a americké právo), Richard D. Hecht (judaistika), Catherine Albanesová a Wade Clark Roof (náboženstvá v Spojených štátoch), Mark Juergensmeyer (náboženstvá a terorizmus), ale i mnoho ďalších. Naša skupina navštívila niekoľko univerzít a množstvo bohoslužieb, náboženských akcií, chrámov a pod. Cestovali sme aj na niekoľko miest Spojených štátov, ktoré sú zaujímavé z hľadiska náboženstva.

Druhý pobyt bol na Wheaton College, vysokej škole, ktorá je veľmi známa ako teologické pracovisko evanjelickej časti amerického kresťanstva. Spolu s niekoľkými ďalšími

vyučujúcimi na teologických školách v strednej a vo východnej Európe sme pod individuálnym vedením vždy jedného z profesorov študovali v tamojšej knižnici každý to, čo bolo naším odborným záujmom. V mojom prípade to bolo pastoračné poradenstvo v otázkach siekt a sektárstva.

Aké má USA v oblasti nových náboženských smerov, hnutí a siekt špecifiká? V čom je tento terén iný než v Európe?

Môžem sa azda odvážiť na porovnanie len s našou krajinou, nie však s celou Európou. Napadajú mi dva rozdiely: náboženská pluralita je v Spojených štátoch omnoho širšia (zahrnuje väčšiu škálu náboženských hnutí) a omnoho hlbšia v zmysle skutočne rovnakých príležitostí na získanie spoločenského postavenia. Druhý rozdiel súvisí s toleranciou. Obávam sa, že na rozdiel od americkej nie je naša spoločnosť ani tak nábožensky tolerantná, ako skôr nábožensky ľahostajná. Tolerancia (lat. *tolerāre* – znášať) znamená poznať to, čo je odlišné, a túto odlišnosť rešpektovať (znášať). Pokiaľ skutočne toho druhého poznáme, môžeme i kadečo oceniť a to, s čím nesúhlasíme, budeme aspoň znášať. Ľahostajnosť je oproti tomu oveľa krehkejšia: môže priniesť prekvapenie a šok z inakosti toho druhého. Šokovaná a neoboznámená spoločnosť môže reagovať veľmi iracionálne a tým i nebezpečne.

Dá sa povedať, že dochádza k atomizácii náboženského života, že je zjavný odliv od veľkých inštitucionalizovaných cirkví smerom k najrôznejším náboženským odnožiam a sektám? Keď áno, čo je príčinou? Prispieva k tomu postmoderná doktrína, že všetky pravdy sú rovnaké a možné je všetko?

Túžba po malých duchovných spoločenstvách je jasne zreteľná. Ak by som sa odvážil predvídať, povedal by som, že veľké náboženské spoločenstvá (napr. tradičné cirkvi) majú v ďalších rokoch budúcnosť len vtedy, keď budú mať funkčnú štruktúru malých aktívnych spoločenstiev. Okrem toho ustavične rastie počet jednotlivcov, ktorých duchovný život neobsahuje angažmán v žiadnom spoločenstve. Príčin tohto vývoja je zaiste dosť, ale zmieňme sa aspoň o stále rastúcom individualizme, prostredí náboženskej plurality, ktoré privatizáciu náboženstva podporuje, o relativizme, ktorý vzrástol otvorením našich obzorov pre mnoho vzájomne súťažiacich právd, alebo nechuť k inštitúciám a k ich autoritám.

Nové náboženské hnutia vznikali vždy. Tie dnešné – tak ako aj predošlé – reagujú na psychické a sociálne potreby súčasných ľudí, ktorým sa tradičné inštitúcie dajme tomu nedokázali dosť rýchlo a pružne prispôsobiť. Je pochopiteľné, že ich počet zodpovedá tej skutočnej globálnej šírke duchovných tradícií, ktorá je dnes ľahko dostupná. Najrôznejšie formy ich protestu proti tradičným formám zbožnosti spôsobujú, že tí, ktorí stoja mimo týchto hnutí, sú trochu zmätení ich množstvom, pestrosťou i aroganciou, s akou vstupujú na náboženský trh, ktorý bol donedávna celkom prehľadný. Toto zmätenie je celkom pochopiteľné.

Je náboženská pestrosť najmä dôsledkom náboženskej slobody a demokratizácie spoločnosti? Aké má riziká?

I keď rozumiem rôznym obavám a nechuti voči novým, až skoro módnym náboženským javom, napriek tomu túto pestrosť chápem ako niečo veľmi pozitívne. Poskytuje možnosť prebudenia duchovného života aj u ľudí, ktorí o náboženstve donedávna ani nepremýšľali, a tým, ktorí duchovne žijú, poskytuje možnosť obohatenia. Rané kresťanstvo vyrastalo vo veľmi podobnom pluralitnom, neprehľadnom a zmätenom náboženskom prostredí, a práve v tomto prostredí sa cítilo ako ryba vo vode a veľmi dobre v ňom obstálo. Myslím si, že sú to práve kresťania, ktorí môžu na súčasnú situáciu na poli náboženstva hľadieť prajne a bez iracionálnych strachov. Ak kresťanská viera za niečo stojí, tak môže bez obáv vstupovať do dialógu a nechať sa konfrontovať s tým, čo je iné, a prijímať od toho iného dobré podnety.

Ale – ako hovoríte – tento slobodný priestor má, samozrejme, svoje riziká. Rozdelil by som ich do troch oblastí. Prvú by som nazval náboženským rizikom. Myslím tým to, že na duchovnej ceste sa môžem dostať niekam do slepej uličky. Môžem sa uspokojiť s nejakým lacným, hoci aj poverčivým duchovnom, a pretože mi vyhovuje, zostanem pri ňom. Druhé riziko je psychické: môžem uviaznuť v pasci psychickej manipulácie zo strany neskúsených alebo nezodpovedných ľudí a ocitnúť sa nevedomky v nekritickej závislosti od nejakej skupiny či jej vodcu. Môžem si tak dobrovoľne veľmi obmedziť duševný život a – čo je ešte horšie – v úsilí o sebapotvrdenie sám manipulovať ďalšími. Tretie riziko, ktoré rozoznávam, je sociálne. Privatizácia duchovného života či závislosť od nejakej náboženskej skupiny ma môže veľmi ľahko zbaviť autentických príbuzenských i priateľských zväzkov.

Má spoločnosť dostatočné nástroje, aby čelila sektám, ktoré oberajú zmanipulovaného člena o majetok, citové a spoločenské zázemie a slobodu? Avšak keď na „pravidlá hry" títo jednotlivci pristupujú dobrovoľne, možno postihnúť vodcu sekty?

Inštitucionálne nie. Manipulácia je rozšírené spoločenské správanie, ktorému nemožno nijako inštitucionálne zabrániť ani ho nemožno inštitucionálne postihnúť. Našťastie sa o to ani nikto nepokúša. Taká inštitúcia by nám všetkým musela vliezť doslova až do spálne. Manipulácia je však deviantné správanie. Spoločnosť ho odsudzuje a sankcionuje inak: s manipulátorom sa napríklad nikto nebaví, nikto ho neberie vážne, všetkým je protivný a vtieravý, a ľudia ho jednoducho nemajú radi. Vezmite si ako príklad, povedzme, obľubu poisťovacích agentov! Problém je však v tom, že naša súčasná spoločnosť má prah citlivosti, keď jej už manipulácia prekáža, veľmi vysoko. Všetci sme už takí zvalchovaní manipuláciou v reklame a politike, že nám prestáva byť nepríjemná a už ju ani nevnímame ako nebezpečenstvo. V Česku máme krásny príklad: manželka nášho dlhodobo najobľúbenejšieho politika a dlhoročného ministra vnútra (teraz predsedu vlády) je vysoko postavená osoba vo firme Amway. Táto firma premyslene používa tie najodpornejšie metódy manipulácie. Takže sme na jednej strane schopní teoreticky diskutovať a pohoršovať sa

nad manipuláciou v niektorých nových náboženských hnutiach, na druhej strane nám skutočne „sektárska" manipulácia so zákazníkmi a s voličmi už ani neprekáža.

So svojimi spolupracovníkmi v Spoločnosti pre štúdium siekt a nových náboženských smerov šírite osvetu a monitorujete náboženskú scénu so všetkými jej novotvarmi. Nie je vás málo? Narážam na fakt, že vy sám ste prácou na tomto poli preťažený, hoci sa nesťažujete. Zaoberá sa osvetou a šírením informácií o týchto fenoménoch u nás ešte iná organizácia či jednotlivci?

Možno sú na vysokých školách ešte aj iné pracoviská, ktoré sa tiež zaoberajú novou religiozitou, ale máte pravdu: okrem našej Spoločnosti niet mnoho možností, kam sa môžete osobne obrátiť, keď potrebujete informácie. A čo sa týka odborného poradenstva, sme azda skutočne široko-ďaleko jediní, ktorí ho dlhodobo premyslene vykonávajú. Iste je to z jednej strany nepríjemné. Naši klienti by často potrebovali dokresliť si obraz aj inak formulovaným názorom od druhých, trochu odlišne pracujúcich odborníkov.

Na druhej strane je len dobre, keď naša spoločnosť vplyv nových náboženských hnutí nijako zvlášť nedramatizuje. Keby malo každé ministerstvo svoj odbor boja proti sektárstvu a v každom kraji by sedeli protisektárski tajomníci, bolo by to pre všetky strany horšie.

Existuje v Česku a na Slovensku v súčasnosti nejaká významnejšia náboženská netolerancia?

Neviem o prejavoch náboženskej netolerancie u nás. Ani odpor časti obyvateľov Orlovej a Teplíc proti chystaným stavbám mešít nemožno podľa mňa chápať ako prejavy intolerancie. Ľudia majú strach skôr z teroristov než z islamu a mešity si s nebezpečenstvom terorizmu spájajú. Napriek tomu si myslím, že naša spoločnosť nie je príliš zrelá v zmysle náboženského pluralizmu. Ako som už povedal, je ľahostajná, a preto môže byť nejakou nečakanou udalosťou ľahko ohrozená.

Ateisti často argumentujú tým, že keby nebolo náboženstva, nebolo by náboženských vojen, vzájomného vyvražďovania inovercov tej istej národnosti (ak nešlo o teritoriálne nároky), inkvizície atď., čo sú zničujúce fenomény sprevádzajúce históriu. Ako by im veriaci mali odpovedať?

To nie je dobrý argument. Takisto by sme mohli povedať, že by neboli vojny, keby nebolo národov. Nie, taká cesta uvažovania nikam nevedie. Musíme na to ísť z inej strany: aby akákoľvek spoločnosť mohla fungovať, musí sa nejako vyrovnať s násilím. Násilie teda musí byť buď sankcionované (napr. násilie, ktorého sa dopúšťa vrah), alebo legitimované (napr. násilie, ktorého sa dopúšťa kat). Na legitímnosť násilia môže slúžiť akákoľvek idea, napríklad idea spravodlivosti, aby sme zostali pri tom katovi. Alebo aj idea národa či idea náboženstva. Môžeme teda diskutovať o tom, či je niektorá idea pravdivá alebo či niektorá idea nebola zneužitá na mocenské záujmy nejakej skupiny v spoločnosti. To je vec diskusie. Ale zodpovednosť za násilie nemôžeme zvaliť na žiadnu ideu a, samozrejme, ani na nijaké náboženstvo.

Táto zodpovednosť leží na ľuďoch, na ich sebectve, ignorantstve, hlúposti a ďalších vlastnostiach, ktoré všetci dobre poznáme aj u seba. To sú tie „zničujúce fenomény sprevádzajúce ľudskú históriu", o ktorých ste sa zmienili. Tieto vlastnosti (eufemisticky by sme mohli povedať „záujmy") vo svojich dôsledkoch plodia násilie. A násilie je často legitimované náboženstvom, zvlášť pokiaľ je to náboženstvo neoddeliteľne späté s inštitúciami tej-ktorej spoločnosti. Môžeme len povedať, že legitimovať násilie jedným náboženstvom (povedzme budhizmom) je azda ťažšie, hoci nie vylúčené, legitimovať násilie niektorým iným (povedzme sikhizmom) je azda vďaka histórii alebo vierouke ľahšie. Nič viac. Náboženstvo ako také je v tom nevinne.

Aj otázka inkvizície je veľmi podobná. Tam, kde sa náboženstvo prelína so všetkými spoločenskými inštitúciami, spoločenský záujem sa rovná náboženskému záujmu. Preto môže byť napríklad v islamských krajinách konverzia na iné náboženstvo potrestaná až smrťou. Taká konverzia totiž nie je len opustením náboženstva, ale i opustením, ba zradou celej spoločnosti. A inkvizíciu je takisto asi najlepšie pochopiť ako úsilie udržať jednotu spoločnosti a jej náboženstva všetkými prostriedkami. Úsilie niekedy až hysterické, lebo je márne. Vývoj západnej spoločnosti bol v čase inkvizície už nezadržateľný.

Kresťanská civilizácia totiž vytvorila situáciu, v dejinách pomerne vzácnu: podarilo sa jej vytvoriť z náboženstva iba jednu z mnohých spoločenských inštitúcií, ktorá sa však už neprelína napríklad so školstvom, s justíciou ani so zahraničnou politikou. Tak bola náboženská inštitúcia (cirkev) – trestuhodne nedobrovoľne – zbavená zodpovednosti za spoločnosť, a tým i pokušenia legitimovať spoločenské násilie svojím náboženstvom.

My sme si na tento mimoriadny stav oddelenia náboženstva od ostatných spoločenských inštitúcií tak zvykli, že sa nám dnes zdá nábožensky legitimované násilie (napr. súčasný teror islamských extrémistov alebo dávna cirkevná inkvizícia) absurdné. Pýtame sa: ako môže náboženstvo spôsobiť také veci? Tou otázkou však prezrádzame, že naše chápanie spoločenských dejov je veľmi obmedzené. Máme klapky na očiach, ale tvrdo (a vlastne dosť hlúpo) odsudzujeme situáciu, ktorej na Západe dnes už nerozumieme.

Máte svoju predstavu relatívne ideálneho sveta, ku ktorému by ľudstvo malo smerovať? Akú podobu má vaša Utópia? Aké miesto v nej zaujíma viera v akéhokoľvek boha, bohov, svätých?

Neverím tomu, že ľudstvo je schopné vytvoriť ideálny svet. A aj keby áno, tak bezo mňa, pretože ja sám som veľmi neideálny. Ale verím, že už existuje a bude ešte plnšie existovať priestor, kde nebude násilie jednoducho preto, lebo by bolo zbytočné. Tam sa – obrazne povedané – bude hrať vlk s baránkom. V tomto priestore, prirodzene, nebudú vládnuť ľudia. Evanjelium ho metaforicky nazýva Božie kráľovstvo.

Ďakujem za rozhovor. ■

Preklad: ALŽBETA MRÁKOVÁ
Foto: J. NOSEK

Náboženská skupina a závislosť (1)

BORIS RAKOVSKÝ

Náboženská skupina ako potenciálny zdroj závislosti – to je názov medzinárodnej konferencie, ktorú v dňoch 14. – 15. júna 2004 zorganizovalo vo Svätom Jure Centrum pre štúdium siekt pri Ekumenickej rade cirkví v SR spoločne s Ústavom pre vzťahy štátu a cirkví a Ekumenickou spoločnosťou pre štúdium siekt. Téma iste veľmi zaujímavá najmä pre odborníkov, ktorí sa tu zišli zo šiestich krajín (z Nemecka, Rakúska, Maďarska, Poľska, Českej republiky a zo Slovenska) a dlhodobo sa venujú problematike nových náboženských kultov. Osobne som od tohto stretnutia očakával nové poznatky a podnety, ktoré by vniesli viac svetla do náročnej poradenskej práce, pretože aj u nás pribúda ľudí s novou, tzv. civilizačnou diagnózou – kultová závislosť. Hoci viaceré otázky, ktoré som si v duchu kládol, zostali nezodpovedané – čo sa však od nabitého, ale iba dvojdňového programu ani nedalo očakávať – mnohé príspevky boli pre mňa obohatením a odrážali bohatú skúsenosť prednášateľov, čo je na takýchto podujatiach azda to najcennejšie. A pretože boli nielen rôznorodé, ale vskutku zaujímavé, rozhodol som sa venovať im väčšiu pozornosť a spracovať ich podrobnejšie, čo si, samozrejme, vyžiada pokračovanie v budúcom čísle.

Po úvodnom privítaní sa slova ujal prvý prednášateľ, Dr. Reinhard Hempelmann, riaditeľ Hlavného evanjelického úradu pre svetonázorové otázky v Berlíne. Jeho príspevok sa týkal v súčasnosti nanajvýš aktuálnej témy – náboženského fundamentalizmu; konkrétne išlo o kresťansko–fundamentalistické turíčne a charizmatické spoločenstvá v kontexte s pluralistickými spoločnosťami.

Ako v úvode R. Hempelmann poznamenal, fundamentalizmus je celosvetový fenomén, ktorý sa vyskytuje vo všetkých náboženstvách. Pozadie jeho vzniku tvorí kríza moderny, otrasenie jej istotami, čoho hlavnou príčinou je emancipácia rozumu a viery. Recept na prekonanie tejto krízy nachádzajú fundamentalistické hnutia v tom, že chcú „vybudovať novú spoločnosť na základe posvätných textov".

„Nemožno prehliadnuť," zdôraznil R. Helpelmann, „že charizmaticko-turíčne a evanjelikálne prúdy sa náramne rýchlo a účinne rozšírili a vývojom sa stali istým druhom kresťanského trendového náboženstva. Napriek tomu je málo prospešné a rovnako z historickej, ako aj z fenomenologickej perspektívy nesprávne paušálne identifikovať kresťanský fundamentalizmus napríklad s evanjelikálnym alebo charizmatickým hnutím či kresťanským konzervativizmom. (...) Aby sme mohli hovoriť o fundamentalizme v užšom zmysle v historickej perspektíve, motív verbálnej inšpirácie a neomylnosti Svätého písma nevystačí ako kritérium na definíciu. Musia k tomu pristúpiť ďalšie motívy – konzervatívne politické zmýšľanie a vôľa presadiť nábožensky zdôvodnené presvedčenia aj politicky, teda spojenie politiky a náboženstva, prípadne zrušenie diferencovania spoločnosti v oblasti práva, politiky, étosu, vedy i náboženstva v mene náboženstva."

Halpelmann ďalej podotkol, že v Nemecku na rozdiel od USA, kde kresťanský fundamentalizmus predstavuje vysoko organizovaný a politicky vplyvný faktor, sa politizujúce formy fundamentalizmu vyskytujú v malých kresťanských stranách, avšak ich vplyv ostáva nepatrný. „To však neznamená, že by kresťansko-fundamentalistické orientácie boli vo svojich politických implikáciách bezvýznamné a mohli sa prehliadať, predsa len vo svojich protestantských alebo katolíckych formách sa kresťanský fundamentalizmus v našom kontexte prezentuje najmä ako cirkevno-politická, pastoračná a ekumenická výzva," dodal Helpelmann.

Vo svojom príspevku sa berlínsky prednášajúci zaoberal aj otázkou vzťahu medzi fundamentalizmom a modernou, pričom fundamentalizmus označil za akýsi druh antimoderny odmietajúci

modernosť, no zároveň urýchľujúci jej vnútorné procesy. Ďalej poznamenal, že pojem fundamentalizmus slúži aj ako hodnotiaci pojem pre mylné druhy vývoja kresťanskej zbožnosti. Svoje tvrdenie podložil uvedením príkladov: Revival Centers International (Christian Assemblies – Kresťanské spoločenstvá), Medzinárodné cirkvi Kristove (International Churches of Christ) a jednotlivé spoločenstvá v okruhu charizmaticko-turíčnej zbožnosti. Uviedol, že základný princíp, ktorý je v týchto skupinách očividný, je princíp zveličovania. Duchovné náhľady, ktoré sú samy osebe správne, bývajú také zveličené, že zahmlievajú kresťanské svedectvo, ba ho až prekrúcajú. Choroby jednotlivých členov (napr. artritída, bulímia) sa vysvetľujú ako pôsobenie moci démonov, takže oslobodenie sa javí ako možné jedine prostredníctvom liečenia exorcizmom. Zároveň je úplné uzdravenie prisľúbené tým, ktorí sú pripravení poslúchať dané nariadenia a akceptovať ponúkané autoritatívne štruktúry.

Helpelmann sa v závere v krátkosti zmienil aj o charakteristických motívoch, ktoré sa v týchto skupinách vyskytujú, a ktorých význam sa prejavuje okrem iného v tom, s akou intenzitou sa s nimi spája pre všetkých spoločný základný motív neomylnosti Svätého písma.

Z rozmanitosti možných prejavov fundamentalizmu sa nakoniec vykryštalizovali dva typy – slovný a duchovný. „Obidva majú spoločné to, že odpovedajú na ľudskú túžbu po uistení vo viere. Slovný fundamentalizmus hľadá upevnenie viery spätným pohľadom prostredníctvom odvolania sa na neomylné Božie slovo v minulosti. Duchovný fundamentalizmus orientuje svoje uistenie najmä na viditeľné prejavy Ducha, ktoré sa vnímajú ako jednoznačné znaky, odkazy, ba dokonca dôkazy Božej prítomnosti (uzdravenia, extatické zážitky)," dodal na záver Helpelmann.

Ako ďalší vystúpil András Máté-Tóth, profesor religionistiky, zakladateľ a vedúci Katedry religionistiky na Univerzite v Szegede. Vo svojom referáte prezentoval analýzu prieskumu preferencií orientácie vo vybraných náboženských skupinách v Maďarsku, ktorými boli Svedkovia Jehovovi, scientológovia a budhisti; ako kontrolná skupina katolíci a rovnako aj reprezentatívna vzorka populácie Maďarska.

„V rámci tohto široko zameraného prieskumu sme vo viacerých krokoch kládli otázky takým ľuďom, akí sa vo všeobecnom reprezentatívnom prieskume pre štatistickú analýzu skôr nevyskytujú, alebo len v nedostatočnom počte, teda takých, ktorí sú podľa našich predchádzajúcich úvah nadpriemerne religiózni. Hlavným cieľom prieskumu nie sú predovšetkým samotné náboženské spoločnosti, ktoré nám pomohli pri prieskume, ale rôzne typy a korelácie religiozity. (...) Spomedzi deviatich možností orientácie dávali respondenti najvyššie hodnoty v rôznom poradí predovšetkým spisom a zákonom vlastnej spoločnosti, ako aj svedomiu. Najnižšiu hodnotu získala orientácia podľa toho, „ako sa správa väčšina". Vo všetkých spoločenstvách možno vnímať skupinu, ktorá sa správa voči vlastnému spoločenstvu jednoznačne lojálne, a skupinu, ktorá je menej alebo vôbec nie je lojálna," poznamenal prof. Máté-Tóth.

Maďarský hosť ďalej uviedol, že tento prieskum je časťou komplexného výskumu náboženských spoločností v Maďarsku. Prvú časť tvorí skúmanie inštitucionálnych aspektov náboženských spoločností, ktorý sa zakladá na cielených, pološtruktúrovaných rozhovoroch s oficiálnymi predstaviteľmi danej náboženskej spoločnosti. Výsledky boli doplnené informáciami o týchto náboženských spoločnostiach z internetových zdrojov.

Ďalšou jeho časťou je obsahová analýza maďarských denníkov z hľadiska tém ako náboženstvo, cirkev a náboženské spoločnosti. Obsahovo-analyticky boli spracované titulky približne 15-tisíc novinových článkov, neskôr približne tisíc článkov v plnom znení, vzťahujúcich sa na tri kľúčové pojmy: *sekta, minoritná cirkev a náboženská spoločnosť;* nakoniec 150 článkov z týždenníka najdynamickejšej maďarskej „megachurch", Hit Gyülekezete (Spoločenstvo viery), týkajúcich sa Katolíckej cirkvi.

Posledná časť prieskumu sa usiluje podrobiť „krédo" náboženských spoločností teologickej obsahovej analýze, aby mohla typizovať ich svet viery. „Tento vysoko komplexný prieskum náboženských spoločností nechce vydať svedectvo o výskumníckom velikášstve; vznikol z poznania, že rozmanitosť a komplexnosť náboženských spoločností je hodna rozmanitého a komplexného výskumu," zhrnul na záver Máté-Tóth.

Popoludňajší blok prvého konferenčného dňa otvorila pani Helena Mišovičová, bývalá dlhoročná členka Náboženskej spoločnosti Svedkov Jehovových. Prítomným priblížila svoje pôsobenie v tejto teokratickej organizácii, no najväčšmi zaujali jej slová o tom, že neexistuje žiaden dôstojný spôsob, ako z nej vystúpiť.

András Máté-Tóth

Ak niekto prednesie svoje kritické pripomienky alebo si nebodaj dovolí navonok prejaviť svoje pochybnosti, vedenie na neho vyvíja postupný psychický nátlak, ktorý väčšinou vyústi k absolútnej ignorancii a vylúčeniu. Mnohí Svedkovia sa preto jednoducho boja vyjadrovať svoje pocity a názory pred ostatnými v obave, že budú odsúdení a ako vylúčení budú tomuto satanom ovládanému svetu vydaní napospas. Ale aj tí, ktorí naberú odvahu a z organizácie vystúpia, ešte dlho potom zápasia s tým istým pocitom strachu pred zatratením a zničením, ktorý im v spoločnosti po dlhé roky hlboko vštepovali. Navyše vylúčený člen je pre ostatných nebezpečný a považujú ho za odpadlíka, ku ktorému sú Svedkovia vždy neúprosní.

„Ak sa stalo, že ma na ulici zbadali Svedkovia Jehovovi, s ktorými som mala vždy viac ako dobré vzťahy, radšej prešli na druhú stranu a tvárili sa, že ma nevidia. Bola som pre nich vzduch," povedala s ľútosťou pani Helena a dodala: „Najhoršie na tom je, že moje deti tam zostali. Po tom, čo som opustila organizáciu, sa naše vzťahy rapídne zhoršili. Odvtedy uplynulo už vyše päť rokov, ale stále to

nie je ono. Hoci je pravda, že sa vzťahy o čosi zlepšili, tá bariéra strachu a odmietania, ktorú organizácia Svedkov Jehovových veľmi dôsledne a precízne u svojich členov buduje, sa dá len ťažko prekonať. Najmä ak ešte stále platí – pod trestom exkomunikácie – prísny zákaz styku s bývalými členmi, hoci i tými, ktorí by nám mali byť najbližší…"

Na emotívne, no pravdivé vystúpenie Heleny Mišovičovej nadviazal ďalší príspevok. Grzegorz Fels, šéfredaktor odborného poľského štvrťročníka *Sekty i Fakty*, sa v ňom podrobnejšie zameral na otázku, ako reagovať na Svedkov Jehovových. Po úvode venovanom histórii tejto náboženskej sekty uviedol niektoré metódy, ktorými sa jej stúpenci stávajú od nej závislými: izolácia členov, otrocká práca pre organizáciu za „mizerný žold", zákaz prijať transfúziu krvi a zákaz akejkoľvek kritiky dogiem, nariadení a inštrukcií vydaných vedením organizácie.

„Dogmatizmus ich viery je taký obrovský, že strach z najmenšej pochybnosti môže vyvolať až stres. Na druhej strane vynechanie spoločného stretnutia a ohlasovania po domoch sa posudzuje ako neposlušnosť voči Bohu. Radoví Svedkovia musia pravidelne prichádzať na stretnutia, ohlasovať učenie po domoch, čítať výhradne publikácie organizácie a slepo veriť jej náuke. Prípadným pochybnostiam a námietkam vzneseným voči organizácii nemajú vôbec venovať pozornosť," podotkol G. Fels.

Poľský odborník predložil otázku, či je možné viesť s jehovistami ekumenický dialóg. Podľa jeho poznatkov nie je, pretože oni sami takýto dialóg vylučujú. V Poľsku napríklad pôsobí katolícke hnutie Effata, ktoré sa na rozdiel od iných organizácií s antikultovou poradenskou službou o takýto dialóg napriek všetkému pokúša. Jeho členovia často navštevujú príbytky Svedkov Jehovových a ponúkajú im diskusie na biblické témy. Napriek očakávaniam sa však z ich strany neraz stretávajú s agresívnosťou, neúprimnosťou a odmietaním rozhovorov. Čo je skutočne veľmi zaujímavé, len malá skupina jehovistov je ochotná diskutovať, väčšina ich dverí sa ani neotvorí. Napriek tomu sa občas stane, že vďaka takýmto rozhovorom sa niekoho podarí presvedčiť a vráti sa do Katolíckej cirkvi. (V Poľsku je to majoritná cirkev, ku ktorej sa hlási takmer 95 % Poliakov – pozn. autora.)

Na záver Fels uviedol niektoré vlastné skúsenosti, ale i poučné rady, kto a ako môže so Svedkami Jehovovými viesť zmysluplný rozhovor a čoho sa má pri ňom vyvarovať: „Som presvedčený," povedal, „že ak disponujeme primeranými biblickými znalosťami a máme čas, nemali by sme sa vyhýbať rozhovorom s nimi. Predovšetkým týmto spôsobom verejne vyznávame svoju vieru. Okrem toho ich zbavujeme argumentu, že katolíci a iní kresťania dostatočne nepoznajú Sväté písmo, a preto sa obávajú s nimi diskutovať. A konečne, nikdy nevedno, či zrnko pochybnosti a neistoty o neomylnosti *Strážnej veže*, ktoré v čase takých rozhovorov zasejeme do ich srdca, neprinesie po nejakom čase dobré ovocie. My sa usilujme robiť svoje a ostatné nechajme na Boha."

Ďalším poľským hosťom bol Dariusz Pietrek zo Sliezskeho centra informácií o sektách a psychomanipulačných skupinách KANA v Katoviciach. Jeho referát sa týkal ekonomických siekt a ich techník manipulácie. V úvode objasnil, čo sa chápe pod pojmom *ekonomická sekta:* „Ide o skupinu, ktorá sa odvoláva na ľudskú chamtivosť a túžbu vlastniť. Podvodným spôsobom, nútiac svojich členov ťažko pracovať bez akýchkoľvek ziskov či s veľmi malým finančným efektom, roznecuje nádej na možné zlepšenie ich ekonomickej situácie. Sú to najmä niekoľkoúrovňové obchodné organizácie (multilevel-marketing), označované aj ako network-marketing. Niektoré môžu mať podobu pyramídy, kde sa financie zhromažďujú zo ‚zápisného' do tohto systému a zárobok spočíva v získavaní nových členov, ktorí urobia to isté."

Pietrek ďalej poznamenal, že jedným z viacerých dôvodov vzniku tohto typu skupín je relatívne vysoká úroveň nezamestnanosti, nízke zárobky pracujúcich a chýbajúca perspektíva lepšieho zajtrajška. Tieto skupiny často rastú vďaka vzájomným vzťahom medzi spolupracovníkmi, priateľmi či členmi rodiny. Katovický hosť zdôraznil dôležitú skutočnosť, že pokiaľ sa nábor či verbovanie do náboženskej sekty uskutočňuje aj niekoľko mesiacov, nábor do ekonomickej sekty často netrvá viac ako tri dni. Túto skutočnosť demonštroval na troch etapách náboru do takýchto skupín.

Prvou z nich je etapa vyhľadávania potenciálnych členov, čo sa uskutočňuje po zostavení menného zoznamu rodiny, priateľov, spolupracovníkov, známych, susedov atď. Pre člena skupiny, v ktorej sa objavuje syndróm sekty, je charakteristická tzv. „zaťažkávacia reč". Začne operovať špecifickým slovníkom, typickým žargónom. Po krátkom čase sa u najbližších v rodine prejavujú prvé znaky znechutenia. Človek, ktorý sa usiluje vstúpiť do takej skupiny, ustavične obracia rozhovor na tému úspech, úrokové sadzby, peniaze, bohatstvo, úcta druhých.

„Veľmi často sa už v počiatočnej fáze získavania uplatňujú techniky psychickej manipulácie. Napríklad pri pozývaní na sobotňajší míting môžeme počuť aj takéto slová: «Na nič ťa nechcem nahovárať. Prídeš, popočúvaš, popremýšľaš a sám sa rozhodneš. Môžeš skúsiť, môžeš odstúpiť. Ty sám sa musíš rozhodnúť». Také slová nám zavrú ústa a my sa nebudeme vypytovať, čo by sme tam mali robiť a za koľko. Sme predsa inteligentní," podotkol D. Pietrek.

Účastníci konferencie *Foto: M. MORAVČÍKOVÁ*

Druhou etapou je integrácia nových pracovníkov do kolektívu. Dôležité je vytvoriť určité zdanie: Naša firma je veľkou, známou a uznávanou korporáciou, s ktorou spolupracuje celý rad iných firiem. Po oboznámení sa s materiálom (napr. firmy Amway) si človek môže myslieť, že bez nej by bol značne zabrzdený svetový technický a civilizačný pokrok. Pretože má firma dobré meno a je uznávaná, treba dbať na oblečenie, aby potenciálny „pracovník", predovšetkým na mítingu, vyzeral reprezentačne. Všetci prítomní vyzerajú ako majetní ľudia, ktorí dosiahli úspech práve vďaka práci v tejto firme.

Ďalším integračným prvkom skupiny sú spoločné ovácie tým, ktorí na pódiu hovoria o tom, aký nezmyselný život viedli, kým pracovali kdesi v obchode so zeleninou. A teraz – úspech! Chodia na zahraničné cesty, stavajú si rodinný dom, majú nové auto. „Háčik je v tom, že nikto z prítomných nič z toho nevidel," trefne poznamenal Pietrek a dodal: „Ľudia vstávajú, ozýva sa hlasný potlesk a volanie na slávu. Niekedy na záver tejto časti stretnutia zaznie aj firemná hymna. Prvá časť stretnutia má v sebe vždy viacero integračných prvkov vzhľadom na nových členov. Všetky prvky majú na zreteli prebudiť nadšenie a zároveň vylúčiť logické a konštruktívne myslenie. Myslenie sa musí nahradiť pozitívnymi emóciami."

Záverečnou etapou je oklamanie. „Keď som sa sám zúčastňoval na takýchto stretnutiach, zistil som, že táto časť sa takmer pravidelne začínala založením pasce, z ktorej sa len ťažko možno oslobodiť. Predsedajúci hovorí: «Vážené dámy a vážení páni, naša firma je určená inteligentným, podnikavým a kreatívnym ľuďom, preto prosím, aby všetci nerozhodní a pochybujúci opustili naše stretnutie.» Kto bude mať toľko odvahy, aby spomedzi tisícky prítomných prvý vstal a odišiel? Potom nasleduje podpísanie zmluvy, v ktorej je informácia, že pracovník, ktorý by sa o firme začal vyjadrovať negatívne, bude finančne potrestaný vo výške 10 000 dolárov a osoba, ktorá by tieto informácie ďalej rozširovala, sumou 5 000 dolárov. Kto sa teda odváži sťažovať?

Po určitom čase možno počuť slová: «V našej firme s ničím neobchodujeme, naša firma je predsa Akadémiou úspechu. A keď chodíme do školy, musíme si kúpiť knižky, tak je to aj u nás».

Jednou z manipulatívnych metód predsedajúceho je pôsobenie na tzv. prajné zmýšľanie: «Keď si kúpite tieto knihy (za 8 000 zlotých – asi 72 000 Sk – pozn. lektora) a nahovoríte niekoho, aby si ich tiež kúpil, na váš účet automaticky príde 2 000 zlotých (asi 18 000 Sk), čiže stačí, keď zagitujete štyroch známych a váš výdavok máte späť. Ak budete u nás pracovať s plným nasadením, v priebehu roka môžete zarobiť až 24 000 dolárov.» Pri tomto porovnaní tých 8 000 zlotých nie je vôbec veľa. Ľudia začínajú premýšľať, na čo by sa dalo použiť toľko financií. Mnohé z ich snov sú veľmi ušľachtilé, lenže nikto im nepovedal, či tie peniaze naozaj zarobia. Členovia takých firiem, ak sú šikovne manipulovaní, sú ochotní sa až príliš zadĺžiť. Podobných manipulačných techník na stretnutiach a mítingoch je celý arzenál," podotkol D. Pietrek.

Na základe dlhoročných skúseností prednášajúci konštatoval, že pomôcť osobe, ktorá absolvovala trojdňové citovo-manipulačné bombardovanie, je veľmi zložité. Členovia firiem tohto druhu sú schopní predvídať správanie blízkych osôb a šikovne ich neutralizovať. Človek, ktorý sa chce dostať do štruktúr týchto firiem, je veľmi často úplne zaslepený. Jeho stav sa dá prirovnať k totálnej zamilovanosti. Až po dlhšom čase si blízki začínajú uvedomovať, že taký „pracovník", ktorý je zároveň členom rodiny, má väčšie výdavky ako príjmy. Vtedy sa vo vzťahu k svojmu blízkemu, ktorý sa zaplietol do činnosti firmy, začínajú dopúšťať chýb. Nezriedka ho atakujú alebo sa vysmievajú z ľudí, ktorí majú o úspechu takú istú predstavu ako on.

Jednou z účinných a najčastejšie používaných metód je bilančná metóda. Človek, ktorý je členom firmy Fun World, neplatí len za knižky, ale medzi jeho výdavky patria aj úroky z pôžičky, ktorú si často vezme na túto investíciu. Takisto každá účasť na stretnutí, už v úlohe manažéra, zaväzuje zaplatiť za každú zverbovanú osobu 20 zlotých (asi 180 Sk). Navyše na stretnutiach musí reprezentovať, čo si vyžaduje ďalšie výdavky.

„Dosť často sa stáva, že zodpovední za manažérov upozorňujú napríklad na auto, ktorým manažér jazdí: «Nepatrí sa, aby si jazdil na starom šrote. Ak nemáš peniaze na nové auto, firma ti pomôže. Dostaneš od nás pôžičku, nestaraj sa.» To je však ďalších 30 000 zlotých (asi 270 000 Sk) – teda už nestačí zohnať len štyroch ľudí, ktorí si kúpia od neho knižky, ale aspoň štvornásobok. Ak túto kalkuláciu vedie dokonca i človek, ktorý verí v osobný úspech a najprv zaznamená všetky výdavky, až potom svoj príjem,

Dariusz Pietrek

veľmi často sa ukáže, že nemal nijaké príjmy. Po zistení, že firme dlhuje až 50 tisíc zlotých (asi 450 000 Sk) už nemá inú možnosť, len tú káru ťahať ďalej, čiže ustavične sa zadlžovať. Ak včas nepríde reakcia, dôsledky môžu byť hrozivé.

Na záver poľský hosť poznamenal, že pracovníci jeho centra často intervenovali v záležitostiach tzv. ekonomických siekt. Mnohé intervencie sa uskutočnili v poslednej chvíli, keď sa osoby zapletené do sietí mohli ešte vrátiť bez väčšej ujmy, ale niektoré intervencie sa vykonali neskoro, keď dlžoba týchto nešťastníkov bola už veľmi vysoká.

„Žiaľ, skončilo sa to neraz rozpadom rodiny či bankrotom vlastného podniku, keďže niektoré z obetí týchto siekt túžili zväčšiť svoj majetok, no v konečnom dôsledku prišli o všetko. S ľútosťou musím povedať, že sa stále objavujú nové firmy tohto druhu, ktoré v pomerne krátkom čase a v plnej miere ovládnu svojich ‚pracovníkov'. Na základe našich skúseností chcem zdôrazniť, že je nesmierne dôležité čím prv sa nakontaktovať na informačno-poradenské centrá, lebo konkrétne a kompetentné kroky v počiatočnej fáze závislosti môžu mať rozhodujúci význam pri riešení celej záležitosti." ■

(Dokončenie v budúcom čísle)

Foto: B. RAKOVSKÝ

Ekumenicky o sektách

BOŽENA FELSOVÁ

Motto stretnutia: „Ekumenická činnosť a zhodné svedectvo, ktoré dávajú o Kristovi kresťania rozličných cirkví a cirkevných spoločenstiev, priniesli už hojné ovocie. Je čoraz naliehavejšie, aby spolupracovali a poskytovali spoločné svedectvo najmä teraz, keď kresťanské sekty a im podobné združenia rozosievajú svojou činnosťou nepokoj. Expanzia týchto siekt je ohrozením pre Katolícku cirkev a všetky cirkevné spoločenstvá, s ktorými vedie dialóg. Všade tam, kde je to možné a dovoľujú to miestne podmienky, odpoveď kresťanov musí mať ekumenický charakter" (Ján Pavol II.: *Redemptoris missio*).

Mestský úrad Ruda Śląska a redakcia časopisu *Sekty i Fakty* zorganizovali 19. júna 2004 v budove Mestského kultúrneho strediska v Rude Śląskej (neďaleko Katovíc v Poľsku) už 3. medzinárodné sympózium, ktorého témou bolo *Spoločné ekumenické svedectvo kresťanov voči expanzii siekt*. Jeho účastníkmi boli zástupcovia katolíckej, pravoslávnej aj evanjelickej cirkvi z niekoľkých európskych krajín, ba i z Ázie.

Sympózium otvoril starosta Rudy Śląskej Andrzej Stania. Privítal prítomných účastníkov a v krátkom príhovore spomenul, že ich mesto bolo v nedávnej minulosti zvlášť poznačené činnosťou siekt, keď tu došlo k satanistickej rituálnej vražde,[1] a preto je rád, že sa aj na takomto odbornom medzinárodnom fóre bude opäť o podobných problémoch diskutovať. Zároveň vyjadril nádej, že príspevky prednesené na tomto sympóziu sa dostanú ku katechétom, k učiteľom, pedagógom, rodičom a mládeži nielen v Poľsku, ale aj v Európe či Ázii.

Prítomných pozdravil aj Piotr Kurzela zastupujúci arcibiskupa Mons. Damiana Zimonia. Vo svojom príspevku upozornil na to, že nastolený problém sa týka súčasného človeka, ktorý sa pri svojom životnom hľadaní často stráca a vzďaľuje od svojich koreňov, čím sa nevedomky stáva korisťou siekt.

Ako prvý z prednášajúcich sa predstavil evanjelický pastor Thomas Gandow z Berlína. Je významným nemeckým odborníkom v oblasti siekt, autorom mnohých tematických kníh i článkov a šéfredaktorom odborného štvrťročníka *Berliner Dialog*. Vo svojom vystúpení upozornil, že v Nemecku sa už začiatkom 70. rokov minulého storočia zaznamenal prudký nárast činnosti nových náboženských skupín. V poslednom čase najviac kontroverzií vzbudzuje Scientologická cirkev. „Je to skupina dobre známa tak nemeckým štátnym orgánom, ako aj tradičným kresťanským cirkvám, ktoré sa ľudí usilujú chrániť pred jej deštruktívnym pôsobením," podotkol T. Gandow.

Od istého času evanjelické, ako aj diecézne rímskokatolícke spoločenstvá v Nemecku majú svojich splnomocnencov pre záležitosti siekt a svetonázorové otázky. Ukázalo sa, že títo cirkevní splnomocnenci sú prvými kompetentnými osobami, ktoré majú viac skúseností a poznatkov než sociológovia. Gandow poznamenal, že mnohí ľudia v Nemecku, ktorí ani nie sú členmi nejakej cirkvi, majú konkrétne očakávania (očakávajú dobrú radu či ochranu slobody svedomia). Zdôraznil, že záujem nemeckých cirkví o problematiku siekt a nových náboženských hnutí sa ukazuje byť veľmi vážny. A to preto, lebo náboženský pluralizmus a spoločnosť s mnohými

vierovyznaniami sa so svojimi konfliktmi a problémami stáva poľom pôsobenia rozličných náboženských skupín. V tejto situácii je najdôležitejšie celej spoločnosti i jednotlivcom jasne predstaviť stav okolo siekt a nových náboženských hnutí a pomôcť ľuďom v orientácii.

Nemecký odborník ďalej vyhlásil, že nepodporuje chápanie náboženstva v zmysle „náboženského supermarketu" či „náboženstva ako tovaru". Myslí si totiž, že to, čo tieto ekonomické termíny vyjadrujú, sa nezhoduje s právami a dôstojnosťou človeka. „Ani náboženská konkurencia, ani synkretická svojvôľa, ale diskusia – a kde je to možné aj susedská spolupráca, dialóg a konfrontácia – sú prejavmi opravdivého náboženského stretnutia aj dnes," vyhlásil Gandow a dodal: „Z takéhoto chápania problému sa musí zrodiť pomoc poškodeným osobám, profylaxia a vplyv na verejnú diskusiu." Varoval tiež prítomných pred chybami, ktoré sa pri riešení problémov s deštruktívnymi náboženskými kultmi páchajú v Amerike a Japonsku.

V závere svojho vystúpenia Gandow vyhlásil, že náboženská sloboda v Európe je individuálnym právom každého človeka a nemôže sa za ňu skrývať terorizmus alebo iný organizovaný zločin. Nemôže byť ani nástrojom v rukách médií či „zárukou bezpečnosti" pre niektoré súkromné organizácie či podniky, ktoré si dovoľujú postupovať voči jednotlivcovi a spoločnosti takým spôsobom, aký je vyhradený iba štátu.

Ako ďalší vystúpil prof. Alexander Dvorkin z Moskvy – v Európe známy ruský odborník a šéfredaktor pravoslávneho štvrťročníka *Prozrenie*. Podobne ako T. Gandow je autorom mnohých tematických publikácií a článkov preložených do viacerých jazykov. Vo svojom referáte krátko predstavil okolnosti vzniku moskovského Centra sv. Ireneja z Lyonu, ktoré dodnes vedie.

Dvorkin spomenul, že Centrum začalo svoju činnosť roku 1992, keď sa na Oddelenie náboženského vzdelávania a katechizácie Moskovského patriarchátu Ruskej pravoslávnej cirkvi začali obracať s prosbou o pomoc rodičia a blízki osôb, ktoré boli poškodené sektami. Dvorkin sa práve vtedy vrátil do Ruska po pätnástich rokoch pobytu na Západe. Keďže jeho poznatky o sektách boli väčšie ako vedomosti priemerného Rusa, navrhli mu, by sa venoval práve tomuto novému problému.

Prof. Dvorkin začal pomáhať obetiam ruskej deštruktívnej sekty Centrum Bohorodičky, ktorej doktríny sú v niečom podobné sekte montanistov pôsobiacej v 2. storočí.[2] V tom čase zorganizoval konferenciu, počas ktorej na označenie podobne pôsobiacich deštruktívnych náboženských skupín po prvýkrát použil dnes už populárne označenie „totalitárne sekty".

Za významné Dvorkin označil svoje stretnutie s prof. Johannesom Aagaardom z dánskeho univerzitného mesta Aarhus, ktorý už 20 rokov stojí na čele dánskej organizácie zaoberajúcej sa problematikou siekt. Dvorkin vtedy pochopil, že v Rusku je potrebné otvoriť podobné informačné centrum.

„Dňa 6. septembra 1993, keď vzniklo Centrum sv. Ireneja z Lyonu, bola situácia v krajine ťažká," poznamenal ruský lektor. „Všade bez prekážok pôsobili agitátori a predstavitelia rôznych siekt a národ, ktorý bol dezorientovaný po ťažkom období politickej destabilizácie, nemal žiadnu odolnosť voči sektárskej falošnosti a podvodom." Od roku 1998 Centrum začalo vydávať časopis *Prozrenie*.[3] Okrem toho vydáva knihy a brožúry, prevádzkuje vlastné internetové stránky, odpovedá na desiatky telefonátov, prijíma záujemcov, organizuje konferencie a spolupracuje aj s ruskými médiami.

Ako profesor zdôraznil, dnes v Rusku pôsobí ešte niekoľko iných pravoslávnych centier, ktoré sa zaoberajú sektami. Ich počet je však stále nedostatočný. Možno povedať, že najväčším úspechom ich práce je to, že došlo k istým názorovým zmenám v ruskej spoločnosti – totalitárne sekty boli uznané za niečo negatívne. Vlna expanzie siekt opadla a sekty samy nastúpili na novú cestu rozvoja, ich počet sa už veľmi nemení. Teraz sa zameriavajú na upevňovanie nadobudnutej sociálnej pozície (napr. skupujú nehnuteľnosti).

Čo sa týka „domácich", ruských siekt, naďalej sa rozvíjajú a často dávajú o sebe vedieť. Napríklad Kult Anastázie, Ruské ezoterické centrum a iné skupiny pôsobia v rámci širokého prúdu New Age. Vzniká i mnoho nových psychokultov a tzv. komerčných kultov (marketingových s pyramídovým charakterom).[4] „Preto nám aj v tejto oblasti začína pribúdať mnoho práce," priznal v závere svojho vystúpenia prof. Dvorkin.[5]

Pre neodkladné záležitosti nemohol do Poľska pricestovať prof. Giuseppe Ferrari z Bologne, šéfredaktor vplyvného a vo svete známeho talianskeho časopisu *Religioni e Sette nel mondo*. Poslal však svojho syna Massima, ktorý prečítal jeho referát. V ňom hovoril o súdnych a politických problémoch v Taliansku súvisiacich s pôsobením siekt a poukázal na tri aspekty, ktoré považuje za osobitne dôležité. Sú to: diskusia o obsahu osobitných zákonov na ochranu proti sektám, zákony týkajúce sa náboženskej slobody a zákonné uznanie náboženských združení.

Prednášajúci poznamenal, že jedným z problémov týkajúcich sa siekt je skutočnosť, že niektoré obzvlášť nebezpečné skupiny sa pokúšajú nejakým spôsobom

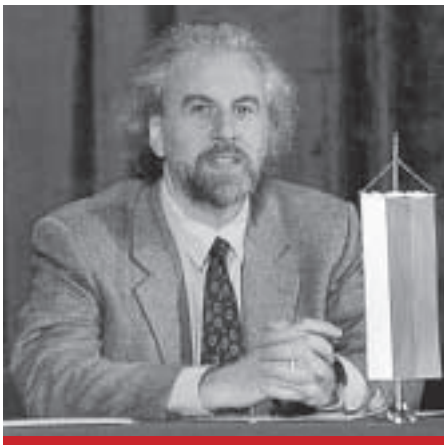
Alexander Dvorkin

získať právne uznanie. Tak by mohli pôsobiť v mene náboženskej slobody, využívajúc široké možnosti, ktoré by im zákon zaručoval. Ochrana náboženských práv menšín nemôže však obchádzať rešpektovanie náboženských práv jednotlivcov zo strany každej menšiny. Ferrari vidí potrebu stanoviť presné kritériá, charakter a ciele jednotlivých náboženských a kultových združení. Medzi tieto kritériá zaraďuje poznanie ich historických koreňov, základných doktrín, presný počet členov a hodnotenie správania skupiny na danom území. Takisto je nevyhnutné zistiť, či náboženské praktiky skupiny nie sú v rozpore so zákonmi krajiny a právami človeka. Prednášajúci vyjadril tiež požiadavku vytvoriť komisiu, ktorá by hodnotila, či aktivity daného náboženského hnutia sú v súlade so stanovenými kritériami, skôr než sa pristúpi k právnemu riešeniu. „Štát sa musí domáhať určitých záruk, aby chránil morálne potreby, verejný poriadok či spoločné dobro," zdôraznil profesor.

Ferrari sa zamyslel aj nad otázkou, ako sa majú kresťania správať k členom siekt. „Vo vzťahu k sektám je potrebné

prejavovať postoj lásky, pozorného počúvania a rozvahy," poznamenal a dodal: „Na druhej strane však treba prejaviť rozhodnosť a protest voči každému zneužívaniu a nečestnému konaniu, ako aj proti pokusom odviesť kresťanov od ich vlastnej viery."

Prednášajúci ďalej zdôraznil, že je potrebné postaviť sa aj proti prekrúcaniu pravdy, skutkom násilia, neúcte voči dôstojnosti a slobode človeka. „Ako Ježiš poslal apoštolov do celého sveta, aby hlásali evanjelium, aj my musíme viesť dialóg, stretávať sa s členmi siekt, mať dobrú vôľu, trpezlivo vysvetľovať. Keďže sekty pôsobia najmä tam, kde ľudia nie veľmi dobre poznajú Sväté písmo a cirkevné spoločenstvo je vedené k byrokracii a masovosti, treba evanjelizovať na miestach, kde žijeme, pracujeme a trávime voľný čas," dodal M. Ferrari.

Po krátkej prestávke sa slova ujal hosť z ďalekej Ázie, pravoslávny kňaz Alexander Novopašin, ktorý je správcom chrámu sv. Alexandra Nevského v Novosibirsku, redaktorom časopisu *Prozrenie* a medicínskeho periodika *36,6° v Sibíri,* v ktorom je pravidelná rubrika venovaná duchovnému zdraviu a ohrozeniam zo strany siekt. Novopašin informoval, že v Novosibirskej a Berskej diecéze pôsobí niekoľko desiatok väčších a niekoľko sto malých siekt, ktorých činnosť možno označiť ako deštruktívnu. Z nich vymenoval skupiny ako Duch viery, Kristova cirkev, Scientologická cirkev, Rodina,[6] Cirkev Ježiša Krista svätých neskorších dní (mormóni), Cirkev zjednotenia (munisti) či Náboženská spoločnosť Svedkovia Jehovovi. Zo siekt typicky „domácich" spomenul Pravoslávnu cirkev Matky Božej.

Novopašin zdôraznil, že v poslednom čase na území Sibíri vzrastá aktivita satanistických skupín, ktoré združujú najmä mládež v školskom veku a študentov. Ich pôsobenie musí vzbudzovať nepokoj, pretože sa neobmedzujú len na určité magické praktiky, ale aj na zneucťovanie a podpaľovanie pravoslávnych chrámov. Nie sú im cudzie ani vyhrážky voči tým, ktorí ich kritizujú, týranie iných a prinášanie obiet (aj ľudských). V novosibirských klinikách zaznamenávajú čoraz viac prípadov psychických chorôb, ktoré vznikli na základe činností náboženských skupín.[7] Je tiež zaujímavé, že v ruskej armáde sa nezriedka stáva, že v nej agitujú regrúti, ktorí patria k Svedkom Jehovovým.[8] U Svedkov Jehovových, ale aj u scientológov sa zaznamenáva nárast počtu rozbitých rodín, čoho príčinou je náboženské pozadie.

Novopašin tiež podotkol, že do jeho strediska prichádzajú sťažnosti rodičov, ktorých deti odišli z domu, zavrhli štúdium a išli „slúžiť Bohu" v radoch sekty. A k tomu všetkému sa pridáva i kriminalita. Zákony v Rusku nie sú momentálne schopné obmedziť deštruktívne počínanie siekt a chrániť svojich obyvateľov pred ich vplyvmi. Preto pri novosibirskom chráme sv. Alexandra Nevského, na čele ktorého Novopašin stojí, sa rozvinula systematická činnosť zameraná proti sektám. Tá má dva hlavné aspekty: konkrétnu činnosť vyvíjanú proti sektám a misionársku činnosť zameranú na posilnenie pravoslávia.[9] Ide tu o propagovanie informácií o sektách,[10] organizovanie protestných zhromaždení či rehabilitačné práce s obeťami sektárskych skupín.

Situáciu na Sibíri priblížil Alexander Novopašin. *Foto: A. DVORKIN*

Novosibirské stredisko poskytuje aj konkrétne informácie predstaviteľom vlády a milícii. V spolupráci s nimi pripravuje program v regionálnej televízii, ktorý informuje o nebezpečných sektách pôsobiacich na území Sibíri. Pravidelne tiež organizuje tematické prednášky pre orgány zabezpečujúce dodržiavanie zákonov, ktoré sa stretávajú so zločinným pôsobením siekt a nemajú potrebné vedomosti a prehľad o tejto problematike.

Český časopis *Dingir* na sympóziu zastupovala redaktorka Andrea Hudáková. V krátkosti sa zmienila o histórii tohto štvrťročníka, ktorý vychádza od roku 1998 a je venovaný súčasnej českej náboženskej scéne. Časopis je adresovaný predovšetkým kňazom, učiteľom, pedagógom, verejným činiteľom a akademickej obci. Spolupracuje so Spoločnosťou pre štúdium siekt a nových náboženských smerov, ktorá vznikla roku 1993.

Hlavnou úlohou spoločnosti je prevencia a výskumná práca prebiehajúca v dvoch smeroch: poskytovanie informácií (sprístupnenie bohatej knižnice, organizovanie konferencií, prednášok, publikačná činnosť, spolupráca s vládnymi orgánmi a médiami) a poradenstva (telefónna linka dôvery, verejná poradňa). Prednášajúca predstavila prítomným niekoľko skúseností z informačnej a poradenskej praxe. Svoje vystúpenie zakončila konštatovaním, že ich pražské stredisko, ako aj redakcia Dingiru, sa usilujú k problematike siekt pristupovať vyvážene a ich postoje sa nachádzajú niekde medzi čistým teoretizovaním (akademici) a vyhranene negatívnym postojom k skúmanému fenoménu (antikultisti). „U nás zatiaľ nedošlo k takejto výraznej polarizácii postojov. A vzhľadom na viditeľný pokles činnosti nebezpečných náboženských skupín v našej krajine už pravdepodobne ani nedôjde," dodala na záver A. Hudáková.

Ďalším rečníkom v Rude Śląskej bol už známy Boris Rakovský,[11] šéfredaktor časopisu *Rozmer* a riaditeľ Centra pre štúdium siekt pri Ekumenickej rade cirkví v SR. Vo svojom vystúpení zdôraznil, že na Slovensku ekumenická spolupráca kresťanských cirkví v oblasti nových náboženských hnutí siaha do roku 1995.

Práve vtedy členovia cirkví zoskupených v ERC, ktorých oslovila práca na tomto náročnom poli, založili Ekumenickú spoločnosť pre štúdium siekt. Roku 2001 pri ERC dokonca vzniklo samostatné odborné pracovisko – Centrum pre štúdium siekt.

Centrum sa zameriava na realizovanie odborných prednášok pre laickú i odbornú verejnosť, usporadúva medzinárodné konferencie, spravuje vlastnú internetovú stránku,[12] poskytuje bezplatné poradenstvo a konzultácie a vydáva štvrťročník *Rozmer,* ktorý spolupracuje s podobne orientovanými periodikami, najmä z Česka (*Dingir*) a Poľska (*Sekty i Fakty*).

B. Rakovský tiež konštatoval, že na Slovensku je oficiálne zaregistrovaných 16 cirkví a náboženských spoločností, avšak omnoho viac je takých náboženských zoskupení, ktoré pôsobia ako neregistrované skupiny. Nesplnili totiž jednu z hlavných podmienok na udelenie registrácie – nepredložili na Ministerstve kultúry SR zoznam 20-tisíc platných podpisov svojich plnoletých členov s trvalým bydliskom na území Slovenska. Aby získali právny status, registrujú sa na Ministerstve vnútra SR na základe úplne iného zákona ako občianske združenia a vo svojich stanovách sa prezentujú ako charitatívne, vzdelávacie či kultúrne organizácie.

Slovenský zástupca vyslovil názor, aby sa problematike siekt s väčšou vážnosťou venovali aj cirkvi – svoje miesto by mala mať na teologických fakultách – a takisto štát, akademické inštitúcie a univerzity by jej mali venovať zvýšenú pozornosť a prispieť k založeniu nových poradenských centier a k výchove odborníkov, ktorých je na Slovensku zatiaľ nedostatok. Napriek tomu, že ich činnosť by bola postavená na občianskom, nie náboženskom princípe, boli by iste prínosom. Svoje očakávanie podoprel faktom, že na Slovensku doteraz nejestvuje sieť odborných informačno-poradenských centier zaoberajúcich sa týmto fenoménom, ktorý ohrozuje nielen mládež, ale aj ľudí v produktívnom veku, ba ešte starších.

Prednášateľ spomenul aj niektoré známe kauzy, ktoré vyvolali prudkú verejnú diskusiu a polarizovali slovenskú spoločnosť (napr. kauza o vyučovaní jogy na všetkých slovenských školách, za ktorou stála spoločnosť Joga v dennom živote a kontroverzný guru Svámi Mahéšvaránanda). Na záver vyjadril obavu, že v období, keď narastajú tlaky za zrovnoprávnenie „malých" a „veľkých" cirkví, resp. alternatívnych a tradičných náboženských skupín, bude štát veľmi nerád do tejto citlivej oblasti vstupovať.

Posledným z prednášateľov bol šéfredaktor štvrťročníka *Sekty i Fakty* Grzegorz Fels – iniciátor a spoluorganizátor sympózia. Prítomným podal súhrnnú štatistiku týkajúcu sa vierovyznaní v Poľsku. K najnebezpečnejším sektám pôsobiacim na území krajiny podľa neho patria satanistické skupiny, Bratstvo Himavanti a Scientologická cirkev. G. Fels zdôraznil, že pôsobenie siekt na území Poľska je natoľko problematické, že sa ním zaoberajú pomerne početné a neustále vznikajúce mimovládne informačno-poradenské centrá, ktorých momentálne v Poľsku pôsobí vyše 30. Taktiež poľská vláda vydala k problematike siekt dve vládne správy (r. 1995 a 2000). Fenoménom siekt sa okrem toho zaoberá aj celopoľský informačno-profylaktický štvrťročník *Sekty i Fakty,* ktorého históriu, úlohy a zameranie prednášajúci v krátkosti predstavil.

Sekty i Fakty je katolícky časopis otvorený aj pre ekumenickú spoluprácu. Spolupracuje s podobne zameranými kresťanskými európskymi časopismi (*Rozmer, Berliner Dialog, Prozrenie*). Spolu s Mestským úradom v Rude Śląskej sa podieľa na organizácii medzinárodných sympózií.[13] „Poslanci mesta Ruda Śląska sa plne angažujú pri organizovaní medzinárodných sympózií, čím sa chcú naozaj pričiniť o dobrú, odbornú ochranu obyvateľov našej hornosliezskej aglomerácie. Preto aj Ruda Śląska, ktorej meno sa v Poľsku spája najmä s ťažkým priemyslom a od tragickej vraždy roku 1999 aj so satanizmom, nadobúda novú, profylaktickú tvár," podotkol G. Fels.

Na záver svojho vystúpenia prednášajúci spomenul, že večer pred začiatkom konferencie na samostatnom stretnutí predstavitelia spomenutých odborných periodík založili európsku federáciu profylaktických časopisov zaoberajúcich sa problematikou siekt a nových náboženských hnutí. Jej sídlo bude v Rude Śląskej a za jej predsedu bol zvolený Grzegorz Fels.

Hoci novovzniknutú Federáciu čaká pomerne dlhá administratívna procedúra spojená s jej registráciou, dá sa povedať, že už teraz začala svoju činnosť. Pastor T. Gandow navrhol jej skrátený názov *Eurofakty* a postaral sa o vytvorenie jej oficiálnej webovej stránky, na ktorej budú prezentované podnetné materiály a aktuálne spravodajstvo od šéfredaktorov odborných periodík združených vo federácii. Tieto texty, podobne ako aj texty publikované v jednotlivých časopisoch, bude môcť preberať a publikovať každý člen federácie.

Už teraz okrem zakladateľských redakcií Federácie (z Poľska, Nemecka, Česka, Slovenska, Talianska a Ruska), prejavili záujem o vstup do federácie aj predstavitelia časopisov z Ukrajiny, Rakúska, Srbska a Čiernej Hory, Dánska, dokonca i z USA. K dnešnému dňu ju dovedna tvoria zástupcovia 12 redakcií, najmä z Európy, ale i Ázie a Ameriky. ■

Preklad: –dj–
Foto: A. NOVOPAŠIN

Poznámky:

[1] Mediálne známa udalosť sa stala 3. marca 1999, keď dvaja mladí ľudia v jednom z predvojnových bunkrov ako rituálnu obetu dýkou zabili dvoch svojich vrstovníkov.

[2] Prof. A. Dvorkin s ľútosťou poznamenal, že sekta Centrum Bohorodičky mala pravdepodobne spočiatku spojenie s Poľskom a Katolíckou cirkvou. Údajne mala v čase vzniku dostávať od poľských katolíkov „značné prostriedky". Až neskôr – ako tvrdí Dvorkin – sa zorientovali, s akou organizáciou majú do činenia. Ťažko sa môžeme vyjadriť k tejto prekvapivej výpovedi. Nepoznáme totiž kontext prípadu a rečník nepodal bližšie podrobnosti o údajnom spojení Poľska s touto ruskou sektou, ktorá má pravoslávne korene. V každom prípade však sekta (ako nám je známe) v Poľsku nepôsobí.

[3] Momentálne sa pripravuje jeho 10. číslo.

[4] Medzinárodné organizácie typu Herbalife alebo Amway sú pritom vytláčané domácimi „firmami".

[5] Ďalším rečníkom mal byť Z. Lukovic zo Srbska a Čiernej Hory, ktorý nedostal do Poľska víza, podobne ako T. Antoszewski z Ukrajiny.

[6] Predtým známa ako Božie deti.

[7] Napríklad u členov charizmatického hnutia Slovo Života, sekty rev. Muna či stúpencov širokospektrálneho hnutia New Age.

[8] Je to o to zarážajúcejšie, že Svedkovia Jehovovi sú známi tým, že odmietajú vojenskú službu – aj za cenu, že budú uväznení –, čím sa chváli vo svojich propagačných materiáloch.

[9] Napríklad misionárska loď plávajúca po rieke Ob či špeciálny misionársky vlak pravidelne prechádzajúci rozsiahlymi oblasťami Sibíri.

[10] Webstránka, letáky, články v časopisoch.

[11] Je tu už po tretíkrát.

[12] http://www.rozmer.sk

[13] Prvé sympózium *Satanizmus v Poľsku a Európe – súčasný stav a profylaxia* sa konalo 3. marca 2001 (dva roky po satanistickej vražde, ku ktorej došlo v Rude Śląskej). Druhé – *Terorizmus v sektách* sa uskutočnilo 14. júna 2002 (impulzom na jeho zorganizovanie bol teroristický útok na newyorské dvojičky WTC).

[14] http://www.eurofakty.net

Alternatívne náboženstvá v Európe (2)

BORIS RAKOVSKÝ

Aké sú príčiny neverectva v súčasnej Európe? Ako vnímajú fenomén New Age a rozmach nových náboženských kultov obyvatelia jednotlivých európskych krajín? Akú históriu majú dve východné náboženstvá – hinduizmus a budhizmus – na našom starom kontinente a aký nárast ich stúpenci v posledných desaťročiach zaznamenali? Sú alternatívne či východné náboženstvá novou výzvou pre Cirkev, a ak áno, ako na ňu správne reagovať? To boli niektoré zo závažných otázok, ktoré odzneli na seminári *Alternatívne náboženstvá v Európe* v marci t. r. vo švajčiarskom Baare, a ktorým sa v tejto druhej časti budeme podrobnejšie venovať.

Ďalším prednášajúcim, ktorý sa na seminári predstavil, bol Richard Rouse z Pápežskej rady pre kultúru. Vo svojom príspevku analyzoval výsledky dotazníka mapujúceho príčiny neverectva a náboženskej ľahostajnosti vo svete, ktorý Pápežská rada pre kultúru rozoslala štyridsiatim členom a konzultantom rady, biskupským konferenciám, náboženským kongregáciám, pápežským a štátnym univerzitám a katolíckym kultúrnym centrám na celom svete. Z vyše tisíc sa ich vyplnených vrátilo takmer tristo. Čo však bolo príčinou tohto kroku?

Rouse na úvod poznamenal, že Pápežská rada pre kultúru sa už dlhší čas zaoberala otázkou, prečo sa zdajú byť naše kostoly prázdne a Európa sa stáva akousi tichou odpadlíčkou, keď podľa štatistík až vyše 70 % Európanov je nejakým spôsobom nábožných. „Takzvaná dominantná kultúra nemá čas ani priestor na náboženstvo, trhová hodnota náboženstva sa približuje k nule, náboženský faktor je len okrajový. Ľudia, ktorí vyrástli v kultúrach ovplyvnených ekonomicky poháňaným sekularizmom, sa s nimi nestotožňujú len navonok, ale majú aj zmysel pre umenie, používanie jazyka alebo politické túžby formované ich kultúrnym prostredím a mentalitou. A takáto mentalita robí náboženstvo nudným. Zatiaľ čo sa zdá, že Cirkev sa zmieta pod neprestajnými vlnami kríz identity a je obvinená (podľa môjho názoru falošne) z toho, že sa nestavia tvárou v tvár súčasnému svetu, jej misijné poslanie je jasné: „Choďte do celého sveta a hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu" (Mk 16, 15) „...a učte všetky národy" (Mt 28, 19). Dodržiavajúc formy pastorálnej konštitúcie o Cirkvi v modernom svete *Gaudium et spes*, usiluje sa byť Cirkev svetlom všetkým národom a prezentovať evanjelium každému človeku tam, kde práve je, to znamená v súčasnej kultúre," povedal Rouse.

Jedným z hlavných cieľov Pápežskej rady pre kultúru je podnecovanie efektívnych techník evanjelizácie. Tá po 25 rokoch práce Sekretariátu pre dialóg s neveriacimi vzniesla novú požiadavku zistiť, aké je postavenie neverectva v Katolíckej cirkvi a navrhnúť efektívnu odozvu.

Vypracovala a rozoslala uvedený dotazník, ktorého cieľom je byť katalyzátorom pre širokú diskusiu – tá poslúži ako základ na vypracovanie pastorálneho dokumentu. Prvá časť dotazníka sumarizuje štatistické a hodnotiace pozorovanie zozbierané od respondentov, druhá analyzuje príčiny ateizmu a náboženskej ľahostajnosti a tretia časť ponúka pravidlá na pastorálne riešenia, pričom alternatívne náboženské hnutia stavia ako výzvu pre Cirkev.

Výsledky dotazníka mali načrtnúť akúsi celosvetovú mapu neverectva a špecifikovať jeho príčiny. Hoci sa to podarilo len čiastočne, boli z nich vyvodené niektoré zaujímavé závery:

1. Vo svete nedochádza k celkovému nárastu neverectva. Fenomén neverectva je spojený predovšetkým so západným svetom. Kultúrny model, ktorý sa odtiaľ rozširuje naprieč ostatnými časťami sveta prostredníctvom globalizácie, má značný vplyv na ich religiozitu. Možno však povedať, že neverectvo nie je ázijské, ani latinskoamerické, ani africké a neovplyvňuje ani moslimský svet;

2. Militantný ateizmus sa umenšuje a nemá verejný vplyv, okrem oblastí, kde majú moc politické režimy: Kuba, Severná Kórea, Vietnam, Laos a Čína. Avšak existuje veľmi rozšírené kultúrne nepriateľstvo voči náboženstvám, najmä voči kresťanstvu a katolicizmu. A to prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov, ako aj slobodomurárskych skupín aktívnych v rôznych vládnych a medzinárodných mimovládnych organizáciách;

3. Náboženská ľahostajnosť a praktický ateizmus rastú. Agnostici a nepraktizujúci veriaci tvoria významnú časť spoločnosti a majú tendenciu žiť tak, ako keby Boh neexistoval a bez akéhokoľvek odvolávania sa na náboženské hodnoty. Je to tzv. doba homo indifferens. Pohodlie a skrz-naskrz sekularizované prostredie potláča pocit potreby a túžby po všetkom, čo nie je okamžité, redukujúc tak túžbu po transcendentne na jednoduché duchovné uspokojenie a „šťastie" ekonomického pohodlia a sexuálneho uspokojenia;

4. Ateizmus a neverectvo sa vo svojich rôznych podobách považovali za maskulínny fenomén, typický pre obyvateľov miest a ľudí s nadpriemerným vzdelaním. V súčasnosti už takéto rozdiely nie sú, pretože sa ukazuje, že tento fenomén súvisí skôr so životným štýlom než s pohlavím, generačnými alebo kultúrnymi otázkami;

5. Pretrváva značný pokles počtu ľudí navštevujúcich Cirkev. Štatistiky, ktoré na to poukazujú, nehovoria ani tak o raste neverectva, ale sú skôr ukazovateľom transformácie náboženskej praxe a viery – viera bez členstva. Tento fenomén je podobný „dekonfesionalizácii" a rešpektuje tzv. homo religiosus, ktorý odmieta všetky druhy inštitucionálnej štruktúry. Celkový pohľad je preto zmiešaný: mnohí, ktorí nepatria do žiadnej cirkvi, alebo sa nehlásia k žiadnemu vierovyznaniu, sa označujú za náboženských. Oficiálne členstvo a prax viery sú na úpadku. V kontexte slobodnej náboženskej voľby strácajú inštitúcie dôveryhodnosť. Okrem iného to znamená aj vzrast praxe mágie a čarodejníctva, ktoré sú významné v niektorých oblastiach Afriky a Európy;

6. Vo všetkých častiach sveta, najmä však na Západe, sa prejavujú znaky nového hľadania, ktoré je viac duchovné než náboženské. Veda a moderná technológia neuspeli v potlačení náboženského sentimentu ani v jeho uspokojení. Preto sa hľadajú nové spôsoby života a vyjadrenia religiozity a vo väčšine prípadov duchovné prebudenie preberá autonómne formy.

Ukazuje sa, že návrat duchovného prebudenia má dve charakteristické črty: na jednej strane je tu odmietnutie uznať schopnosť náboženských inštitúcií ponúknuť alebo administrovať stretnutie s transcendentnom. Toto odmietnutie zahrnuje aj odmietnutie historickej dimenzie zjavenia. Na druhej strane sa božské viac nepovažuje za osobnú bytosť, ktorá je príčinou rozpoznania Jeho identity a príčinou prijatia a vedomia Zvesti, voči ktorej sa vyžaduje poslušnosť. Náboženská iniciácia sa uznáva za platnú v takýchto náboženských formách, ak umožňuje, aby subjekt cítil a uvedomoval si, že sám je protagonistom náboženskej aktivity a prežíva vzrušujúce skúsenosti. To vysvetľuje úspech ázijského monistického modelu transcendentna, kde ľudské a božské splývajú do jedného celku.

Obzvlášť zaujímavý bol záver príspevku, v ktorom Rouse prezentoval odpovede respondentov z viacerých európskych krajín (Bielorusko, Belgicko, Chorvátsko, Veľká Británia, Francúzsko, Grécko, Írsko, Taliansko, Litva, Slovensko, Turecko, Ukrajina), súvisiace s treťou časťou dotazníka. V nich sa respondenti pokúšali definovať svoje vnímanie New Age a alternatívnych kultov. Uviedli, aké pseudonáboženské a neopohanské kulty v ich krajine pôsobia, ako sa rozširujú, aké majú prepojenie na politické skupiny, vládne organizácie a tiež akou výzvou sú pre miestnu cirkev alternatívne náboženstvá a aké pastoračné iniciatívy sa navrhujú, aby sa vytvoril kontakt s prívržencami siekt a alternatívnych náboženstiev a ohlasovalo sa evanjelium ľuďom, ktorí sú k takýmto skupinám priťahovaní.

Odpovede boli veľmi rôznorodé a vyjadrovali rozmanité problémy a vnímanie fenoménu New Age a novej religiozity v rôznych končinách sveta. To sa napokon potvrdilo aj počas popoludňajšieho bloku v početných diskusných vystúpeniach, kde jednotliví účastníci načrtli aktuálnu situáciu vo svojej krajine, ktorá je často špecifická a závisí nielen od vývojového stupňa danej spoločnosti, ale – keďže išlo o katolícke podujatie – aj od postavenia Katolíckej cirkvi v nej.

Richard Rouse

Nasledujúci konferenčný deň otvorili prednášky venované fenoménu, ktorý je najmä v posledných päťdesiatich rokoch pre západnú Európu taký typický – tzv. migračnému náboženstvu. Prvú z nich predniesol prof. Dr. Martin Baumann zo Seminára religionistiky na Univerzite v Luzerne (Švajčiarsko). Ako povedal, jeho profesijnou oblasťou je budhizmus a hinduizmus, no špecializáciou, ktorej sa v poslednom čase venuje najväčšmi, sú najmä nemecké hinduistické skupiny a smery.

V úvode Baumann povedal, že uplynulo už 150 rokov odkedy ázijské náboženstvá hinduizmus a budhizmus vstúpili na európsku pôdu. Nie je to teda nový fenomén. Avšak prvé zmienky o týchto náboženstvách nachádzame už v textoch z obdobia rokov 1780 až 1880. Z nich vyplýva, že ľudia, ktorí ich opisovali, boli akademici a filozofi a často medzi nimi nerobili rozdiel. Väčšinou presadzovali glorifikovaný, idealizovaný obraz Ázie a nebrali do úvahy to, ako sa tam náboženstvo v praxi prežíva. Informácie čerpali iba z kníh a nemali možnosť dozvedieť sa o tom, ako sa tieto náboženstvá praktizujú v reálnom živote v Japonsku, Indii alebo Číne.

Až po roku 1880 nastala prvá etapa konverzií, obdobie, keď prví európski konvertiti na budhizmus nasledovali učenie Budhu. Roku 1903 vznikla v Európe prvá budhistická organizácia. Tvorili ju presvedčení budhisti, ktorých viedol syn protestantského kňaza. Ten založil aj budhistickú misionársku organizáciu v Nemecku, ktorej hlavnou myšlienkou bolo priniesť budhistické filozofické učenie do Európy. V tom čase odchádzali prví Európania do Ázie a stávali sa z nich mnísi. Z toho času sa zachoval aj istý obraz s alegorickým výjavom, na ktorom cisár Viliam II. varuje Európanov pred búrkou, prichádzajúcou od ázijských náboženstiev, a ktorý prezrádza, že už v tom čase sa ázijské náboženstvá v Európe vnímali ako určitý zdroj nebezpečenstva.

Podľa historických prameňov v dvadsiatych rokoch minulého storočia vznikali prvé jogistické skupiny, ktorých členovia praktizovali jogu. Tá bola jedným z hlavných misijných prostriedkov, pomocou ktorého sa začal hinduizmus v Európe výraznejšie presadzovať. V 60. rokoch na Západe nastala fascinácia jogou, mnohí Američania a Európania cestovali do Indie, prehlboval sa záujem o meditáciu a indické náboženstvá, najmä o budhizmus. V tom čase sa však začala veľká imigrácia Indov a Východoafričanov do Veľkej Británie, kde rástla hinduistická minorita. Populárnymi sa stali mnohé neohinduistické skupiny, ako Hare Krišna hnutie (ISKCON), Transcendentálna meditácia a iné.

Záujem narastal aj o budhistické tradície – najmä o japonský zenbudhizmus a tibetský budhizmus. Do Európy prichádzali učitelia z Tibetu, zo severnej Indie a z Japonska a zakladali centrá meditácie. Postupne sa v Európe usadilo veľké množstvo migrantských spoločenstiev. Baumann uviedol zaujímavé štatistiky, podľa ktorých v rozmedzí 70. až 90. rokov nastal prudký rozmach budhistických spoločenstiev a centier. „Kým roku 1975 ich bolo iba 38, v roku 1991 je ich už 201 a o osem rokov neskôr dokonca viac ako dvojnásobok – až 516. Tento trend ďalej pokračuje. Keď si pozriete webovú stránku budhizmu v Nemecku, môžete vidieť vyše 600 takýchto skupín a podobný vzrast zaznamenali aj v iných západoeurópskych krajinách," konštatoval M. Baumann.

Ako ďalej profesor uviedol, v Európe pôsobia dve početné skupiny budhistov a hinduistov: prvú tvoria pôvodní obyvatelia ázijských krajín, migranti, a druhú západní stúpenci, konvertiti. Podľa štatistiky z roku 2000 z milióna budhistov žijúcich v Európe bolo 700 000 tzv. azia-to-budhistov a 300 000 tzv. západo-budhistov. Podobne z milióna európskych hinduistov bolo až 900 000 pôvodných ázijských obyvateľov a iba 100 000 západných konvertitov.

V Nemecku výraznú skupinu hinduistov tvoria utečenci z Tamilu, ktorých tu v 20. storočí emigrovalo až okolo 200 tisíc. V 90. rokoch bol celkovo v Európe veľký boom výstavby tamilských chrámov, ktoré hoci navonok vyzerajú ako obyčajné budovy, keď do nich vstúpite, ako keby ste sa ocitli v inom svete. No pokiaľ chrámy navonok pôsobia nenápadne, niektoré chrámové procesie naopak pôsobia veľmi okázalo. Nepotrebujete už ísť ani do Ázie, aby ste zažili autentickú príchuť hinduizmu. Dominantou procesie je božstvo nosené v sprievode okolo chrámu. Na nezainteresovaných ľudí, ktorí sa na to pozerajú z okien svojich bytov, to pôsobí ako divadlo. Podľa iných štatistických údajov, ktoré Baumann prezentoval, bolo roku 2002 vo Švajčiarsku približne 20 hinduistických chrámov, zvonka takisto veľmi ťažko identifikovateľných.

Z uvedených štatistík vyplýva, že na hinduistickej a budhistickej mape Európy dominujú ázijskí migranti. V 90. rokoch sa začal proces inštitucionalizácie, narastal počet chrámov, vznikali nové meditačné centrá. Všade tam, kde sa migranti rozhodli usadiť, založili chrám. V Európe je však veľká diverzifikácia náboženskej scény, je tu veľmi široká náboženská rôznorodosť a v rámci tohto pluralizmu medzi komunitami vznikajú i nezhody. Náboženský pluralizmus je proces, ktorý prebieha už od začiatku 20. storočia a nezaobišiel sa bez konfliktov. Diskusia s najvyššou kontroverznosťou prebiehala okolo novovytvorených neohinduistických smerov, ako Hare Krišna, Transcendentálna meditácia a iných, ktorých pôsobenie sprevádzali viaceré škandály. Ale aj iné náboženské spoločnosti s ázijským pozadím boli poznamenané rôznymi problematickými prípadmi, tie sa však často dramatizovali a zovšeobecňovali.

Ako prof. Baumann podotkol, vo Veľkej Británii nedochádzalo k väčším sociálnym konfliktom medzi náboženstvami prichádzajúcimi z Ázie a majoritnou spoločnosťou. Bolo to vďaka tomu, že ich vyznávači mali rezervovaný a obranný postoj, chceli sa vyhnúť konfliktom. U druhej či tretej generácie však už vidieť väčšiu sebadôveru, už sa neschovávajú, ale naopak, usilujú sa zviditeľniť, hoci i tým, že na významnom verejnom mieste vybudujú svoj chrám. Takým je napríklad chrám v Londýne, ktorý vybudovalo hinduistické reformované hnutie, a ktorý je dokonca vyznačený i na turistických mapách tejto významnej európskej metropoly. A aj vďaka takýmto dominantným chrámom sa zo strany spoločnosti dostáva danej náboženskej skupine vážnosť a uznanie.

Chrámy však plnia aj inú funkciu. Pre migrantov sú synonymom domova a podporujú a zachovávajú ich pôvodnú identitu, pričom sú pre nich miestom, kde môžu hovoriť vlastným jazykom, môžu takpovediac vziať svojich bohov so sebou a poskytnúť im vlastný domov. To je znakom ich sily, ich silnej identity a posúva ich to k širšej sociálnej integrácii.

Na záver M. Baumann poznamenal, že hlboká náboženská identita a zbožnosť Ázijcov vyprovokovala Európanov, aby skúmali svoju vlastnú identitu. Tí si dnes kladú otázku: Sme aj my – podobne ako sú prívrženci týchto cudzích náboženstiev hlboko presvedčení o svojej náboženskej identite – tak pevne stotožnení s naším kresťanským posolstvom? A treba úprimne dodať, že v tejto nástojčivej otázke rezonuje výzva aj pre kresťanské cirkvi v Európe. ■

(Dokončenie v budúcom čísle)

Foto: B. RAKOVSKÝ

Európska únia a náboženské kulty (2)

MIROSLAV LOJDA

V predchádzajúcej časti sme uviedli niektoré závažné rezolúcie a odporúčania významných orgánov Európskej únie (EÚ) svojim členským štátom v oblasti legislatívy a objektívnej informovanosti verejnosti, ktorými sa EÚ pokúša riešiť pálčivú otázku pôsobenia nových náboženských hnutí (NNH) a sektárskych organizácií. Spomenuli sme aj to, ako sa k tejto problematike stavia a čo pre to robí Belgicko. V tejto časti si priblížime postoj ďalších dvoch členských krajín – Francúzska a Rakúska.

Francúzsko

Už roku 1981 francúzska právna komisia vytvorila Informačnú misiu o kultoch, ktorá na žiadosť premiéra v rokoch 1982 – 1983 vypracovala správu *Kulty vo Francúzsku: Vyjadrenie morálnej slobody alebo faktory manipulácie*. Potom záujem o túto problematiku zo strany oficiálnych inštitúcií a predstaviteľov poklesol, až ho opäť vyvolala tragédia, ktorá sa udiala v Ráde Chrámu Slnka (1994 – 1995) a plynový útok v tokijskom metre organizovaný kultom Óm Šinrikjó (1995). Vo Francúzsku považovali situáciu za natoľko vážnu, že zriadili parlamentnú komisiu zaoberajúcu sa skúmaním kultov a NNH. Jej úlohou bolo informovať o škodlivosti kultov a usilovať sa obmedziť ich vplyv (aktivity), ako aj koordinovať antikultové aktivity tých inštitúcií, ktoré s touto problematikou prichádzajú do styku.

V správe tejto komisie z roku 1996 sa uvádza, že vo francúzskom zákonodarstve pojem *sekta* úplne absentuje. Je to nezvyčajný prístup, keď vláda v podstate podporuje antikultové skupiny. Aby ochránila ľudí pred psychologickou a finančnou ujmou od obchodníkov s vierou, rozhodla sa francúzska vláda vsadiť na edukáciu. Už 1. októbra 1996 sa začala kampaň ministra mládeže a športu, ktorej cieľom bolo povedať mladým ľuďom, čo sú sektárske organizácie, ako fungujú, čím sa mal sťažiť ich nábor. Na túto záslužnú prácu bolo vyčlenených 6 500 ľudí (organizátorov športových akcií, predstaviteľov klubov, trénerov) a po celej krajine sa mládež v 1 300 centrách mohla dozvedieť o sektárskych organizáciách a ich pôsobení. V rezortoch ako školstvo, mládež a telesná výchova či sociálne veci boli vyčlenení pracovníci poverení touto agendou. Vytvorená komisia však bola roku 1998 pre neefektívnosť rozpustená a nahradená Medzirezortnou misiou na boj proti sektám (MILS). K jej úlohám o. i. patrilo: analyzovať fenomén siekt; iniciovať vhodné opatrenia, aby sa rešpektovala sloboda prejavu; predvídať akcie siekt a bojovať proti tým akciám, ktoré znásilňujú ľudskú dôstojnosť alebo rušia verejný poriadok; informovať relevantné civilné služby; informovať a trénovať reprezentantov verejnosti v metódach boja proti sektám. Roku 1998 MILS vypracovala tzv. *Guyardovu správu*, ktorá uvádzala i zoznam 172 škodlivých sektárskych organizácií.

O tom, že vo Francúzsku sa tejto problematike pravidelne venujú na najvyššej úrovni svedčí i fakt, že francúzsky parlament vydal 10. júna 1999 správu zaoberajúcu sa finančnou situáciou kultov. Správa *Kulty a peniaze* má 322 strán a pozostáva z troch častí. Prvá hovorí o súčasnej situácii a organizácii kultov. Upozorňuje na nebezpečné výhody tých škodlivých sektárskych organizácií, ktoré sú medzinárodne registrované ako neštátne. V druhej časti sa konštatuje, že škodlivé sektárske organizácie zarábajú prostredníctvom vzdelávania, zdravotníckej starostlivosti a organizovaním seminárov ponúkaných firmám. Správa navrhuje zaviesť 60 % daň z členských zbierok (napr. u Svedkov Jehovových). Záverečná časť sa venuje možným trestným činom, ktoré súvisia s financiami (podvod, sprenevera, neplatenie daní). Správa odporučila zvýšiť aktivitu MILS, rovnako i spoluprácu s antikultovými hnutiami a špeciálnymi rezortnými odbormi.

Francúzsky parlament 30. mája 2001 prijal nový zákon zameraný na zintenzívnenie prevencie a potlačenie sektárskych hnutí obmedzujúcich ľudské práva a základné slobody.[1] Tento zákon umožňuje okrem iného i rozpustiť sektársku organizáciu. Zákon definuje trestnoprávnu kategóriu zneužívania vplyvu na iné osoby, namiesto pôvodne navrhovaného kontroverzného pojmu *mentálna manipulácia* však zavádza miernejší pojem – *zneužitie slabosti*, za ktorý je možné vymerať trest až tri roky väzenia a pokutu 2,5 milióna frankov (dnes ekvivalent v eurách).

Za tento zákon sa na Francúzsko zniesla spŕška domácej i zahraničnej kritiky. Pokiaľ ide o ohlas, ktorý vyvolal zákon v jednotlivých krajinách EÚ, očakávalo sa, že ďalšie krajiny ho budú nasledovať, dokonca existovala i iniciatíva, ktorá by mala viesť k tomu, že podobným zákonom sa mal zaoberať i európsky parlament.[2] Medzi prvých kritikov zákona

patrili USA a ešte pred prijatím kritizovalo francúzsky prístup i Parlamentné zhromaždenie Rady Európy (PZRE), v ktorom proti Francúzsku hlasovali (iste z nevedomosti) i naši zástupcovia Irena Belohorská a Arpád Duka–Zólyomi. Prijatiu zákona predchádzala rozsiahla mediálna kampaň vedená najmä Scientologickou cirkvou (SC), ktorá označila zákon za dielo hŕstky extrémistov, snažiacich sa nastoliť štátny ateizmus. SC zorganizovala demonštráciu svojich členov proti zákonu a podala žalobu na Európsky súdny dvor pre ľudské práva v Štrasburgu. Žiadala jeho stiahnutie, pretože podľa nej porušuje základné práva na slobodu názoru, svedomia a náboženstva. SC vyhlásila, že zákon povedie k tomu, že vo Francúzsku budú existovať väzni svedomia a veriaci sa budú trestať pokutami a väzením.[3]

Jednou z posledných aktivít MILS bolo zvolanie medzinárodného stretnutia s názvom *Ilegálne aktivity siekt v Európe.* Akcia sa konala v Paríži v dňoch 14. – 15. júna 2001 na francúzskom Ministerstve zahraničných vecí a zúčastnili sa na nej zástupcovia z 24 krajín Európy (Francúzsko, Nemecko, Belgicko, Rakúsko, Slovensko, Česko, Slovinsko a i.). Zástupcovia jednotlivých štátov opísali aktuálnu situáciu v svojej krajine. Príspevky smerovali k možnej spolupráci a pomoci medzi jednotlivými krajinami s problémami vychádzajúcimi zo stretu so skupinami sektárskeho charakteru. Účastníci na záver dvojdňového rokovania schválili návrh, aby sa také stretnutia konali každoročne a vždy v inej krajine.

Po zmene vládnej garnitúry 18. júna 2002 však bola skupina MILS rozpustená. Francúzska vláda napriek tomu neupustila od protisektárskej politiky, len zmenila taktiku. Už 28. novembra 2002 na základe dekrétu č. 2002/1392 založila Medzirezortnú misiu na ostražitosť a boj proti sektárskym úchylkám (MIVILUDES) s trojstupňovou štruktúrou. Prvá sa skladá zo stáleho tímu desiatich ľudí na čele s generálnym tajomníkom so súdnou právomocou. Členovia sú zástupcovia z jednotlivých rezortov. Druhý stupeň (exekutívny výbor) tvoria tiež predstavitelia rezortov (vnútro, spravodlivosť, financie, školstvo, zahraničné veci, sociálne veci) a schádza sa raz za dva mesiace. Posledný stupeň (poradná rada) tvoria zástupcovia rôznych politických strán, predstavitelia rodičovských organizácií a organizácií bojujúcich proti sektárskym úchylkám, ďalej odborníci (psychológovia, sociológovia, historici) a napokon predstavitelia ekonomických a sociálnych rád. Poslaním poradnej rady je predovšetkým pomáhať prezidentovi MIVILUDES, ktorý je prezidentom všetkých troch orgánov.

Podobné scientologické prezentácie môžeme vidieť vo viacerých európskych metropolách. *Foto: B. RAKOVSKÝ*

MIVILUDES teda nebude bojovať proti sektárskym hnutiam samotným, ale len voči sektárskym úchylkám. Nebude to ľahké, keďže vo francúzskej legislatíve stále neexistuje definícia sektárskej organizácie ani sektárskej úchylky. MIVILUDES zorganizoval 5. mája 2003 medzinárodné pracovné stretnutie zainteresovaných predstaviteľov štátnych orgánov, kde predstavil svoju koncepciu a prácu.

Prioritou MIVILUDES je ochrana mladistvých a pomoc obetiam. MIVILUDES neposkytuje svoju pomoc jednotlivcom priamo, ale len sprostredkovane cez jednotlivé rezorty. V januári 2004 vydala prvú správu o svojej činnosti za rok 2003.[4] Správa konštatuje, že situácia v oblasti siekt vo Francúzsku sa v posledných desiatich rokoch stabilizovala. Objavili sa však rôzne malopočetné skupiny, ktoré netreba podceňovať. Správa zvlášť zdôrazňuje rozmanité hnutia „liečiteľov", ktoré sa usilujú získať najmä psychicky labilných, alebo ľudí nespokojných s klasickou medicínou. Prezentujú sa ako psychobiológia, psychogenealógia, psychobiogenealógia. Aktívne sú aj skupiny New Age.

Proti tým, ktorí porušia zákon, štát postupuje nekompromisne. Za všetky prípady hodno spomenúť vynesenie rozsudku 15 rokov odňatia slobody proti zakladateľovi hnutia Inštinktoterapia Guy Claude Burgerovi za zneužívanie mladistvých či odsúdenie štyroch členov raeliánskeho hnutia za rovnaký trestný čin. MIVILUDES sa domnieva, že pre tento typ hnutí by sa v oblasti predpisov o porušení zákona mala sprísniť legislatíva. Zmena legislatívy by mala chrániť najmä maloletých. Dnes sa môžu tieto zákony aplikovať až po dosiahnutí dospelosti dieťaťa, s odkladom 5 rokov pre delikty a 20 rokov pre trestné činy. V prípade obetí „v stave psychickej alebo fyzickej slabosti" sa táto lehota neaplikuje, kým nie sú schopní podať sťažnosť.

Ako môžeme sledovať, posledný vývoj vo Francúzsku začína dávať za pravdu kritikom, ktorí upozorňovali na to, že pod rúškom boja proti sektárskym organizáciám sa skrýva boj proti akejkoľvek forme náboženstva a jeho prejavom.[5] Pri presadzovaní sekulárneho štátu však nejde o náboženskú neutralitu, ale o slobodomurársky princíp, ktorý je vlastný niektorým vysokým francúzskym štátnym činiteľom.

Rakúsko

Rakúska vláda si už v sedemdesiatych rokoch 20. storočia uvedomila, že deštruktívne kulty môžu byť nebezpečné (najmä pre mládež) a zriadila medzirezortnú komisiu. Na základe inšpirácie nemeckým spolkovým snemom, kde sa v septembri 1991 uskutočnil hearing na tému kulty, sa podobný podarilo uskutočniť 27. januára 1993 i v rakúskom parlamente. Na otázky poslancov a verejných činiteľov, ktorí sa zúčastnili na zasadaní, odpovedalo päť odborníkov (dvaja psychiatri, jeden psychológ a zástupcovia z katolíckej a protestantskej cirkvi).

U prítomných to vyvolalo značný ohlas a v dôsledku toho parlamentný výbor pre rodinu sformuloval rezolúciu, ktorú v júli 1994 jednomyseľne prijala Národná rada (prvá komora parlamentu).

Rezolúcia vyzvala vládu, aby zriadila medzirezortnú komisiu, vydala brožúru, podporovala vzdelávanie dospelých v tejto oblasti, rovnako aj existujúce svojpomocné skupiny, a preskúmala relevantné zákony.

Dňa 6. novembra 1996 vyšla pod záštitou Ministerstva pre životné prostredie, mládež a rodinu brožúra *Sekten – Wissen schützt!* (Sekty – poznanie chráni!), ktorá zaznamenala veľký ohlas. Druhé vydanie vyšlo roku 1999 v náklade až 400 000 výtlačkov. Brožúra informuje o metódach, praktikách siekt a krátko charakterizuje 23 najrozšírenejších siekt v Rakúsku. Uverejňuje aj zoznam miest, kde môže záujemca v prípade potreby nájsť odbornú radu alebo pomoc. Postupne boli v jednotlivých krajinských oblastiach založené poradenské centrá pre záležitosti siekt a kultov.

Na základe zákona bol roku 1998 založený Spolkový úrad pre sekty a kulty (Spolkový úrad). Tento úrad je oprávnený zbierať a analyzovať informácie o nebezpečenstvách, ktoré môžu pochádzať zo siekt, kultov alebo podobných organizácií. Poskytuje tiež poradenstvo ľuďom, ktorí majú problémy s nejakou sektou alebo kultom. Úrad spolupracuje s podobne zameranými zahraničnými inštitúciami a podieľa sa na výskumných projektoch. Každoročne vydáva správu o svojej činnosti.[6]

Do preventívnych aktivít sa zapojilo aj ministerstvo školstva, ktoré iniciovalo založenie skupiny, skladajúcej sa z predstaviteľov cirkví, štátnych zamestnancov rôznych odborov, ako aj príbuzných obetí kultov. Výsledkom ich diskusie bol leták *Nebezpečné spoločenstvá* (Gemeinschaft kann gefährlich werden),[7] ktorý sa rozdával školákom spolu s podporným materiálom pre učiteľov a knihou s príznačným názvom – *Svet nie je len čierno-biely.*

Po zmene rakúskej vlády vo februári 2000 nenastali podstatné zmeny v jej prístupe k ochrane proti kultom. Hlavnú zodpovednosť za túto problematiku prevzalo nové Spolkové ministerstvo pre sociálnu bezpečnosť a generácie. Roku 2002 prvýkrát zasadala medzirezortná komisia zaoberajúca sa problematikou kultov. Jeho členmi sú len štátni zamestnanci. Doteraz nevydala žiadnu oficiálnu správu. Po rekonštrukcii rakúskej vlády v apríli 2003 prevzala za túto problematiku priamu zodpovednosť ministerka zahraničných vecí.

Z uvedeného by sa zdalo, že v Rakúsku – keďže tu existuje určitá „protisektárska" oficiálna politika – už nemajú s týmto fenoménom väčšie problémy. Nie je to celkom tak, pretože médiá i viaceré súkromné osoby prehrali súdne spory, v ktorých prišli o veľké peniaze, záujem o túto problematiku ustúpil do úzadia. Dôležité je pripomenúť, že najmenej informovaní o danej problematike sú sudcovia a prokurátori, z čoho vyplýva ich tendencia skôr ochraňovať minoritné skupiny, ako ich kritikov. Okrem toho Spolkový úrad, ako aj ďalší zainteresovaní štátni zamestnanci sa musia správať neutrálne, pravdepodobne aj preto, aby sa vyhli kritikám zo strany zahraničných predstaviteľov. Napriek tomu štát zatiaľ stále finančne podporuje súkromné organizácie venujúce sa prevencii pred závislosťou od sektárskych organizácií, ale je tu určité riziko, že v budúcnosti by to tak nemuselo byť.

Ako sme mohli vidieť, na celoeurópskej úrovni i na úrovni jednotlivých členov EÚ existujú určité predstavy, ako riešiť náročnú problematiku sektárskych organizácií. V EÚ sú však aj krajiny, ktoré vôbec nepovažujú za potrebné zaoberať sa týmto fenoménom. Akúkoľvek snahu po regulácii v tejto oblasti považujú za porušovanie ľudských práv a ostro kritizujú tie krajiny, ktoré majú oficiálnu „protisektársku" politiku. Pri iných problémoch, spätých najmä s rozšírením EÚ, sa zdajú tieto menej podstatné, ale je dôležité ich nepodceniť a dospieť pri ich riešení ku konsenzu, ktorý môže prospieť nielen obom stranám, ale i budúcej zjednotenej Európe. ■

Poznámky:

[1] Pozri: www.duch.sk/slov/francuzsky.htm
[2] Zatiaľ sa tak nestalo.
[3] Tlačová správa Scientologickej cirkvi z 10. 8. 2001.
[4] http://www.miviludes.gouv.fr
[5] Posledné aktivity francúzskej vlády útočia na intímnu oblasť náboženstva a zakazujú nosiť na verejnosti (v školách, v úradoch) moslimský šatku, židovskú jarmulku alebo kresťanský kríž.
[6] V správe za rok 2002 sa uvádza, že úrad vybavil viac ako 1 000 žiadostí týkajúcich sa 20 okruhov (pod niektorými sa skrýva aj viac skupín v závislosti od ich pozadia).
[7] Na základe oficiálneho povolenia rakúskych orgánov vydal leták pod týmto názvom Ústav pre vzťahy štátu a cirkví a distribuoval ho poradensko-psychologickým centrám, policajným preventistom, jednotlivcom na prednáškach a i.

REPORT

Európa už nie je pred náboženským prenasledovaním bezpečná!

Kardinál Poupard, predseda Pápežskej rady pre kultúru, dôrazne varoval pred novou formou náboženského prenasledovania v Európe. V interview pre taliansky katolícky denník Avvenire vyhlásil: „Európa už nie je pred náboženským prenasledovaním bezpečná! Dnešné útoky na kresťanov naberajú však oveľa nená-

padnejšie formy. Dnešní kresťania sú pre svoju vieru zosmiešňovaní, mnohé mladé páry pociťujú pohŕdanie v spoločnosti, keď chcú mať viac detí. Tých, ktorí sú proti homosexuálnym partnerstvám, ihneď považujú za netolerantných ľudí. Všetky tieto formy prenasledovania – je jedno, či sú skryté alebo otvorené – prinesú svoje plody," povedal kardinál Poupard a dôrazne pripomenul: „Agresívna sekularizácia Európy by mohla rozhodne viesť k priamejším útokom na náboženstvo." Potom spomenul tisíce kresťanov, ktorí dali za svoju vieru život a zdôraznil: „Aj v tomto storočí budú v niektorých krajinách takíto veriaci!"

Kardinál vidí nepriateľstvo voči kresťanom v Európe i v EÚ jasne potvrdené. Pranieroval aj skutočnosť, že sa v preambule ústavy nespomenuli kresťanské korene Európy: „Tu sa jednoducho nechce uznať historická skutočnosť. Tento fakt je viac ako antiklerikalizmus, je to úsilie úplne vylúčiť kresťanstvo zo spoločnosti!"

Okrem záporných vyhliadok pre budúcnosť kresťanstva v Európe vidí kardinál Poupard aj kladné stránky, dokonca aj jeho oživenie. Uvádza príklady z Francúzska, kde dospelí po rokoch ľahostajnosti opäť nachádzajú cestu späť k viere alebo nadšenie mladých na oslavách Svetových dní mládeže. S dôverou hľadí do Afriky a Ameriky, kde vznikajú toľké nové farnosti.

KATH-NET/–zg–TK KBS, 14. 7. 2004

Satanizmus a mládež

„Čo majú spoločné istý druh rockovej hudby, internetové fóra, zvedavosť mládeže a morálny relativizmus? To všetko sú pre mladých ľudí prístupové cesty k satanizmu," varuje taliansky žurnalista a spisovateľ Carlo Climati. Taliansko je ešte stále otrasené z nálezu mŕtvol Chiary Marinovej (16) a Fabia Tollisa (19) v lesoch severovýchodne od Milána začiatkom júna 2004. Naposledy ich videli v januári 1998 s inými členmi ich rockovej skupiny *The Beasts of Satan* (Satanove šelmy). Vyšetrovatelia predpokladajú, že sa stali obeťami rituálnych vrážd. V tomto interview so Zenitom opisuje Carlo Climati, ako sa mladí priťahujú k satanizmu a navrhuje spôsoby, ako to spoznať a ako tomu zabrániť.

Ako sa šíri satanizmus medzi mladými ľuďmi?

Je to zaiste jav, ktorý sa rýchlo šíri a ťažko ho možno kontrolovať. Ten druh satanizmu, ktorý praktizujú mladí ľudia počúvaním rockovej hudby a túlaním sa po internete, by som opísal predovšetkým ako satanizmus druhu „urob si sám". Samozrejme, nesmieme sa dopustiť chyby, že budeme zovšeobecňovať a odsudzovať celú rockovú hudbu. No súčasne musíme byť realistickí a pochopiť, že satanský rock znamená obchodný obrat, ktorý sa ráta už na miliardy. Príliš mnohí speváci šíria antikultúru násilia, drog a nenávisti.

Ako sa môže dostať mladý človek do kontaktu so satanizmom?

Proces prebieha v jednotlivých fázach a možno ho ľahko vysvetliť tým, že mladí ľudia sú veľmi dobre oboznámení s novou technikou a komunikačnými prostriedkami.

Prvou fázou je prirodzený záujem o satanistického speváka. Najprv si mladý človek kúpi jeho CD a je zbláznený do jeho hudby, potom pocíti túžbu vedieť o tom speváko vi viac. V druhom kroku sa mladí naučia texty piesne, a tak sú dôsledne vystavení hriešnej životnej filozofii. Tretia fáza je získanie hudobných časopisov, ktoré píšu o obľúbených speváko ch mládeže. V poslednom čase sa v niektorých rockových časopisoch nepíše už iba o hudbe, ale aj o satanizme a ezoterike. Niekedy sa tu dokonca uvádzajú aj adresy satanistických siekt alebo webových stránok speváko v, ktorí sú zapojení do okultizmu. Mládež sa chce dozvedieť viac, a tak prichádza štvrtý stupeň – hľadanie na internete. Tu existuje riziko, že na základe jednoduchej zvedavosti na stránky satanistických rockových speváko v sa mladý človek dostane na stránky skutočných siekt alebo do diskusných fór, ktoré navštevujú satanisti. V piatej a poslednej fáze mladý človek cez e-mail nadviaže priamy kontakt so sektou alebo s niekým, kto praktizuje čiernu mágiu.

Ako vyzerá filozofia mládežníckeho satanizmu?

Na analyzovanie tohto javu je veľmi dôležité presvedčivo ho preskúmať. Nesmieme sa zastaviť pri násilných činoch alebo zvrátených obradoch, ktoré sa konajú v lesoch. Chcel by som pripomenúť najmä myšlienku „rob, na čo máš chuť", ktorá je výzvou k morálnemu relativizmu a k životu bez pravidiel. Človek sa vo svojej nadutosti chce postaviť na miesto Boha a chce žiť podľa štandardov vlastného egoistického potešenia. Východiskovou základňou satanizmu je smrť nádeje. Je to výzva uzavrieť sa do seba, v nič už neveriť a byť toho názoru, že život je iba džungľa, v ktorej triumfujú silní nad slabými.

Žiaľ, zdá sa, že mnohí mladí ľudia sú fascinovaní určitými strašnými filozofiami. Nie je ťažké nájsť ich v noci pred lokálmi, ktoré ponúkajú spomínaný druh hudby. Zvyčajne sú oblečení v čiernom. Často majú plecia poznačené malými ranami, ktoré si spôsobili sami. Tieto zárezy sú znamením ich názoru a pesimizmu. Predstavujú možno iné hlbšie rany, a to rany spôsobené každodenným životom. Ich život je často poznačený neschopnosťou komunikovať, nedostatkom rozhovoru v rodine a ťažkosťami v škole či v práci.

Ako možno proti satanistickej rockovej hudbe bojovať?

Riešenie spočíva v tom, aby sme mladých navykli mať intenzívnejší kritický pohľad. Mladí ľudia by nemali pasívne „nasávať" všetko, čo určití rockoví speváci prezentujú. Musíme im pomáhať premýšľať, rozoznávať a odmietať tých, ktorí propagujú antikultúru smrti. Nesmieme sa dať opriadať osídlami strašných filozofií. Keď spevák propaguje násilie, nesmieme kupovať jeho CD. Tlieskajme iba tým umelcom, ktorí sprostredkúvajú pozitívne posolstvo v prospech života. Tu nechýbajú dobré príklady. Stačí ich iba pohľadať.

To je cesta, ktorou sa treba vydať, aby sme zmenili ziskovú bilanciu hudobného priemyslu, trhu, ktorý je často nemilosrdný a má tendenciu vytĺkať peniaze na úkor mládeže. Musíme sa naučiť zisťovať, aký druh ideológie sa za tým skrýva a aké posolstvá sa majú odovzdávať skôr, než CD kúpime. Inak budú satanistickí rockoví speváci naďalej suverénne zaberať prvé miesta v rebríčku predaja kompaktných diskov.

ZE/–zg–TK KBS, 5. 8. 2004

Mágia čísel

VĚRA NOSKOVÁ

„Radi by ste konečne odhalili, kto ste, kam idete, aké máte prednosti či negatíva a spoznali svoj život vo všetkých súvislostiach? Ste zamestnaný a nie je to ono? Podnikáte, ale nedarí sa vám? Hľadáte partnera (partnerku) a stále to nie je ten pravý či pravá? Plánujete sobáš, podpis dôležitej zmluvy alebo iný dôležitý okamih a chcete mať istotu, že dátum ste vybrali dobre? Radi by ste nazreli do budúcnosti a dozvedeli sa, ako sa pre vás začne ďalší rok? Chcete položiť akúkoľvek otázku a poznať odpoveď? Na všetky vaše otázky odpovieme – prelistujte si SLUŽBY ZDARMA a nahliadnite do SLUŽIEB PLATENÝCH."[1]

Takéto a podobné ponuky už dnes nie sú raritou. Objavilo sa viacero vynaliezavých prevádzkovateľov rozličných pseudometód založených na imaginárnom svete čísel (numerológia, o ktorej bude reč, je iba jednou z nich), ktoré vám za poplatok neomylne „odkryjú" vašu budúcnosť, prezradia čosi o vašom charaktere, partnerovi, o vašich dôležitých životných dátumoch – veď načo by ste sa zaťažovali zložitými rozhodnutiami sami, keď to za vás urobia čísla, ktoré ako jediné sa nezvyknú mýliť...

Mystika čísel vychádza z troch predpokladov: 1. verí, že číslo ovplyvňuje bytie vecí, lebo im prepožičiava poriadok (poradie, postupnosť); 2. číslo sa tak stáva prostredníkom medzi božským a pozemským; 3. keď robíme ľubovoľné operácie s číslami, ony majú vplyv aj na veci, ktoré s nimi súvisia. „Odním číslo zo všetkých vecí a všetko sa to pominie," povedal okolo roku 600 Izidor Sevilský. „Čísla sú prejavom Božej múdrosti v našom svete, prístupné poznaniu ľudského ducha," napísal svätý Augustín.

Si jednotka. Si nula. Do tretice všetko dobré i zlé. Jeden je za osemnásť a druhý bez dvoch za dvadsať. Trinásta komnata. Tridsaťtri Kristových rokov. Sedem neúrodných rokov. Dvanásť apoštolov. Desatoro... – to je len niekoľko príkladov preniknutia čísel do nášho jazyka, čísel, ktoré čosi vyjadrujú, symbolizujú. Ich kotvište v meniacom sa prístave jazykov je prastaré, často ide o tisícročnú históriu a o významy v našej kresťanskej kultúre pôvodne biblické, ale i islamské, staročínske a pod. Povrávky, ustálené slovné spojenia s číslami prešli do našej reči z hlbších štruktúr náboženstva, mágie, histórie. Čísla totiž majú popri svojej číselnej hodnote aj hodnotu pocitovú, a v oblasti náboženstva, ako aj v ríši ezoteriky, mágie a povier, na seba nabalili veľké množstvo vlastností, ktoré sa k nim majú viazať.

Tieto významy a vlastnosti sú však niekedy protichodné, lebo v rozličných kultúrach a mýtoch sa viažu k iným príbehom, k odlišným posolstvám. Tak napríklad trinástka je v našej kultúre nešťastné číslo, pritom Kristus povolal 12 apoštolov a sám bol teda trinásty. Podľa starej tradície pozval pápež Gregor denne k stolu dvanásť chudobných, aby s nimi stoloval. Ako trinásty sa k nim ticho pridal anjel. V Talmude sa píše, že raz bude izraelská krajina rozdelená na dvanásť dielov, trinásty pripadne kráľovi Mesiášovi. Vo všetkých týchto prípadoch je číslo 13 akýmsi svätým zavŕšením. Mnohé indície ukazujú na to, že v matriarchálnych kultúrach bolo 13 mesiacov po 28 dňoch, čo, samozrejme, súviselo s lunárnym cyklom žien. Patriarchát toto rozdelenie roku premenil na dvanásť dielov, a trinástka získala akúsi diabolskú povesť. Objavuje sa i v dôležitej rozprávke o šípkovej Ruženke ako trinásta, zlá víla. Psychológovia, ktorí interpretujú rozprávky ako mýty s posolstvom o čase a človeku, o tejto rozprávke tvrdia, že stojí na prechode medzi matriarchátom a patriarchátom. V Mexiku bola trinástka pozitívnym a šťastným číslom – trinásť bolo bohov, ale aj nebeských sfér. Takisto podľa kabaly je to šťastné číslo.

S číslami „pracuje" aj *numerológia*. Slovník cudzích slov vysvetľuje tento pojem ako číselnú mystiku, veštenie z čísel. Sama sa vo všetkých svojich textoch

odvoláva práve na mágiu čísel, ktorá sprevádza ľudstvo históriou. A má sa skutočne na čo odvolávať, lebo vzťah k číslam ďaleko prevyšoval ich základnú počtovú hodnotu.

Už v staroindických textoch sa čísla vzývajú: „Sláva jednej! Sláva dvom! Aj stovke sláva!" Zariekavania sa často viazali k pevnému počtu opakovaní. V čínskom myslení označuje jednotka univerzálnu

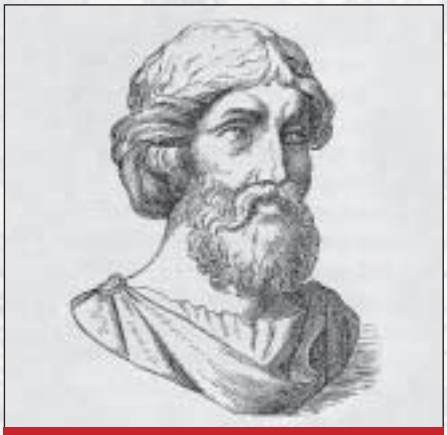

Pytagoras

jednotu, pričom číselný rad *jang* usporadúva mužské (nepárne) čísla a rad *jin* pozostáva zo ženských čísel (párnych). V starom Babylone dostávali bohovia priradené číslo podľa svojej veľkosti a významu. Židovská kabala vyvinula ezoterickú číselnú náuku, ktorá sa zaoberala tajomstvom stvorenia. V západnom svete sa po celý stredovek silno prejavovalo antické dedičstvo, ktoré v pytagorovskej náuke hľadalo súvzťažnosť medzi číselnými pomermi, hudobnou harmóniou a štruktúrou kozmu. Predovšetkým Filon Alexandrijský vo svojom diele pospájal starozákonné a pytagorovské idey a položil tak základy číselnou mystikou silno ovplyvňovaného výkladu Biblie.

Číselné špekulácie pytagorejcov prenikli do mystiky stredoveku. Ich vyjadrením v židovskej tradícii je kabala, ktorá je vybudovaná na vysoko komplikovanej mystike čísel. V mystických moslimských kruhoch sa zameniteľnosť čísel a písmen využívala na čoraz zložitejšie operácie, ktoré sa prejavujú vo výklade Koránu, v predpovedaní budúcnosti a, povedzme, i v poézii. Zvlášť dôležitú úlohu mala sedmička a dvanástka. Sedem bolo vtedy známych planét (v 10. stor.), dvanásť je znamení zverokruhu. Číslo desať sa cenilo v kultúrach s desiatkovou sústavou, ktorá sa s veľkou pravdepodobnosťou odvíjala v predhistorických dobách od počtu prstov na rukách. Pre pytagorejcov bola desiatka „všezahrnujúca, všeohraničujúca matka". Desať prikázaní pozná nielen kresťan, ale aj budhista, päť ich je pre mníchov a päť pre laikov. Podľa kabaly stojí Boží trón na desiatich stĺpoch. V islame piatim zmyslom vonkajším zodpovedá päť zmyslov vnútorných a Mohamed mal desať učeníkov, ktorým prisľúbil raj. Trojka bola významná pre antického človeka, triády sa objavovali v rôznych súvislostiach, pre kresťanov bola trojka významná, lebo znamenala okrem iného svätú Trojicu. Božské trojice, ako aj tri aspekty Slnka, tri Višnuove krky atď. sa objavujú v Indii, božskú trojicu mali aj Etruskovia. Čísla sa využívali na lepšie pochopenie zložitého sveta, ako symboly, ale aj na predpovedanie budúcnosti.

Starí pytagorejci

Pytagorovská aritmetika pracovala pôvodne s prirodzenými a racionálnymi číslami, prirodzené čísla sa znázorňovali pomocou okruhliakov. Kamienky – čo okruhliak, to jednotka – sa usporadúvali do podoby pravidelných obrazcov. Trojka ako trojuholník, štvorka ako štvorec, šestka ako obdĺžnik atď. Preto sa niektoré čísla nazývali štvorcové, iné obdĺžnikové a pod. Okruhliaková aritmetika má svoj predobraz v starovekej počtovej praxi. Pytagorejcom vďačíme za rozdelenie čísel na párne a nepárne a zavedenie ďalších pojmov do matematiky, napríklad dokonalého čísla. To je také, ktorého delitele, keď sa sčítajú, dajú číslo samo. Prvým takým číslom je šesť, lebo 1 + 2 + 3 = 6, druhým je číslo 28: 1 + 2 + 4 + 7 + 14 = 28. Do roku 1971 sa našlo 32 takých dokonalých čísel.

Ako sa každé školské dieťa učí slávnu Pytagorovu vetu, tak z náuky tohto antického mysliteľa (6. stor. pred Kr.) a jeho žiakov ťažili náboženské, literárne a magické diela. Aristoteles (4. stor. pred Kr.) sa však k mystike Pytagora a jeho žiakov vyjadruje kriticky: „Úplne v zajatí matematiky si pytagorejci mysleli, že ich číselné princípy tvoria podstatu všetkého bytia. Pretože v matematike sú čísla prirodzene prvoradé, a pretože sa pytagorejci domnievajú, že nachádzajú v číslach mnoho podobností s tým, čo je, so všetkým dianím (...) boli presvedčení, že celá príroda je usporiadaná podľa čísel. (...) Keď im niekde niečo chýbalo, neváhali to umelo doplniť, len aby bol systém ucelený."[2]

A skutočne, pretože napríklad desiatku pokladali za najdokonalejšie číslo, lebo predstavuje súčet prvých štyroch celých čísel: 1 + 2 + 3 + 4 = 10 a bolo ju možno zobraziť ako trojuholník so základňou zo štyroch jednotiek, usilovali sa za každú cenu objaviť desať nebeských telies, a keď počet telies nepostačoval, vymysleli si teleso desiate, aby „dokázali" svoju teóriu.

Zaujímavé je postavenie nepárnych čísel. Tie hrajú dôležitú úlohu v ľudových poverách, ale aj v teológii. A ako vnímali nepárne čísla myslitelia staroveku a stredoveku? Podľa Platóna sú párne – ženské čísla nešťastné, nepárne – mužské naopak priaznivé. Vergílius hovoril: Boh sa raduje z nepárneho čísla. Tradičný je aj islamský výrok: Vskutku, Boh je nepárne číslo (totiž Jeden) a má rád nepárne čísla. Shakespeare povedal: „Nepárne číslo prináša šťastie."

Primitívne počítanie so vševediacimi výstupmi

Numerológia síce – aspoň verbálne, propagačne – vychádza z mystiky vytváranej po tisícročia okolo čísel, ale v poňatí jednotlivých propagátorov a užívateľov je jednak maximálne zjednodušená a upravená na praktickú potrebu, ale aj rozlične modifikovaná, bez jasných východísk a pravidiel, aké sú napríklad v matematike. V dnešných časoch sa stala predovšetkým zárobkovým podnikom, odborom doplňujúcim ponuku ezoterických pomôcok, kurzov, jasnovidného odhaľovania budúcnosti či vlastností človeka. Numerologické príručky a kurzy sú jednou z ponúk tovaru a služieb na ezoterickom trhu. Vo výkladovej knihe zoznamujúcej s veštecкými technikami *Budúcnosť – odhaľte, čo vás čaká* sa v úvode kapitoly o numerológii píše: „Numerológia je veľmi kontroverzný odbor. Zdá sa, že na jej pôvod a metódy má každý človek iný názor."[3]

Numerológia získava „informácie" o skúmanej osobe tak, že zráta číslice v dátume jeho narodenia a ak vyjde dvojmiestne číslo, opäť zráta tieto číslice, pričom získa „číslo osudu, života". Napríklad: 7. 3. 1975 numerológ rozloží na 7 + 3 + 1 + 9 + 7 + 5 a vyjde mu súčet 32, ktorý opäť rozloží a zráta, 3 + 2 = 5, výsledná číslica je teda 5. Každá číslica je v numerológii charakterizovaná istými ľudskými vlastnosťami, spôsobmi správania,

temperamentom, možnosťami v životnej dráhe. Dotyčný s výslednou päťkou by mal byť živý a podnikavý humorista, ktorému vyhovuje práca medzi ľuďmi. Každú chvíľu sa vraj púšťa do obrovských zmien vo svojom živote. (Niečo také je „technicky možné" iba ak v akčnom filme.) V inej numerologickej príručke[4] sa však dočítame, že číslo 5 je nedefinovateľné, jeho vlastnosti nemožno presne určiť. Nie je vraj spoľahlivé a v neistých časoch často sklame. Jeho jediná vlastnosť je nedôslednosť. Inokedy sa päťka spája so zmyslovým životom – je to číslo lásky a manželstva, lebo ženská dvojka sa spája s mužskou trojkou.

Číslo osobnosti sa zase získava z tabuľky, v ktorej deväť číslic zodpovedá písmenám v abecede, teda každé číslo má pod sebou tri príslušné písmená, deviatka len dve. A opäť sa rozloží a zráta, tentoraz meno osoby, ktorej písmená sú podľa tejto Pytagorovej tabuľky prevedené na čísla. Číslice zodpovedajúce samohláskam sa píšu nad nimi, spoluhláskam pod menom. Postupuje sa opäť ako pri výpočte čísla osudu. Zvlášť sa však zrátajú čísla pod menom priradené spoluhláskam a zvlášť vrchné čísla zodpovedajúce samohláskam. Číslo, ktoré vzniklo súčtom numerickej hodnoty samohlások, má odhaliť skryté túžby a podstatu osobnosti – vraví sa mu číslo skrytej podstaty. Súčet čísel zastupujúcich spoluhlásky je číslom vonkajšieho sebavyjadrenia. Napokon sa zráta numerická hodnota oboch čísel a ich súčet je vlastným číslom osobnosti. A opäť sa k získaným číslam priraďujú vlastnosti, temperament, životná náplň, avšak v jednotlivých príručkách sa tieto vlastnosti líšia.

Filipika proti numerológii

Jedenástka sa v histórii mágie čísel uplatňovala menej. Hrala úlohu ako číslo hriešnikov a pokánia. Existovalo 11 foriem omylu, 11 žien v starej Sparte chránilo dionýzovské orgie od degenerácie, v Ríme „jedenástimuži" (asi tak by sa dala preložiť kriminalistická skupina v počte 11 mužov) zastávali úlohu kriminalistov, ktorí mali za úlohu prenasledovať zločincov.

Numerológia v publikácii *Kniha osudu* pridáva k číslu 11 duchovný rozmer a parapsychologické nadanie, vodcovské schopnosti, pracovitosť, silnú vôľu, srdečnosť a veselosť.[5] Knižka *Tajomstvá čísel* tvrdí, že číslo 11 znamená predstavivosť a živú povahu, ale pôsobí len vo výnimočných prípadoch.[6] Kniha *Budúcnosť – odhaľte, čo vás čaká* pod týmto číslom spája najväčšie protiklady. Človek s číslom 11 je obdarený mocou, silou, elánom, odvahou, idealizmom, fanatizmom, pragmatizmom, chápavosťou, potrebou reforiem... Je to jednoducho odvážny zbabelec a chápavý a pragmatický fanatik.[7]

Po preštudovaní viacerých publikácií numerologickej literatúry a pri porovnávaní jednotlivých čísel čitateľ nevyhnutne dospeje k poznaniu, že obraz „vypočítavanej" osobnosti nezávisí od faktov, od skutočnosti, ale od toho, podľa ktorej knižky, príručky či kurzu sa konkrétny numerológ riadi. Stačí, aby bol človek súdny a neujde jeho pozornosti, že charakteristiky čísel aplikované na osobnosti nezodpovedajú, sú nezmyselné, sú opakom reality alebo sú vágne. Je teda prekvapivé, že sa numerológia teší istému záujmu a vážnosti, hoci pripusťme, že väčšinou ide o priaznivcov obrátených k okultizmu všetkých foriem.

Numerologická tabuľka (14. stor.)

Numerologické rozbory sa poskytujú za peňažnú protihodnotu a vzhľadom na vágnosť odpovedí a primitívnosť výpočtov je každá cena vlastne nadsadená. Výpočty sú to jednoduché, takže ak je človek ochotný sa s nimi zoznámiť, za dve hodiny sa na numerológa „vyškolí". Čo si však novopečený numerológ počne s logickou námietkou, že ak sa napríklad žena vydá a jej nové priezvisko spôsobí zmenu čísla osobnosti, mala by sa v tej chvíli zmeniť aj jej osobnosť, prípadne budúcnosť (a keby sa o päť rokov zase rozviedla, zmenila by priezvisko alebo sa vrátila k dievčenskému menu – všetko je opäť inak). Radšej ani nemyslieť na otočky v osude a povahe dám, ktoré zmenili priezviská niekoľkokrát za život.

Odvážne je tiež tvrdenie numerológov, že „čísla, podobne ako reč, nie sú niečím, čo človek vymyslel alebo vytvoril, ale niečím, čo našiel. Čísla sú pôvodnou kvalitou, skutočnosťou vyššieho princípu. Pri správnom pozorovaní čísel sa odhaľujú zákony a tajomstvo stvorenia. Všetko má svoje usporiadanie a v svedectve čísel sa skrýva mnoho mocných síl, lebo ako hovoria staré záznamy, čísla prevzali dokonalosť nebies. Zmysel ukrytý v číslach zostáva po celé tisícročia nezmenený. Čísla sú nositeľmi určitých vibrácií a symbolov. S týmito vibráciami a symbolmi pracuje i súčasná numerológia. Z dátumu narodenia a mena je schopná vyčítať mnohé schopnosti človeka, jeho profesionálne možnosti, riziko zdravotných ťažkostí a mnoho ďalších povahových vlastností a schopností. Čím lepšie si budeme uvedomovať vibrácie čísel a číselných kombinácií v dátume narodenia človeka a v ostatných základných vibráciách, ktoré na človeka pôsobia, tým budeme môcť lepšie chápať seba i svojich blízkych."[8]

Na druhej strane iní numerológovia tvrdia, že svoj osobný rozvoj máme vo vlastných rukách, svoj osud môžeme každú minútu ovplyvniť alebo zmeniť. Záleží len na nás, ako hlboko poznáme samých seba, svoje schopnosti, kladné i záporné stránky nášho vnútra. Samozrejme, potom nasleduje odporúčanie, že práve numerológia nám pomôže poznať samých seba, naše schopnosti a „zaostrí" naše poznanie.

Lenže prečo nezaostriť pozornosť radšej na samu realitu? Prečo neprejaviť dôveru osvedčeným psychologickým testom osobnosti, ak máme znepokojujúci deficit v sebapoznaní? Ak v každej minúte rozhodujeme o svojom osude sami (čo je však tiež zveličené tvrdenie – koľkokrát je človek takmer bezmocný proti prírodným a spoločenským tlakom...), prečo by sme sa mali zaujímať o rozporné predpovede numerológa, ktorý nás vlastne ťahá za nos? Taká osoba, ktorá so starostlivosťou a vôľou riadi svoje životné kroky, pravdepodobne neverí v osud, ani na rôzne druhy mágie a zariekavania – naopak, je veľmi slobodná a pozorne sleduje a ovplyvňuje rozumnými rozhodnutiami svoju životnú cestu.

Reč čísel má údajne napokon tiež veľký význam a je schopná dobre poradiť

v oblasti vzťahov, či už ide o ich partnerskú, pracovnú či priateľskú formu. Pomáha vraj lepšie chápať správanie skúmanej osoby a spôsob jej vyjadrovania. Pri výbere životného partnera nás upozorní na možné klady a zápory vzťahu a pomôže vyvarovať sa zbytočných chýb a nedorozumení. Numerológia má byť prvým krokom na ceste za lepším pochopením človeka.

Skeptikovi neostáva nič iné, ako varovať pred tým, aby sa pri pozorovaní okolia a jeho vyhodnocovaní človek spoliehal na abstraktné výpočty s magickými číslami namiesto preferovania vlastných skúseností a znalostí, a – prečo nie – dokonca intuície, čo je často akési neuvedomelé vyhodnotenie podprahových informácií.

Matematik doc. RNDr. Čeněk Zlatník zo Strojárskej fakulty ČVUT v Prahe sa k fenoménu numerológie vyjadril takto: „Samy numerologické, komerčne zamerané praktiky bývajú primitívne. V interpretácii výsledkov týchto rozborov si numerológovia medzi sebou navzájom odporujú, pričom nimi odhaľované ‚poznatky' sa priečia racionálnej kauzalite. Zákazník býva oklamaný sebaistotou záverov, ktoré sa pritom hodia prakticky na každého – ide o takzvaný Barnumov efekt (Phineas Taylor Barnum bol cirkusovým podnikateľom 19. stor. – „jasnovidcom". Ako Barnumov efekt nazval neskôr Paul Meehl tendenciu hodnotiť vymyslený opis osobnosti, ako keby presne zodpovedal vlastnej osobe daného človeka. Asi pred 50 rokmi sa termín medzi psychológmi vžil; overoval sa pozorovaním a experimentmi – pozn. autorky).

Napriek tomu vo všeobecnosti narastá popularita numerológie i príbuzných ezoterických praktík. Dodal by som, že vážnosť numerológie je zrejme posilňovaná jej blízkosťou k samotnej ‚kráľovnej vied' – matematike. Veď obe oblasti ‚pracujú' s číslami! Matematika sa v novoveku rozišla s číselnou mágiou, stala sa jazykom vhodným na vyjadrenie všeobecných prírodných zákonov i menej všeobecných pravidelností a symetrií. Postupne sa stala samostatným vedným odborom. Aj v matematike, respektíve v jej filozofii, sa však ‚zabývali' záhadné problémy tušené už starými pytagorejcami, napríklad: akým spôsobom čísla existujú? Prečo je matematika taká účinná pri poznávaní sveta? Do akej miery je výstavba matematiky záležitosťou logiky a do akej miery intuície?"

V bohatej numerologickej literatúre sa záujemca o fakty stretáva – tak ako vo všetkých ezoterických odboroch – s povznesenou rečou plnou krčovitých tvrdení, pátosu a tajomných narážok. Chýbajú fakty, dáta, osobnosti, porovnanie, analýzy, experimenty. Naopak, častá je ponuka služby numerologických výpočtov, ktoré majú odhaliť za pevne stanovenú čiastku nielen osobnosť záujemcu, ale aj jej minulosť či budúcnosť.

Napríklad jeden z mnohých textov uvádzajúcich do tejto náuky informuje: „Numerológia je náuka, ktorá má veľa spoločného s astrológiou. Numerológia vznikla neskôr a s astrológiou súvisí preto, lebo obidve využívajú vesmírne žiarenie, čerpajú z kozmickej energie. Vieme, že vo vesmíre sa odohrávajú cyklické deje, ktoré sa dajú vyjadriť číslami. Málokto si uvedomuje, že tieto čísla majú neviditeľnú, ale mocnú vibračnú silu, ktorá na nás pôsobí od okamihu nášho narodenia. Je viditeľná v správaní človeka. Vytvára určitú povahovú skladbu našej osobnosti, čím súčasne naznačuje smer nášho života. Numerológia je vedný odbor, známy už v dávnych časoch, využívaný prastarými mudrcmi, pomocou ktorého možno na základe vibrácií čísel daných človeku vyčítať veľa užitočných informácii, napomáhajúcich zlepšiť životný štýl, odstrániť bariéry či poodhaliť najskrytejšie hlbiny ľudského vnútra. Táto v našom svete netradičná vedná disciplína vychádza z faktu, že všetko je v pohybe a pod vplyvom vibrácií čísel."[9]

Po preštudovaní literatúry s tematikou numerológie a webových stránok numerológov či ezoterikov, ktorí si ju na spestrenie prifarili do svojho arzenálu ďalších veštieckých techník, som nevyhnutne musela dospieť k presvedčeniu, že sama numerológia je úzky, jednoduchý a nepresvedčivý odbor a kto chce o ňom podávať obšírnejšiu správu, musí nazbierať množstvo príbuzného materiálu, aby téma získala na objeme, čo postretlo i mňa – autorku tohto článku. Mágia čísel a prezentácia čísel v náboženstve, mágii a poverách je však bohatá téma, s mnohými historickými odkazmi a spoločensko-psychologickými aspektmi a je zaujímavá ako všetky svedectvá o spôsoboch myslenia človeka v priebehu stáročí. ■

Preklad: ALŽBETA MRÁKOVÁ

Foto: archív

Hra čísel

Číselné hračky zvádzajú k predstave o mágii čísel. Napríklad táto: 123456789 x 8 + 9 = 987654321. Takých prekvapení je v matematike a v hrách s číslami mnoho a isto zvádzajú k domnienke, že čísla sa pri istých konšteláciách „správajú" zvláštne. Ich súčasťou sú i tzv. „magické štvorce" rozdelené na deväť polí a obsadené číslicami. Konfucius hovoril, ako sa cisár žijúci v rokoch okolo 2200 pred Kr. zaoberal stavbou hrádzí, keď sa mu zjavila božská korytnačka Chi. Na chrbte mala nakreslený obrazec, ktorý – prepísaný do našich číselných symbolov – vyzeral takto:

4	9	2
3	5	7
8	1	6

Magický štvorec sa sústreďoval okolo Číňanmi obľúbeného čísla päť. Všetky zvislé a vodorovné riadky vrátane uhlopriečok dávajú súčet 15, pričom v rohoch sú párne čísla a uprostred strán nepárne. Tento štvorec je obľúbený i v islame. Moslimovia veria, že obsahuje prvých deväť písmen arabskej abecedy v starom semitskom poradí, ktoré boli zjavené Adamovi.

Poznámky:

[1] http://www.numerologia.sk
[2] Endres, F. C.; Schimmel, A.: Tajomstvá čísel. Eugenika, Bratislava 2000, s. 17
[3] Budúcnosť – odhaľte, čo vás čaká, Knižný klub Práh, Praha 1996, s. 127
[4] Fuchs, J. M.: Tajomstvo čísel alebo úvod do numerológie. Vydavateľstvo Schneider, Brno 1993
[5] Streuthersová, J.: Kniha osudu – praktický sprievodca veštením budúcnosti. Media klub, Bratislava 1998, s. 175
[6] Fuchs, J. M.: Tajomstvo čísel alebo úvod do numerológie, c. d., s. 90
[7] Budúcnosť – odhaľte, čo vás čaká, c. d., s. 129
[8] http://jitka.hyperlink.cz/num/index.html
[9] http://www.numerologia.sk

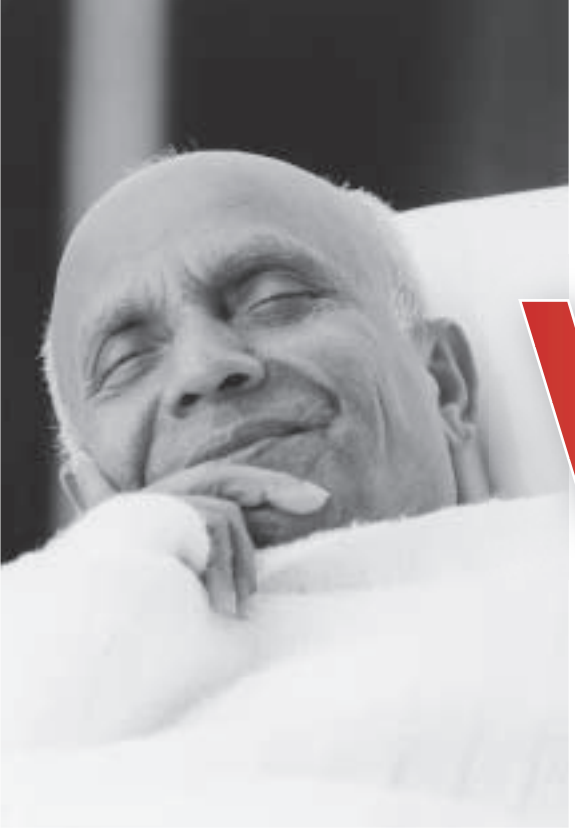

V moci kultu (3)

PETER ILÁŠ

Záverečná časť Petrovho príbehu, ktorý bol osem rokov oddaným stúpencom Šrí Činmoja, nám priblíži situáciu na Slovensku, odhalí, ako sa úprimne duchovne hľadajúci človek stáva jeho závislým žiakom, ale naznačí aj to, ako sa dá zneužiť „na mieru šité" učenie na budovanie si kultu osobnosti, ktorý je pre jednu z najkontroverznejších osobností súčasnej duchovnej scény – Šrí Činmoja – taký príznačný.

Keď po novembri 1989 padla železná opona, otvorili sa pre Šrí Činmoja nové možnosti. Centrá na Západe stagnovali a na Východe bol obrovský hlad po duchovne. Roky útlaku spôsobili, že sa ľudia vrhali na rozličné duchovné a ezoterické smery. Vychádzalo množstvo publikácií a filozofickej literatúry lákajúcej najmä mladých ľudí, ktorí túžili po vyššom zmysle života. Zo západných krajín, najmä tých, v ktorých sa hovorí po nemecky, začali začiatkom 90. rokov prichádzať žiaci Šrí Činmoja a ponúkať bezplatné kurzy meditácie, prednášky o joge, koncerty meditačnej hudby a podobné akcie. Cieľom bolo získať nových stúpencov a založiť centrá Šrí Činmoja v nových krajinách.

Aj na Slovensku sa začali ľudia zaujímať o alternatívne duchovné cesty. Od roku 1991 sa vytvorila meditačná skupina žiakov v Bratislave, ktorá sa pravidelne stretávala v miestnom kultúrnom centre. Aj v iných veľkých mestách na Slovensku sa začali zakladať meditačné centrá. Atmosféra bola dosť uvoľnená. Šrí Činmoj prenechal vedenie meditačných centier dlhoročným nemeckým žiakom až do konca 90. rokov.

Roku 1994 som bol pri založení prvého žiackeho podniku na Slovensku – Madal Bal, s. r. o. V nasledujúcich rokoch vyprofiloval svoju činnosť a významne sa rozrástol. Dováža a predáva neznačkové náradie a nástroje pre domácich majstrov a má dve maloobchodné predajne v Bratislave a jednu v Košiciach. Názov podniku vybral Šrí Činmoj. *Madal* znamená malý bubon – v podstate ide o jeho prezývku z mladosti, pretože býval hlučný. *Bal* znamená silu, teda v tomto prípade silu mladého Činmoja. V ďalších meditačných centrách sa jeho žiaci dali dokopy a pokúsili sa vytvoriť podobné podniky. Ich entuziazmus nedosiahol významné úspechy, boli to skôr len nízko profitujúce živnosti.

Na začiatku roku 1995 sme si dlhodobo prenajali nebytové priestory na Mickiewiczovej ulici v Bratislave a vytvorili sme vlastné meditačné centrum. Výzorom sa podobalo ostatným vo svete – veľmi jednoduché a skromné zariadenie, vankúše a stoličky na sedenie počas meditácie, šatne, všetko v bielej alebo belasej farbe. V meditačnej miestnosti bol oltár so špeciálnou fotografiou Šrí Činmoja, pred ktorým všetci meditovali „na svojho duchovného Majstra".

Fotografia vznikla na konci 60. rokov. Pozadie na nej bolo vyretušované, aby žiakov nerozptyľovalo. Šrí Činmoj po jej prvom vzhliadnutí vyhlásil, že ho zachytáva v najvyššom transcendentálnom, všetko presahujúcom vedomí. Snímka sa reprodukovala len ako čierno-biela, pretože podľa Šrí Činmoja aj farby majú určité vibrácie, čím by mohli odvádzať pozornosť žiakov. Laika táto fotka v prvom momente vydesí, lebo je na nej tvár s napolo privretými očami bez akéhokoľvek výrazu. Túto „transcendentálnu" fotografiu Majstra majú všetci žiaci doma na svojom oltári, pri ktorom každý deň meditujú.

Prístup do spoločnej meditačnej miestnosti mali spočiatku aj návštevníci kurzov, ale od konca 90. rokov sa obmedzil len na oficiálnych žiakov Šrí Činmoja. V priebehu nasledujúcich rokov sa vyprofilovali snaživé a vodcovské osobnosti

centra, ktoré slúžili ako príklad. Roku 2000 už centrum priestorovo nevyhovovalo a presťahovali sme ho do prenajatých miestností v prízemnej budove na Tomášikovej ulici.

Už niekoľko rokov sa počet žiakov v Bratislave ustálil približne na 50. Ďalšie centrá na Slovensku sú v Košiciach, Prešove, Žiline, Považskej Bystrici, Trenčíne a Banskej Bystrici. V Trnave a Poprade sa už dávnejšie rozpadli a nikdy sa nenašiel dostatok ľudí na ich obnovenie. Existujúce centrá takisto nemajú závratné počty členov a pohybujú sa od 5 do 35. Celkovo je na Slovensku približne 150 Činmojových žiakov. Najdôležitejší lídri týchto meditačných centier sú zároveň zamestnaní v predajniach Madal Bal.

Ako vidno, žiaci Šrí Činmoja nie sú u nás známi pre svoju početnosť, ale pre neúnavné úsilie stále získavať nových stúpencov. To je nevyhnutné, pretože v centrách je obrovská fluktuácia. V strede deväťdesiatych rokov účasť na žiackych akciách vyzerala asi takto: Po mohutnej agitácii a vylepení takmer tisícky plagátov po Bratislave prišlo na bezplatnú prednášku o meditácii 100 až 200 návštevníkov. Na kurzoch meditácie pokračovalo z nich len 10 až 20. Tých, čo využili možnosť stať sa Činmojovými žiakmi, by ste zrátali na prstoch jednej ruky. Po troch mesiacoch prichádzali na spoločné meditácie len niektorí noví žiaci a po roku ostal v priemere len jeden z nich.

Postupom času záujem verejnosti o podobné akcie upadol a dnes sa považuje za úspech, ak na ich dobre spropagovanú a bezplatnú akciu príde niekoľko desiatok návštevníkov. Pri dnešných podujatiach stoja pri vchode vyčlenení žiaci, ktorí majú zabrániť vstupu neželaných osôb, najmä informovaných bývalých stúpencov. Podľa mojich odhadov zo všetkých osôb, ktoré sa oficiálne stali Činmojovými žiakmi, zostalo do dnešných dní len 10 – 15 %. Avšak zaslepenému oddanému ani na um nepríde, že by chyba mohla byť v jeho duchovnom majstrovi, ktorý ponúka falošný produkt a nepravú duchovnú cestu k osvieteniu. Nikto ho nikdy nekritizuje, zatiaľ čo on môže kritizovať kohokoľvek a za čokoľvek.

Posadnutý kultom osobnosti

Šrí Činmoj silno dbá o svoj imidž, a preto vyhľadáva stretnutia so známymi osobnosťami. Počas mnohých rokov sa mu podarilo vybudovať vzťah s niektorými politikmi a inými významnými osobnosťami aj na Slovensku. Žiaci jeho imidž upevňovali šírením tzv. mierového posolstva Šrí Činmoja. Kontakty nadväzujú so známymi osobnosťami bez ohľadu na ich názorovú príslušnosť či vieru v Boha. Šrí Činmoj im venuje svoj osobný záujem a charizmu. Poskytne im dojem, že oni sú vyvolené Božie nástroje a napomôžu vytvoriť krajší a mierovejší svet, v ktorom žijeme. Žiaci opíšu vybranú osobnosť Šrí Činmojovi a on potom vyzdvihne jej dobré kvality, či už na osobnom stretnutí, zaslaním listu alebo i napísaním jednoduchej knihy o jeho hodnotných vnútorných kvalitách s dokumentáciou o spoločnom stretnutí. Komu by sa nepáčilo dostať také ocenenie od zdanlivo celosvetovo uznávanej osobnosti. A tak je každý prekvapený, s akým veľkým počtom známych celebrít sa už tento človek stretol.

Šrí Činmoj však toto všetko využíva v prvom rade na svoj prospech. Tak to bolo aj pri jeho poslednej neoficiálnej návšteve Slovenska minulé leto. Na stretnutie boli pozvané najmä také osobnosti, ktoré by mu mohli byť prospešné pri udelení Nobelovej ceny za literatúru, mier alebo čokoľvek iné. Takto sa mu už podarilo získať obrovské množstvo ocenení. Každé vyznamenanie zvyšuje kult jeho osobnosti. Napokon sa s každým vyfotografuje a nechá zdokumentovať stretnutie. Nechcem vymenúvať osobnosti verejného života, s ktorými má Šrí Činmoj alebo jeho žiaci kontakt. Aktívny vzťah na Slovensku sa mu podarilo udržať len s niektorými osobnosťami, ktoré však majú len nevýznamný vplyv.

Medzi verejnosti známe aktivity patrí vyhlasovanie rozličných miest a prírodných krás za „mierové" v spojitosti so Šrí Činmojom (napr. Niagarské vodopády – mierové vodopády Šrí Činmoja, alebo Slovensko – mierová krajina Šrí Činmoja). Stačí len súhlas príslušného zodpovedného orgánu – starostu, správcu, ministra a pod.

Na zlepšenie svojej pozície a vnímanie verejnosti na Slovensku žiaci založili a zaregistrovali tri neziskové občianske združenia. *Sri Chinmoy Centrum* je základná organizácia oficiálne združujúca slovenských žiakov v jednotlivých centrách. *Sri Chinmoy Peace Committee* (Mierový výbor Šrí Činmoja) slúži najmä na styk s predstaviteľmi politiky, kultúry a iných významných sfér spoločenského diania. Mierový názov slúži na Činmojovu propagáciu a jeho akceptáciu vysokými kruhmi. Tretia organizácia na Slovensku – *Sri Chinmoy Marathon Team* sporadicky organizuje bežecké a iné športové aktivity pre verejnosť. Tieto organizácie sú však len pasívne a slúžia na zastrešenie jednotlivých aktivít oddaných žiakov.

Učenie

Učenie a filozofia tohto guru je založená na hinduizme. Okrem toho ide o syntézu náboženstiev a rozličných duchovných smerov. Základy sú silne prebraté z učenia Šrí Aurobinda, u ktorého Činmoj vyrastal a dospieval od svojich dvanástich rokov. A tak má v jeho zdanlivo jednoduchej filozofii miesto takmer všetko.

Šrí Činmoj učí, že Boh nechcel byť sám, a preto vytvoril duše. Tieto duše si však nedokázali dostatočne uvedomiť samy seba ani svoj zdroj, a preto prichádzajú na fyzický svet, kde môžu zaznamenať duchovný pokrok. Najprv sa inkarnujú do neživej hmoty, potom do rastlín, živočíchov a napokon do ľudí. Podľa Šrí Činmoja prechádzajú duše stovkami až tisíckami ľudských inkarnácií, než dosiahnu svoj cieľ – úplné duchovné osvietenie a vedomú jednotu s Bohom. Výnimkou sú len veľkí duchovní majstri, ktorí dostali špeciálnu milosť od Boha a rýchlo napredovali. O sebe hovorí, že mal len desať ľudských inkarnácií a dokonalosť dosiahol v jedenástom storočí v tele známeho indického jogína Gorakšanata. Odvtedy prichádza na tento svet len zo svojej nekonečnej milosti, aby pomohol ľudstvu a hľadajúcim.

Pri niektorých príležitostiach povedal svojim žiakom, že v minulých životoch bol účastníkom francúzskej revolúcie, kde mu zoťali hlavu, ďalej v Rusku a v USA, kde nebol nikým iným ako samotným americkým prezidentom Thomasom Jeffersonom. Síce to už bolo po jeho úplnom osvietení, ale ako uviedol, nebožské sily a nevedomosť tohto sveta boli také silné, že mu zabránili spoznať, kým skutočne je. Na veľký smútok žiakov povedal, že toto je už jeho posledná inkarnácia.

Jedným z hlavných prvkov v jeho filozofii je vzťah medzi duchovným majstrom a jeho žiakom. Je nevyhnutné, aby sa žiak postupne úplne odovzdal cez svoju lásku a oddanosť vedeniu svojho Majstra.

Vtedy môže na ňom pracovať a pomôcť mu spraviť za krátky čas taký pokrok, na aký by sám žiak potreboval mnoho rokov a inkarnácií. Šrí Činmoj vysvetľuje, že on je len spoločník alebo „most" medzi žiakom a Bohom.

A jeho žiaci sa mu skutočne krok za krokom odovzdávajú. Začína sa to meditáciou na jeho fotografiu, kde sa usilujú od neho získať duchovné kvality, ďalším krokom je čítanie výlučne jeho kníh, stretávanie sa s inými žiakmi až po postupné vymývanie mozgu – tzv. prečisťovanie a zbavovanie sa nahromadených zvykov v myslení a cítení –, aby mohli byť naskrz preniknutí „činmojovstvom".

Dôveru si Šrí Činmoj získava pomerne rýchlo. Žiak počas svojej meditácie skutočne začína cítiť niečo „duchovné", čo prerastá do euforického pocitu, že našiel tú pravú cestu a duchovného majstra. Ilúzia sa pre neho stáva dokonalou pravdou. Aj ja som považoval svoje duchovné pocity za znak, že ma duchovne vedie a pomáha mi otvoriť sa Najvyššiemu. Teraz som presvedčený, že tieto duchovné pocity by prišli aj bez jeho „pomoci". Mnohí bývalí žiaci sa zhodujú v názore, že Šrí Činmoj vysáva energiu zo svojich oddaných a žije z nich duchovne a emocionálne ako nejaká temná sila. Na odplatu im ponúka časť ich vlastného dobra.

Ako som už spomenul, Šrí Činmoj zahrnul do svojej filozofie všetko možné, vrátane miliónov bohov a bohýň z hinduizmu, rozličné sféry bytia a vedomia z budhizmu a novších smerov jogy, čosi z kresťanskej tradície, čakry, mantry, modlitby, cez víly až po rozličné bytosti žijúce na iných planétach a úrovniach vedomia. Bohovia a bohyne z hinduizmu a starého védskeho učenia tu majú svoje miesto. Zložil o nich nespočetné množstvá básní a piesní, ktoré jeho žiaci často spievajú. Nejde tu o mnohobožstvo, ale o polobohov, ktorí sú súčasťou jedného boha. Podľa neho títo polobohovia pomáhajú svojim uctievačom. Keď ich však uctievači prekonajú vo svojom snažení na ceste k Najvyššiemu bohu, začnú ísť proti nim, lebo žiarlia. Kresťanská tradícia však takéto bytosti označuje ako temné sily.

Šrí Činmoj v jednej zo svojich kníh vysvetľuje, že Zem je jediná planéta, na ktorej sa dá spraviť duchovný pokrok. Na iných planétach síce duše dosiahli značný stupeň vývoja, ale ďalej už nenapredujú. Keď na Mesiaci pristáli kozmonauti, Šrí Činmoj povedal, že ich tam vítali tamojšie „bytosti", čo ale nemohli obyčajní ľudia vidieť. Keď však nedávno v americkej televízii odvysielali dokumentárny film, ktorý poukazoval na možný podvod pri pristátí na Mesiaci, Činmoj vyhlásil, že mu duša Mesiaca povedala, že na ňu nikdy nevstúpila ľudská noha. Keď ho konfrontovali s pôvodným vyhlásením o „bytostiach" na Mesiaci, poprel ho, hoci išlo o jeho vlastnú knihu, ktorú autorizoval.

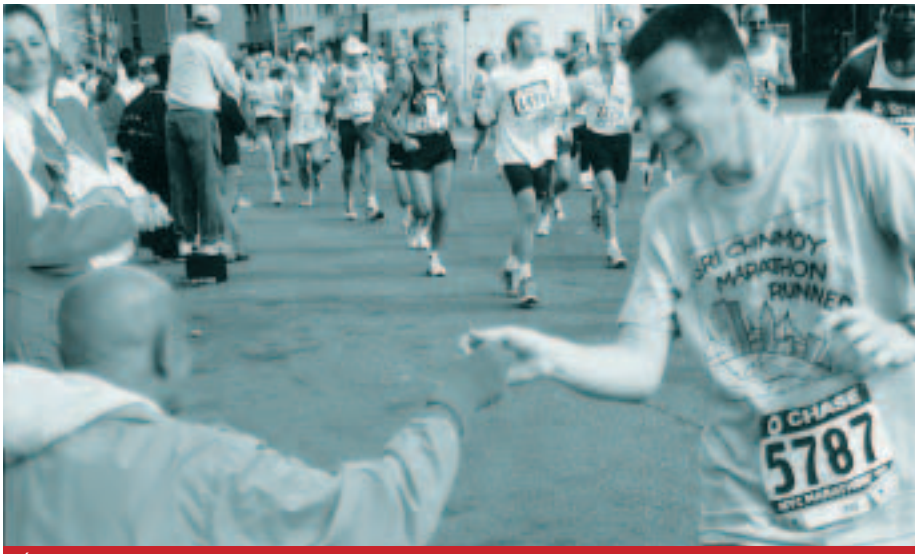

Úsmev Majstra bol tým najsladším dopingom.

Ako uznanie duchovného pokroku udeľuje Šrí Činmoj svojim žiakom duchovné mená. Obyčajný žiak ho dostane až po mnohých rokoch úsilia. Ale tí výnimoční, ktorými sú známe osobnosti, hudobníci, umelci, špičkoví športovci či boháči, urobia taký „pokrok", že si zaslúžia duchovné meno už po pár mesiacoch (najmä ak dobre prezentujú Šrí Činmoja). Také meno je indického pôvodu (napr. Kalpalatá, Devašišu, Satyaki) a má predstavovať hlavnú duchovnú kvalitu žiaka. On však málokedy tuší, že práve táto duchovná kvalita je u neho najväčšmi rozvinutá. V skutočnosti udeľovanie mien závisí od spoločenského postavenia osoby a jej významu pre guru.

Po každom stretnutí so svojím Majstrom dostávajú žiaci prašád. Ide o jedlo, ktoré prinesú pred Šrí Činmoja a on ho požehná. Také jedlo už nie je len fyzickým pokrmom, ale má vysoké „duchovné vibrácie". Zvyčajne ide o sladkosti a ovocie.

New York

Žiaci majú možnosť cestovať do New Yorku za svojím guru zvyčajne po prvom roku od prijatia medzi vyvolených. Do New Yorku prichádzajú najmä v auguste na oslavy Činmojových narodenín a v apríli na oslavy jeho príchodu na Západ. Žiak tam pobudne dva až tri týždne a je ubytovaný vo veľmi skromných priestoroch spolu s ostatnými.

Na konci 60. rokov 20. storočia v štvrti Queens, v časti Jamaica kúpili žiaci pozemok, ktorý prerobili na tenisový kurt. Lavičky pre divákov (žiakov) sa v priebehu rokov rozrastali a dnes pojmú aspoň tisíc ľudí. Vedľa kurtu je postavený presklenný domček, v ktorom sedí Šrí Činmoj a jeho verní ho každý deň majú možnosť niekoľko hodín vidieť, zvyčajne doobeda a večer. Na kurte guru často hráva tenis alebo robí rozličné cviky na náradiach. Tu sa konajú aj spomínané oslavy i mnohé ďalšie akcie a stretnutia s významnými osobnosťami.

Počas osláv vystupujú žiaci s nacvičenými scénkami. Okrem výnimočných prípadov ide vždy o diela Šrí Činmoja. Spievajú sa tu piesne, recitujú básne, hrajú divadelné hry, rozprávajú vtipy, praktizujú dlhé meditácie s guru, počas ktorých mnohí jednoducho pozaspávajú. Aj Šrí Činmoj často vyzerá, akoby už zaspal, ale to sa považuje za veľmi vysoký stav jeho vedomia. Keď žiaci zaspávajú, hlavy im padajú, ak si to všimnú, usilujú sa vzpriamiť a byť bdelí, ale celé minúty sa tam len kývajú a bojujú so spánkom. Niekedy takto zaspáva každý štvrtý žiak, čo vyzerá dosť komicky.

Táto únava je zapríčinená enormným fyzickým a psychickým zaťažením, k čomu sa pridáva aj časový posun pre neamerických návštevníkov. Žiaci vstávajú

ráno pred šiestou, nasleduje meditácia a duchovné cvičenia s trvaním asi jednej hodiny, potom ranný beh na niekoľko kilometrov, spoločné raňajky a po nich druhá sprcha. Neskôr sa už ponáhľajú na tenisový kurt, kde pobudnú niekoľko hodín, sledujúc svojho Majstra a spoločný program. Tu sa snažia meditovať a ponárať do povznesenej duchovnej atmosféry, čo pod letným slnkom vyčerpáva. Po bohatom spoločnom obede sa znova vrátia na kurt, kde pokračuje program až do poobedia.

Potom v skupinkách nacvičujú vystúpenia na nasledujúce dni alebo idú na nákupy do mesta. Po večeri sa začína hlavný program, ktorý sa často končí až po polnoci. Takže žiaci v noci spia len pár hodín, často vyrušovaní inými žiakmi, pretože mnohí bývajú natlačení v malých priestoroch. To už človek musí byť veľký „jogín", aby vydržal takúto záťaž.

Určité dni sú vyčlenené na špeciálne činnosti. Organizuje sa spoločná atletická súťaž a turnaje v loptových hrách. Jeden deň býva na počesť guru oslavný sprievod cez mestskú štvrť s alegorickými vozmi. Zaujímavý je aj Madal cirkus, kde žiaci predvádzajú špeciálne športové čísla a klaunovské vstupy. Inokedy sa zase večer usporadúva koncert klasickej hudby v podaní žiakov. O stravu sa vždy stará iná žiacka skupina. Príprava jedného až dvoch tisíc porcií trikrát denne vrátane ručného umývania riadu dá riadne zabrať a trvá skoro nepretržite. Šrí Činmoj má buď tiché meditácie so svojimi žiakmi, alebo sleduje ich vystúpenia. Počas tohto si niekedy vybavuje svoju korešpondenciu, skladá básne a piesne, maľuje alebo cvičí na rozličných posilňovacích zariadeniach.

Činmojove fyzické výkony sú často nad hranicou uveriteľného. Mal exhibície, počas ktorých dvíhal ťažké predmety položené na špeciálnej plošine nadvihovanej pomocou páky. Pred mojimi očami zdvihol skupinu ľudí, slona, auto i menšie dopravné lietadlo plné ľudí. Všetci sme tým boli veľmi nadšení. S odstupom času som si uvedomil, že veľká časť plošiny sa nikdy nenadvihla, ostala na zemi a zvyšok dvíhal pomocou špeciálnej dlhej páky. Takže len veľmi malú časť nákladu dostal nad povrch, čo by určite dokázali aj iní.

Fotografie zdvihov boli snímané z určitého uhla, aby vznikol dojem, že sú reálne a dostatočné. Takéto „výkony" či zdvíhacie metódy by však nezávislý odborník nikdy neuznal. Známy príbeh sa odohral pri rekordnom nadvihnutí činky s hmotnosťou 3 200 kg jednou rukou zavesenou vo výške asi 1,7 m nad zemou. Šrí Činmoj sa pod ňu postavil, zaprel sa, sčervenal, ale činka sa ani nepohla. Po premietaní videozáznamu, keď Šrí Činmoj povedal – tu som to zdvihol, vidíte? – sa vytvorili dve skupiny žiakov – súhlasiaci a tí druhí. Prvá skupina vytvorila tlak na druhú skupinu a postupne ju presvedčila.

Šrí Činmoj prezentuje seba ako aktívneho a všestranného športovca, pričom akýkoľvek výkon mnohonásobne prikrášli a nechá sa za to oslavovať. Žiakov však tlačí k hrdinským výkonom. Neexistuje žiadna duchovná komunita na svete, ktorá by sa mohla pochváliť toľkými ubehnutými maratónmi a behmi na extrémne dlhé trate od 6 hodín až po 3 100 míľ. Taktiež mnohí jeho žiaci preplávali kanál La Manche, zabehli saharský maratón či zdolali extrémne a náročné vysoké hory. Takisto sa donedávna v dvojročných cykloch behal mierový beh Šrí Činmoja po celom svete ako vôbec najdlhšia štafeta, ďaleko prekonávajúca trať s olympijskou pochodňou. A to všetko na Činmojovu propagáciu pod hlavičkou mieru.

Šrí Činmoj sa často prezentuje „božskými" výkonmi – tentoraz „dvíha" slona.

Prečo?

Šrí Činmoj je veľmi kontroverzná osoba. Buď ho niekto prijme, alebo úplne odmietne. Ja som si vyskúšal oba póly, keďže som bol jeho žiakom osem rokov. Okrem vecí, ktoré som dosiaľ uviedol, je mnoho ďalších faktov, ktoré jasne ukazujú, že Šrí Činmoj je falošný duchovný majster. Ťažko povedať, prečo to všetko robí.

Niektorí sa nazdávajú, že je to najmä pre peniaze. Bývalý právnik Šrí Činmoj centra uviedol, že podstatou všetkých aktivít je prílev peňazí. Tie prúdia od žiakov neoficiálnou cestou až k Šrí Činmojovi, ktorý vlastní päť domov. Ale jeho celkový majetok je veľmi ťažké odhadnúť.

Iní sa zase domnievajú, že po neúspešnom a neperspektívnom živote v Indii prišiel na Západ. Tu si rýchlo vybudoval imidž veľkého guru založený na spleti klamstiev a podvodov. Postupom času však klamstvá prerástli jeho filozofiu do takej miery, že nemá odvahu prísť a povedať pravdu. A tak vo svoj prospech naďalej klame iných a možno už i sám seba...

Tretí, hlavný názor je, že si o sebe myslí, že dosiahol najvyšší duchovný stav, že je najväčším duchovným majstrom a avatárom súčasnosti – „Bohom". Túto ilúziu získal pod vplyvom temných síl, ktoré mu mohli prepožičať určité schopnosti. Urobil tak veľa ľudí nešťastnými a zviedol ich od skutočného Boha a pravdy.

Na záver krátke zamyslenie: Viem, že žiť duchovný život je správne. No mnoho úprimných ľudí, ktorí do siekt vstupujú s čistými zámermi a sú vzorom pre iných, sú v nich často zneužívaní a klamaní. Prečo? Myslím si, že Boh nám dáva mnoho znamení, aby sme odhalili blud a našli pravú cestu k nemu, avšak musíme sa ich najskôr naučiť správne čítať. ■

Foto: archív autora

Biele bratstvo

za východnou hranicou

JOANNA BOCZEKOVÁ

Biele bratstvo je jednou z najškandalóznejších siekt. Jasne v ňom možno rozpoznať spojenie s hnutím New Age. Zakladatelia sekty priamo ohlasovali koniec éry Rýb (kresťanskej éry) a začiatok éry Vodnára. Táto zmena mala súvisieť s príchodom Bieleho bratstva k moci a nastúpením Božieho kráľovstva na zemi. Známy ruský odborník prof. Alexander Dvorkin vo svojej knihe *Sektovedenie: Totalitarnyje sekty* medzi inými sektami opisuje aj Biele bratstvo.[1] Dvorkin píše, že mnoho domácich siekt je fascinovaných učením rodiny Rerichovcov – je to očarenie ideami himalájskych pustovníkov. Obrazne povedané ide o akési „bahno", z ktorého sa nedá piť, ale v ktorom sa rozvíjajú rôzne mikróby, améby atď. Podobne vzniká i sektárska deformácia.[2]

Začiatky sekty

Zakladateľom a donedávna hlavným vodcom Bieleho bratstva bol Jurij Krivonogov.[3] Práve on, človek s titulom doktora technických vied (takmer napísal habilitačnú prácu), vypracoval doktrínu sekty. Pracoval na Kyjevskom inštitúte neurológie a psychiatrie a mal možnosť vzdelávať sa v oblasti vedy.[4]

Krivonogov sa zaoberal metódami pôsobenia na ľudskú osobnosť. Ako poukazuje celá séria článkov na túto tému, bol v spojení s tajným oddelením KGB, ktoré sa tiež zaujímalo o túto oblasť. Krivonogov vykonával pre KGB aj určité konkrétne zákazky.[5] V istom období svojho života dokonca patril k hnutiu Hare Krišna. Niektorí sa domnievajú, že do tejto sekty vstúpil preto, aby spoznal metódy ovplyvňovania ľudskej psychiky a metódy „vymývania mozgu",[6] hoci ťažko povedať, čo bolo skutočnou príčinou. Po opustení ich radov Krivonogov založil *Inštitút duše – Atma*. V jeho mene publikoval aj rozmanité brožúry vydávané spoločnosťou Veda. Na začiatku existencie Bieleho bratstva všetci jeho členovia chodili s bubnami ako stúpenci hnutia Hare Krišna. Postupne si však vytvorili vlastné obradové rituály.

Krivonogov cestoval po celom štáte a usporadúval prednášky. Dodnes nie je známe, kto mu to umožnil. Nevyjasnili to ani neskoršie vyšetrovania. Jedna takáto cesta ho priviedla do Dnepropetrovska, kde sa zoznámil s mladou ženou – Marinou Cvigunovou. Veľmi rýchlo rozpoznal jej talenty a zanedlho sa s ňou oženil, pričom oficiálne vyhlásil, že ona je bohom na zemi. Je známe, že Marina Cvigunová pracovala v oblastnom výbore Komsomolu ako redaktorka miestneho rozhlasu v istej fabrike. Bola aj členkou Komunistickej strany Sovietskeho zväzu a Zväzu novinárov Ukrajiny. Podľa slov jej manžela, Marina pri siedmej aborcii prežila klinickú smrť spojenú s víziou. Krivonogov vyhlásil, že jej duša vtedy opustila telo a vystúpila do neba, pričom do tela inkarnovala iná, božská duša. Neskôr tomu pravdepodobne uverila aj sama Marina.

JUSMALOS – program vykúpenia zeme

Krivonogov dlho hľadal svoju vlastnú individualitu: raz sa nazýval Jánom Krstiteľom, potom zase prorokom Eliášom. Nakoniec sa označil ako Joan Svami a vyhlásil, že kým sa jeho duša vrátila do tela, prežila celý rad vtelení, v ktorých bol okrem iného Jánom Krstiteľom, Tutanchamónom, kniežaťom Vladimírom, prorokom Eliášom, Noemom či prorokom Jakubom.

Marina Cvigunová tiež prešla „evolučným radom" – najprv bola Božou Matkou, aby sa postupne stala Bohom Otcom, Bohom Synom a Duchom Svätým a Stvoriteľom vesmíru, nazývaným menom Maria Devi Christos. Samu seba nazývala „On". Mala prebývať na zemi tri a pol roka, aby zobrala so sebou zvyšok 144 tisíc veriacich. Vyhlasovala: „To bude nová rasa jusmaliánov." (JUSMALOS je skratka zložená zo slov Joan Svami Maria Logos; mimochodom po latinsky *jus malos* znamená „zákon zla").

Roku 1990 sekta vyhlásila program spásy zeme – JUSMALOS –, ktorej koniec mal nastať 24. novembra 1993. V rámci programu Joan Svami a Maria Devi Christos mali odísť z tohto sveta ako poslední. Ako sami vyhlásili, mali byť ukrižovaní, a ich telá mali ležať tri dni na ulici; potom mali vstať z mŕtvych a vstúpiť do neba. Vtedy mal byť vykonaný aj strašný súd, svet sa mal zrútiť a svetlo zhasnúť. Svetlo zmizne v ohnivých jazykoch a Biele bratstvo bude vzkriesené pre nový život – jeho stúpenci pôjdu do neba a všetci ostatní do pekla. Nová rasa jusmaliánov bude z raja riadiť celý svet a to bude život v Božom kráľovstve.[7]

Matka sveta – Maria Devi Christos a Otec svetov – Ján Peter II.

Organizácia Bieleho bratstva je založená na systéme prsteňov (kruhov). Vyšší prsteň – krstitelia, potom agitátori, nakoniec potkany. Posledné pomenovanie sa týkalo sympatizantov. Avšak pomimo stál ešte jeden prsteň – pochybujúci. Tí, ktorí sa previnili, boli veľmi prísne trestaní a degradovaní zo svojho postu.

Deň konca sveta

Ako sa blížil stanovený dátum konca sveta, členovia sekty začínali sami vyhľadávať mučeníctvo – vchádzali do chrámov pravoslávnej cirkvi, pokúšali sa rušiť pobožnosti. Ale pravoslávni bratia sa nedali vyprovokovať a príslušníkov sekty jednoducho vyvádzali von – k predpovedanému mučeníctvu teda nedošlo.[8]

Vo svojich letákoch stúpenci Bieleho bratstva vyzývali, že treba preklínať tých, ktorí sa neobracajú do ich skupiny... Preklínať sa teda mali všetci naokolo: rodičia, nerozumejúci svojim deťom, vláda v Rusku a na Ukrajine, ktorá neuverila v živého Boha, verejní činitelia všetkých krajín sveta, podporujúci svojich ruských kolegov, televízie a počítače, lebo to sú nástroje Emmanuela Antikrista (podľa nich Emmanuel znamená Antikrist), ktorý vymýva mozog celej planéte, programuje ju atď. Len Maria Devi Christos a Joan Svami môžu zachrániť ľudstvo od robotizácie: „Odovzdajte sa nám a dosiahnete úplnú slobodu," hovorili.

V spomínanom čase sa v Kyjeve zišlo niekoľko tisíc mladých ľudí, očakávajúcich koniec sveta. Neudialo sa však nič, iba členovia sekty narobili trochu rozruchu. Zadržali aj stovky prívržencov sekty, ktorí ihneď vyhlásili protest a hladovku. Marinu Cvigunovú, Krivonogova a Vitalija Kovalčuka (vtedajšieho pápeža – patriarchu sekty a zároveň apoštola Jána Petra II.) zatkli. Vyšetrovaním sa nedokázalo nič, okrem menších priestupkov proti zákonu. Počas vyšetrovania sa ukázalo, že si v Kyjeve vybudovali utešenú vilu. Nejasné boli ich zdroje financovania. Mali totiž obrovské prostriedky a ihneď mohli premiestniť stovky ľudí z jedného konca krajiny na druhý. Svoje letáky vydávali vo veľmi veľkých nákladoch a rozvážali ich do rozličných miest.

Biele bratstvo pôsobí naďalej, hoci väčšina adeptov z neho odišla. Po zatknutí lídrov mnohí členovia očakávali ich návrat. Medzitým sa Marina rozviedla s Krivonogovom a vyhlásila ho za prekliateho – čo, napodiv, stúpenci sekty prijali. Bola odsúdená na štyri roky, Kovalčuk na šesť a Krivonogov na sedem rokov väzenia. V auguste 1997 bola Cvigunová prepustená na slobodu. Jej nový druh Kovalčuk vďaka amnestii opustil väzenie o niečo neskôr. Krivonogov si odsedel celý trest a dostal sa na slobodu až roku 2000. Vtedy vyhlásil, že Biele bratstvo bol omyl. Zo začiatku sa „živý boh" ukrýval a Cvigunová čakala na návrat Kovalčuka z väzenia. Keď bol prepustený, vzali sa a zmizli.

Sekta opäť aktívna

Roku 1998 Biele bratstvo opäť zaktivizovalo svoju činnosť. Jeho stúpenci sa pokúšali získať oficiálnu registráciu, ale dostali zamietavú odpoveď. Dnes sekta pôsobí v Rusku a na Ukrajine, hoci ich doktrína a činnosť sa trochu zmenili. Vydávajú farebný časopis, ktorého hlavnou témou je manželstvo a šťastný život Matky sveta Marie Devi Christos a Otca svetov Jána Petra II. Za minulé problémy je obviňovaný provokatér Krivonogov.

Základ teologického učenia Bieleho bratstva tvoria známe doktríny. Nachádzame medzi nimi: 1. základné prvky východných náboženstiev ako joga, učenie o karme, reinkarnácii, nirváne; 2. idey gnostikov (rozvinuté v teozofii, antropozofii); 3. kresťanské trinitárne herézy. V súčasnosti sekta hlása o. i. vieru v reinkarnáciu, ako aj rozvoj duše v siedmich oktávach: 1. minerálny svet; 2. rastlinný svet; 3. zvierací svet; 4. priemerný človek; 5. génius; 6. prorok; 7. bohočlovek a zároveň posledná forma vtelenia (Logos). V súčasnosti sa ľudstvo nachádza v 4. etape na 4. a 5. vývojovom stupni.

Svojich vyznávačov Biele bratstvo získava v školách, na uliciach, počas organizovaných stretnutí. Vekovo sú to ľudia veľmi mladí. Priemerný vek členov sekty je 20 rokov.[9] Celkový počet členov bratstva nie je možné určiť. Organizácia si zachováva plnú vnútornú konšpiráciu. Približný počet ich členov na Ukrajine sa odhaduje na asi 30 aktívnych skupín s 3 200 osobami. V Rusku sekta pôsobí v Moskve a okolí (asi 100 – 150 osôb), v Peterburgu a okolí (asi 70 – 100 osôb), Jekaterinburgu a v Sverdlovskej oblasti (asi 100 osôb), vo Voroneži (asi 20 – 30 osôb), v Astrachani (asi 10 osôb), Čeľabinsku (asi 30 osôb), Petrozavodsku (asi 20 osôb), Jarosľavli (asi 10 osôb), Perme (asi 100 – 120 osôb) a Krasnojarsku (asi 10 osôb). Tieto údaje sú však neúplné, pretože členovia jednej skupiny nepoznajú členov iných skupín. Veľké stretnutia „bielych bratov" sa kedysi konali v Nikolajeve roku 1991, pri Vladimíri na jar roku 1993 a v Moskve v auguste 1993.[10] To si dnes už nevieme ani len predstaviť. ■

Z časopisu SEKTY I FAKTY 1/2004
preložila: –dj–

Poznámky:

[1] Iný názov tejto sekty je Medzinárodný inštitút duše Atma.
[2] Dvorkin, A.: Nižnij Novgorod 2002, s. 633
[3] Pawluczuk, W.: Białe Bractwo. In: Ukraina, Polityka i Mistyka, Kraków 1998, s. 228n
[4] Tamže, s. 633–634
[5] Viac o tom píše denník Izvestia z 26. 12. 1997
[6] Pawluczuk, W.: Białe Bractwo, c. d., s. 634
[7] Tamže, s. 635
[8] Tamže, s. 636
[9] http://www.geocities.com/Athens/Cyprus/6460/handbook/h203.html
[10] Tamže

New Age
– výzva pre kresťanstvo

Medzinárodná konferencia venovaná hnutiu New Age, ktorú zorganizovala Svätá stolica v dňoch 14. – 16. júna, zdôraznila potrebu lepšie spoznať tento fenomén, aby sme mu mohli čeliť vhodnými kresťanskými reakciami. Pri tej príležitosti vznikol rozhovor s odborníkom z Lateránskej univerzity v Ríme, kňazom Alessandrom Olivierim Pennesim. Na univerzite pôsobí ako profesor na Vyššom inštitúte náboženských vied.

Prečo šírenie New Age predstavuje výzvu pre kresťanov?

New Age skutočne znamená pre kresťanstvo veľkú výzvu. Nielen preto, lebo sa šíri na globálnej úrovni, ale najmä preto, lebo včleňuje do seba prvky kresťanstva, no zároveň mení ich pôvodný význam (napr. Ježiš Kristus sa už nepovažuje za Božieho Syna a jediného Spasiteľa sveta). Pozorujeme stratu koncepcie pravdy – je to život vo veku čistého subjektivizmu. Boh tu má tisíc tvárí: kozmickú energiu, myseľ, vesmír, ba prívrženci tohto hnutia tvrdia, že sami sme bohom atď.

Ak teda už Ježiš Kristus nie je Spasiteľ, ľudia sa vydávajú hľadať inú spásu, ktorá sa stáva „spásou orientovanou na seba samého" prostredníctvom nových metód, meditácií, rôznych praktík vrátane mágie. Eschatologické očakávanie už nemá význam, pretože spásu možno podľa New Age získať po niekoľkých alebo mnohých reinkarnáciách. Azda najväčšou prekážkou, na ktorú treba reagovať, je nepochybne strata vedomia pravdy, čo ničí každý pokus používať paradigmy rozumu.

Je pravda, že „oslabené myslenie", a najmä emocionálny prístup k spiritualite New Age sú veľmi rozšíreným javom v katolíckom svete?

Niektorí hovoria, že New Age je „jav typický pre postmodernú kultúru založenú na vágnom argumentovaní, etickom relativizme a konzume". Nemôžem inak, iba s tým súhlasiť.

„New Age je filozofia, ktorá sa šíri mnohými formami a cestami jemným, takmer nevnímateľným spôsobom a prezentuje sa zdôrazňovaním svojich čŕt univerzálnej lásky a ochrany prírody," hovorí sa v materiáli Sekretariátu pre ekumenizmus a dialóg Biskupskej konferencie Talianska. Táto ponuka môže byť ľstivá, keďže prezentuje ciele, ktoré si človeka ľahko získajú (harmónia človeka a prírody, vedomie a úloha vytvárania lepšieho sveta, mobilizácia všetkých síl pre dobro nového jednotného plánu života). New Age však zbavuje spásnu obetu Krista jej pravdy, jedinečnosti a plnosti. V skutočnosti má človek týmto štýlom myslenia špecifickými technikami dosiahnuť schopnosť prežívať to božské bez pomoci Božej milosti, dosiahnuť vlastnou silou spásu, od ktorej závisí univerzálna harmónia sveta.

Dokument Kongregácie pre náuku viery z roku 1989 *List biskupom Katolíckej cirkvi o istých aspektoch kresťanskej meditácie* je zásadným textom zameraným na pozornosť, ktorú treba venovať aktualizácii starovekej gnózy. V nej sa spása realizuje prostredníctvom svedomia a pre niektorých je ezoterická. Vzhľadom na praktiky New Age alebo gnostické praktiky, čo je viac-menej to isté, máme na základnej úrovni mnohé príklady. Spomeniem jeden: Posledný vatikánsky text o New Age uvádza používanie niečoho, čo sa alarmujúco šíri. Je to eneagram – symbol, ktorý mal pôvodne iniciačný charakter a bol vyvinutý v ezoterickom kontexte. Synkretik, ktorý sa postupne pretransformoval na klasifikačný systém osobnosti deviatich psychologických typov slúžiacich na hľadanie cesty sebanaplnenia ezoterickým alebo magickým spôsobom. To je čistá gnóza. V anglo-americkom kresťanskom prostredí takáto metóda získava živnú pôdu v oblasti duchovného smerovania a vedenia ľudí, takže americkí biskupi vytvorili špeciálnu komisiu na rozlišovanie tohto javu.

Akými koncepčnými charakteristikami sa vyznačuje New Age? Aké sú hlavné rozdiely od tých, ktoré sú typické pre kresťanskú náuku?

Douglas R. Groothuis, americký autor, identifikoval šesť charakteristík myslenia New Age: všetko je jedno – všetko je boh – ľudstvo je boh – musíme pretransformovať svoje svedomie – všetky náboženstvá sú jedno – optimizmus vzhľadom na kozmickú evolúciu. To, čo New Age vo všeobecnosti uznáva, môžeme zhrnúť do týchto bodov:

1. „Neexistuje nijaký zdroj vonkajšej autority – je iba vnútorná, ‚boh' v nás. Pravda ako objektívna skutočnosť neexistuje," hovorí najznámejšia hovorkyňa New Age, herečka Shirley MacLainová;

2. Stvoriteľa zamieňajú so stvorením vo viere, že Boh je súčasťou stvorenia a nie je od neho oddelený. Prívrženci tohto hnutia veria v monizmus východných náboženstiev, že všetko

REPORT

New Age je zlou odpoveďou na správne potreby

VATIKÁN – „New Age je zlou odpoveďou na správnu potrebu šťastia," zdôraznil predseda Pápežskej rady pre kultúru kardinál Paul Poupard v súvislosti s konferenciou na tému siekt, ktorá sa konala v dňoch 14. až 16. júna vo Vatikáne. Zaoberala sa pastoračnými stratégiami v súvislosti s úspechom siekt, nových náboženských hnutí a New Age. Na podujatí sa zúčastnili členovia Pápežskej rady pre kultúru, pre medzináboženský dialóg, pre napomáhanie jednoty kresťanov a Kongregácie pre evanjelizáciu národov. Okrem toho vyslalo na konferenciu svojich odborníkov dvadsať biskupských konferencií.

Cieľom konferencie bolo dôkladnejšie štúdium psychologických techník New Age, ako aj reakcia na to vo forme ponuky prehĺbenej kresťanskej spirituality. Základný pracovný text konferencie mal názov *Kresťanské úvahy o New Age*. V tomto dokumente Vatikán upozorňuje na nezlučiteľnosť mnohých učení New Age s kresťanstvom. Súčasne sa však pripúšťajú aj nedostatky Cirkvi v tejto oblasti, pre ktoré tu vzniklo vákuum, ktoré sa teraz pokúšajú zaplniť iné svetonázorové skupiny. Túto predbežnú správu predložili Pápežské rady pre kultúru a medzináboženský dialóg ešte vo februári 2003.

Kardinál Paul Poupard v rozhovore pre Rádio Vatikán na túto tému zdôraznil: „New Age je veľkou výzvou pre Cirkev. Dnes existuje tendencia smerom k univerzálnej forme náboženstva, synkretizmu, ktorý odmieta každý vzťah k dejinám. Kristus sa však naproti tomu sprítomnil v dejinách, kresťanstvo je náboženstvom, ktoré sa vzťahuje na konkrétnu historickú udalosť."

„New Age a kresťanstvo sú absolútne nezlučiteľné," zdôraznil sekretár Pápežskej rady pre medzináboženský dialóg arcibiskup Pier Luigi Celata. „New Age je samo osebe veľmi rozmanitým komplexom hnutí, myšlienok, techník a praktík, ktoré sa usilujú o spojenie človeka so silami prírody a vesmíru."

KP/–zg–TK KBS, 17. 6. 2004

je jedno – iba jedna podstata vesmíru, každý človek a všetko tvorí súčasť tejto podstaty;

3. Kristus je viac ako obyčajný človek – je istým druhom energie. Táto myšlienka vedomia niečoho podobného Kristovi konštatuje, že Ježiš nebol jediným „Kristom", ale že bol vopred disponovaný na prijatie „vedomia Krista" rovnako ako Budha, Krišna a Mohamed. Toto je dobre známe učenie gnostického okultizmu, ktorý má svoje korene v tajomných babylonských náboženstvách;

4. Čo sa týka hriechu, zamlčuje sa Adamov hriech a v knihe *Kurz zázrakov* sa tvrdí, že hlavným problémom človeka je, že ignoruje svoje božstvo. Každý vnímateľný hriech, o ktorom si človek myslí, že ho pácha, je skôr nedostatok vedomostí. Tým sa vylučuje potreba spásy a Spasiteľa;

5. Prívrženec New Age predpokladá dobro tam, kde ho nachádza. Jeho morálka spočíva v jeho vlastných kritériách, dôveruje tomu, čo cíti, že je dobré;

6. Tradičný spôsob videnia personifikovaného zla, ako je diabol a satan, v literatúre New Age úplne chýba. Z hľadiska dejín a úlohy lucifera Benjamin Creme, známy hovorca hnutia, konštatuje: „Lucifer prišiel z planéty Venuše pred 18,5 miliónmi rokov. On riadi evolúciu našej planéty, je obetným baránkom a strateným synom. Lucifer podstúpil neuveriteľnú obetu, najvyššiu obetu za našu planétu.";

7. Prívrženci New Age prebrali starú náuku východných náboženstiev o reinkarnácii a podstatne si ju prispôsobili, aby dosiahli dokonalosť prostredníctvom nespočetných cyklov smrti a znovuzrodenia. S tým sa spája prax tzv. odpútania sa od tela, skrze čo také entity potom budú riadiť duchovnú evolúciu ľudstva;

8. V dokumente Pápežských rád pre kultúru a pre medzináboženský dialóg *Ježiš Kristus, nositeľ živej vody,* v kapitole *Kresťanské úvahy o New Age* čítame: „New Age význačne uprednostňuje východné a predkresťanské náboženstvá, o ktorých sa predpokladá, že sú ‚neotrávené' židovsko-kresťanskými ‚deformáciami'. Preto má vo veľkej úcte starobylé roľnícke rituály a kulty plodnosti." O niečo ďalej sa potom kritizuje Gaja, matka Zem. Myslím si, že je tu jasné odsúdenie animalistických a s prírodou spojených ideológií, ktoré majú tendenciu znovu ponúkať modernú formu novopohanského panteizmu.

V rámci hnutia New Age sa aj na Slovensku na verejných podujatia prezentujú viaceré náboženské kulty (na obr. stánok Hare Krišna hnutia). *Foto: B. RAKOVSKÝ*

A aký je váš názor?

Uctievanie božstiev prírody známe aj ako hypotéza Gaje v zmysle gréckej mytológie je výsledkom odklonu od primeraného zabezpečovania životného prostredia k formám takej ochrany prírody, ktorá mi v mysli vyvoláva predstavu posvätných kráv hinduistov. Takáto ochrana prírody je ovplyvňovaná myšlienkami New Age v ekologickom hnutí od prvého Dňa zeme roku 1970, keď prívrženci hnutia začali planétu považovať za živú bytosť hodnu uctievania. Nezlučiteľnosť tohto uctievania s kresťanskou náukou je jasná a priaznivci Gaje to i zdôrazňujú.

Mnohé ezoterické publikácie dokonca v biblickej náuke vidia príčinu veľkých ekologických problémov. V jednom čísle časopisu Time, ktoré sa týkalo životného prostredia, sa spomína Biblia – najmä Kniha Genezis, kde Boh dáva človeku vládu nad zemou a jej stvoreniami – ako jedna z príčin, že človek zle zaobchádza s prírodou. Podľa niektorých ekológov viedlo šírenie kresťanstva k negatívnemu vývoju techniky, ktorá zničí Zem.

Okrem tohto pripisovania viny, uctievanie matky Zeme a environmentálna ideológia sú sprevádzané aj znižovaním hodnoty ľudskej bytosti, ktorá sa kladie na rovnakú úroveň s inými živými druhmi, dokonca sa obviňuje z nadmernej a škodlivej plodnosti. Je symptomatické, že v skutočnosti žiadna z tých mnohých environmentálnych organizácií vo svete nepripisuje rovnakú váhu ochrane prírody a ochrane ľudského života, preto nevyjadrujú svoj nesúhlas s potratmi.

Kardinál George Cottier povedal, že New Age je nezlučiteľné s katolíckou náukou. Aké sú dôvody takého výslovného odsúdenia?

Je to pravda. Kardinál hovorí, že „hlavné tézy New Age sú nezlučiteľné s kresťanstvom, ba že sú namierené proti nemu". Ako sa uvádza v spomenutom vatikánskom dokumente: Je ťažké oddeliť jednotlivé prvky religiozity New Age – hoci sa nám môžu javiť ako nevinné – od širokého rámca, ktorý preniká celý myšlienkový svet hnutia New Age.

Gnostická povaha tohto hnutia nás vedie k tomu, aby sme ho posudzovali v jeho celistvosti. Z hľadiska kresťanskej viery nie je možné izolovať niektoré prvky religiozity New Age ako prijateľné pre kresťanstvo, zatiaľ čo by sme iné odmietali. Hnutie New Age veľmi zdôrazňuje komunikáciu s prírodou, kozmické poznávanie univerzálneho dobra, a tak neguje zjavené pravdy kresťanskej viery, preto ho nemožno považovať za pozitívne či neškodné!

ZE/–zg–TK KBS, 21. 7. 2004

Mágovia a gnostici v prvých troch storočiach (3)

Prázdnota a formalizmus pohanskej bohoslužby prestali uspokojovať vtedajšieho človeka, ktorý márne túžil po dosiahnutí pravdy a spásy. V časoch náboženskej skepsy, ale aj túžby po vykúpení tak vznikajú predpoklady, na ktoré nadväzovali rôzne variácie gnosticizmu a v 3. storočí i manicheizmus.

Názov *gnosticizmus* je na prvý pohľad zrejmý (gr. *gnósis* – poznanie), ale v skutočnosti je veľmi neľahké ho jednoznačne definovať. Jeho vznik časovo spadá do konca 1. a na začiatok 2. storočia. Pritom sa nevyvíjal ako jednoliaty prúd, ale v priebehu svojho vývinu vykazoval množstvo rôznych odchýlok. Všetkým gnostickým variáciám bola spoločnou snaha po zodpovedaní odvekých otázok ľudskej mysle: čo je človek a svet, dobro a zlo, kto je Boh, v čom spočíva pravé šťastie v živote i večná spása a ako to všetko dosiahnuť. Za vlastnú podstatu gnosticizmu však môžeme označiť názor, že k týmto vrcholným cieľom možno dospieť len hlbokým poznaním, čiže gnózou, v rámci ktorej sa uplatňovali rôzne pojmy gréckej filozofie, orientálne mýty a mystériá, prvky babylonskej astrológie i niektoré biblické námety, aby vzniklo zdanie zdokonaleného židovstva, a najmä kresťanstva. Známymi gnostikmi v 2. storočí boli Kerintos, Valentinos, Basilides a v istom zmysle aj Markion. Ich náuky sa však zásadným spôsobom priečili starozmluvnému židovstvu i kresťanstvu, čo vidieť z nasledujúcej ukážky základných pilierov gnosticizmu:

1. Je to predovšetkým dualizmus, hoci nie vždy rovnako absolútny (existovala aj monistická vetva gnózy), podľa ktorého svetlo (dobro, Boh) a tma (zlo, diabol) sú večné preexistujúce a navzájom protichodné princípy;

2. Podľa toho gnostický dualizmus (vplyv iránskeho dualizmu) ostro rozlišoval svet nebeský, božský (supralunárny) ako ríšu jasu a blaženosti, a svet pozemský (sublunárny) ako miesto temnoty, utrpenia a smrti;

3. Hmotný svet vznikol stvorením prostredníctvom nižších duchovných bytostí – demiurgov. Tieto nižšie duchovné bytosti vzišli emanáciou z Najvyššej bytosti, ktorá sídli v neprístupnom nadhviezdnom jase;

4. Hriech nie je nič iné než spútanie svetlých častíc hmotou a telesnosťou. Vykúpenie je podľa gnostikov vyslobodenie ducha z hmoty, teda zbavenie sa telesnosti, pretože duša je v tele uväznená ako v žalári. V gnóze nie je nepriateľom Boha aktívne zlo, ale hmota ako taká. Preto gnostické spasenie neznamená víťazstvo nad hriechom a smrťou, ale únik duše zo zlého sveta do nebeských sfér;

5. Podľa stupňa telesnosti sú ľudia rozlíšení na *hylikoi* (gr. *hylé* – hmota), alebo i *sarkikoi* a *sómatikoi* (gr. *sarx*, *sóma* – telo), ďalej na *psychikoi* alebo i *pistikoi* (vyšší stupeň; gr. *psyché* – duša; *pistis* – viera) a napokon na *pneumatikoi* (gr. *pneuma* – duch), čo sú skutoční gnostici, u ktorých svetlá, duchovná stránka úplne prevládla nad telom. Podceňovanie hmoty a tela viedlo vo všednom živote k prehnanej askéze, čo zasa na druhej strane kontrastovalo s mravnou bezuzdnosťou v tzv. libertinizme (Zj 2, 8; 2, 15). Paradox tohto faktu je len zdanlivý. Pre gnostikov boli totiž svet a telo také skazené, že bolo možné s nimi zaobchádzať podľa akejkoľvek ľubovôle;

6. Kristus je absolútne duchovná bytosť, jasný Boží eón, ktorý sa len prechodne spojil s človekom menom Ježiš, aby tajomným učením, teda gnózou, prišiel vyvolených poučiť o ceste k večnej blaženosti. Ďalším posunom takéhoto skresleného chápania Krista bol názor, že všetko, čo súviselo s Ježišovou smrťou, bolo len zdanie, respektíve, že jeho telo na kríži bolo len zdanlivé. To už bol doketizmus (gr. *dokein* – zdať sa), ktorý sa javil ako krajne nebezpečný pre novozmluvnú vieru.

PETER GAŽÍK

Zasadal Parlament svetových náboženstiev

ŠPANIELSKO – V Barcelone otvorili 7. júla IV. zasadnutie Parlamentu svetových náboženstiev. Viac ako 5 000 predstaviteľov piatich svetových náboženstiev, odborníci a aktivisti sa tu pod heslom *Cesty k pokoju – umenie počúvať a moc kompromisu* zamýšľali nad možnosťami pokojného spolunažívania ľudí rôznych náboženských vyznaní. V súvislosti s mnohými ohniskami vojen a kríz účastníci stretnutia diskutovali najmä o vplyve náboženstiev na zlepšenie situácie utečencov, o možnostiach odpustenia dlhov rozvojovým krajinám, o zlepšení zásobovania pitnou vodou, ako aj o prekonávaní nábožensky motivovaných konfliktov. „Od 11. septembra 2001 hrá náboženstvo v dobrom i zlom dôležitú úlohu vo svete," zdôraznil Dirk Ficca, riaditeľ Parlamentu svetových náboženstiev.

Okrem prednášok, workshopov, premietania filmov, umeleckých výstav a koncertov sa tu konali desiatky diskusných posedení, ale aj verejné dialógy, ako napríklad medzi iránskou nositeľkou Nobelovej ceny S. Ebadiovou a smutne známym nemeckým teológom Hansom Küngom. Dalajláma svoju účasť pre chorobu odriekol. Pozorovatelia však za jeho neúčasťou vidia politický nátlak Číny.

KP/–zg–TK KBS, 13. 7. 2004

Vražda kňaza bola „úlohou" satanistov

CHILE – Čílsky vrah kňaza Rodrigo Orias si svoju obeť podľa vlastnej výpovede nezvolil vedome. Pricestoval však do čílskeho hlavného mesta Santiaga de Chile, aby zavraždil nejakého kňaza alebo duchovnú osobu. Dvadsaťpäťročný vrah – satanista to oznámil duchovnému pastierovi väzenskej nemocnice, v ktorej je hospitalizovaný. Jeho vražda bola súčasťou „úloh" v rámci života v satanistickej sekte, ktorý praktizoval.

Podľa slov duchovného bude Orias obžalovaný za vraždu. Pred dvoma týždňami na konci bohoslužieb v katedrále Santiaga de Chile ubodal na smrť katolíckeho kňaza Faustina Gazziera de Stefani. Po čine sa sám bodol do krku.

KP/–zg–TK KBS, 17. 8. 2004

O čom píšu iní

Reislamizácia je v plnom prúde

Nová éra prenasledovania kresťanov. „Ak mňa prenasledovali, budú prenasledovať aj vás." Tak hovoril Ježiš svojim učeníkom a tak sa to znovu deje. Kresťania neboli takto brutálne perzekvovaní od Stalinových čias. Ich najväčšími prenasledovateľmi však už nie sú komunisti, ale islamské davy od Afriky cez Balkán až po Indonéziu.

Počty utečencov sa menia

V nedeľu 1. augusta počas večerných bohoslužieb teroristi odpálili bomby v autách pred piatimi katolíckymi kostolmi v Mosule a Bagdade. Počas útokov zahynulo dvanásť veriacich. Zranených bolo niekoľko desiatok žien a detí. Kresťania sa dali na útek. Rita Zekertová, ktorá je riaditeľkou charitatívneho utečeneckého centra v Damasku, hovorí, že kým pred rokom počet šíitských, sunitských, kresťanských a kurdských utečencov približne zodpovedal zastúpeniu týchto skupín v celkovej populácii, „95 percent ľudí, ktorí k nám dnes prichádzajú, tvoria irackí kresťania".

Podľa The New York Times títo utečenci „rozprávajú o kresťanských obchodníkoch, ktorých zabili islamské gangy za to, že sa odvážili predávať alkohol, o tom, ako boli kresťania nútení predať rodinné firmy, aby mohli zaplatiť výkupné za unesené deti... Vravia, že odišli z Iraku iba preto, lebo sa tam boja zostať."

„Všetky nedeľné útoky boli namierené proti katolíkom, a nie proti východným pravoslávnym cirkvám, čo by naznačovalo, že cieľom protizápadnej kampane sa stali kresťania, ktorí sú verní Rímu. Tak to uvádzajú katolícki kňazi," píše sa v The Financial Times. „Šesťstopäťdesiattisícová kresťanská komunita v Iraku rýchlo zaniká. Väčšina z troch miliónov kresťanov irackého pôvodu v súčasnosti žije v zahraničí, najmä v USA a v západnej Európe. Desaťtisíce kresťanov sa presťahovali do Sýrie a Jordánu, mnohí bývajú v podnájmoch, žijú z charitatívnej podpory, nemôžu sa zamestnať a čakajú na víza, aby mohli vycestovať z arabského sveta." Z Libanonu v posledných desaťročiach odišlo niekoľko desiatok tisíc katolíkov a v moslimskej krajine, kde kedysi predstavovali vedúcu silu, z nich zostala len čoraz úbohejšia menšina.

Sudán, Východný Timor, Egypt...

V druhom najväčšom meste Nigérie v máji 2003 vyšla do ulíc moslimská mládež s palicami a mačetami. Zmasakrovala 600 kresťanov a ich telá nechala ležať na uliciach. Šestnásť kostolov zhorelo. Hlavný moslimský duchovný v meste vykázal všetkých kresťanov. Asi 30 000 ľudí vyhnali z domovov.

V Kosove na základe falošných správ, že Srbi majú na svedomí utopenie troch moslimských chlapcov, albánske davy v marci vyrabovali a zapálili 17 kláštorov a kostolov. Spojené štáty pritom na ochranu kosovských Albáncov 78 dní bombardovali Belehrad a Srbsko.

Celý svet sa sústreďuje na Dárfúr v západnom Sudáne. Zabudlo sa na milióny kresťanov v južnom Sudáne, ktorí sa stali obeťami mučenia, zohavovania, znásilňovania, hladu, masakrov a vyhnanstva, to všetko zo strany sudánskych vojakov. Deje sa to, odkedy Chartúm vyhlásil na tomto území platnosť islamského práva.

Od roku 1974, keď Indonézia napadla Východný Timor, do roku 1999, keď Východný Timor hlasoval za nezávislosť, tam OSN dokumentovala minimálne 120 masakier, počas ktorých v tejto malej katolíckej krajine zahynuli stovky ľudí. Po vyhlásení nezávislosti povraždili indonézske vojská vyše tisíc Východotimorčanov z čírej zúrivosti nad tým, že sa chcú osamostatniť od Jakarty.

V Egypte začalo 6 miliónov tamojších koptských kresťanov otvorene protestovať proti perzekúcii zo strany moslimských fanatikov i miestnych úradov. Ak je islam náboženstvom mieru, ako nás ubezpečil aj prezident Bush, čo sa to teda deje? Prečo toľké prenasledovanie? Prečo tie nájazdy a masakry, ktoré majú prinútiť mierumilovných kresťanov, aby opustili svoje domovy v Nigérii, Sudáne, Kosove, Iraku, Egypte či Indonézii?

Obdoba rekonkvisty?

Tu je odpoveď: V islamskom svete sa odohráva niečo podobné, čo sa dialo v Európe od španielskej rekonkvisty a cez tridsaťročnú vojnu. Tak ako bola kráľovná Izabela odhodlaná vyhnať Maurov a deislamizovať celé Španielsko, tak sú teraz militantní moslimovia odhodlaní vyhnať kresťanov a dechristianizovať islamský svet.

Ich cieľom nie je iba vyhnať Američanov z Iraku, Saudskej Arábie a iných arabských krajín, ale vypudiť odtiaľ aj náboženské menšiny kresťanov, ktorých pokladajú za votrelcov, zradcov a kolaborantov Západu. Islamskí teroristi sa vrhli do tzv. boja štvrtej generácie, ktorý nevedú štáty a ktorý nemôžu poraziť strely Tomahawk ani stíhačky F-16. A militantní islamisti, ktorí týmto spôsobom bojujú proti kresťanským menšinám žijúcim uprostred ich vlastných krajín, sú v spravodlivosti svojho džihádu utvrdzovaní americkou prítomnosťou v Iraku a dominanciou USA na Blízkom východe a v arabskom svete.

Západné ríše v 19. a na začiatku 20. storočia dobyli islamský svet. Potom z neho odišli buď dobrovoľne, alebo ich k tomu prinútili národnooslobodzovacie vojny. Ale kresťanské menšiny, ktoré v týchto krajinách mierumilovne žili 20 storočí a ktoré sa po odchode Západu ocitli osamotené, teraz platia za naše okupácie a za odhodlanie militantného islamu očistiť Dar al Islam od nenávidených zvyškov kresťanského Západu.

PATRICK J. BUCHANAN; WorldNetDaily
DOMINO FÓRUM 33/2004, 20. 8. 2004

Neprijmeš krv iných ani vlastnú

Kto by nepoznal dvojice starších dám na miestach najväčšej koncentrácie ľudí prakticky v každom slovenskom meste? Vyzerajú ako klonované – na tvárach úsmev akoby z iného sveta a v rukách pestrofarebné časopisy vreckového formátu, aby sa v nich dobre listovalo vo vlaku či v autobuse. V krajine, kde sa podľa posledného sčítania obyvateľstva spred troch rokov hlási vyše 60 % ľudí ku katolíckej viere, nemajú núdzu o pohŕdavé pohľady či slovné útoky. Svojím síce pokorným, ale predsa len vtieravým spôsobom totiž propagujú Náboženskú spoločnosť Svedkovia Jehovovi, ktorá neuznáva božskú podstatu Ježiša Krista a tým ani bohorodičstvo a uctievanie Panny Márie, ba ani jej večné panenstvo.

Mnohým naháňajú strach práve svojím fanatizmom, s akým aj za cenu väznenia ich muži za totality odmietali vojenskú službu a celé spoločenstvo dodnes neprijme transfúziu ani len svojej uskladnenej krvi, hoci by išlo o záchranu života vlastného dieťaťa. Geopolitické rozdelenie sveta je pre nich dielo satana, a tak je proti ich presvedčeniu aj účasť na verejnom živote, hoci len v podobe volieb či úcty k štátnym symbolom. Na Slovensku je registrovaných 16 náboženských organizácií a oficiálnou cirkvou, už bez hanlivého prívlastku sekta, sú od roku 1993 aj Svedkovia Jehovovi. Ich počet stúpol po zamatovom prevrate v porovnaní s údajmi zo sčítania obyvateľstva roku 1991 v priebehu desiatich rokov asi dvojnásobne a dnes ich je vyše dvadsaťtisíc.

Pyramídy veštia

Zakladateľom spoločnosti Svedkovia Jehovovi je americký obchodník s látkami Charles Taze Russel (1852 – 1916), pôvodne presbyterián, ktorý sa ako pätnásťročný ocitol vo veľkej náboženskej kríze, keď sa nevedel zmieriť s predstavou pekla a súčasne Božou milosrdnosťou. Stal sa členom radikálnej adventistickej skupiny očakávajúcej druhý príchod Ježiša Krista na zem, ktorá však súčasne popierala existenciu ľudskej duše.

Neskôr začal vydávať časopisy vrátane *Sionskej strážnej veže,* okolo ktorej sa v osemdesiatych rokoch 19. storočia sformovala *Sionská traktátová spoločnosť.* Rok 1884, keď bola zaregistrovaná v štáte Pennsylvánia ako organizačné centrum hnutia, je dátumom vzniku Svedkov Jehovových. Hoci Russel nemal žiadne teologické vzdelanie, jeho dielo *Štúdium o písme* zapĺňa 6 zväzkov a tvorí základ tejto viery. Russel podľa svojich výpočtov vychádzajúcich z rozmerov

(Pokračovanie ▼**36**)

Nebezpečná náboženská skupina v Novosibirsku

Nebezpečné novopohanské učenie Tropa Troyanova šíri vieru vo vývin nadprirodzených magických schopností človeka. Podľa informácií z odboru pre verejné záležitosti úradu novosibirského primátora je v meste úradne zaregistrovaných 20 náboženských spoločností. V príručke o sektách, ktorú vydalo Informačno-konzultačné centrum pre záležitosti sektárstva (Centrum), sa okrem týchto 20 nachádza ešte ďalších 72 náboženských skupín. Niektoré z nich sú veľmi nebezpečné, ako napríklad spomenutá sekta Tropa Troyanova.

Táto spoločnosť pôsobí v Novosibirsku i v celej novosibirskej oblasti. Ruská pravoslávna cirkev ju považuje za deštruktívnu totalitnú sektu. Spoločnosť nemá žiadnu štandardnú adresu. Zvyčajne usporadúva týždenné semináre v rehabilitačných zariadeniach a wellness centrách. Podľa Rádia Sarfanni sa ľudia o nich dozvedia z tlače alebo z rozprávania účastníkov predošlých seminárov. Na seminároch je spánok obmedzený len na niekoľko hodín denne. Podáva sa tu čaj a bravčová masť. Skupina praktizuje smilstvo, ktoré si nakrúca videokamerou. Cieľom seminárov je naučiť ľudí „bežnej mágii".

Oleg Zaev, zástupca riaditeľa Centra, informoval o určitých špecifikách týchto seminárov. Používa sa tu hyperventilácia alebo rýchle hlboké dýchanie, čo spôsobuje nedostatok kyslíka v mozgu a redukuje kritické vnímanie sveta. Vodca tohto kultu – Aleksaša – obdivuhodne zvládol techniku psychického podmanenia ľudí. Sekta Tropa Troyanova je jeho kultom. Každé slovo vodcu sa považuje za zjavenú pravdu. Avšak za krásnym symbolom „spirituálneho oživenia Ruska" sa skrýva zištný cieľ zisku. Denne sa zúčastní na seminári 50 až 70 ľudí a každý platí. Sekta Tropa Troyanova je obchodná firma s vlastným vydavateľstvom.

Zdroj: http://cultology.blogspot.com/2004_09_01_cultology_archive.html

Moskovskí jehovisti sa menia na sibírskych

V Novosibirsku na Škalovetskom štadióne sa konal trojdňový oblastný zjazd Náboženskej spoločnosti Svedkovia Jehovovi. Zúčastnili sa na ňom predstavitelia piatich sibírskych správnych oblastí, ale aj moskovskej skupiny, ktorá sa k nemu neočakávane pripojila. Nezvyčajná zmena z moskovskej registrácie na sibírsku súvisí so skutočnosťou, že 26. marca 2004 rozhodol Golovinský oblastný súd severnej administratívnej oblasti Moskvy o zrušení registrácie Náboženskej spoločnosti Svedkovia Jehovovi. Hoci o tri mesiace neskôr moskovský mestský súd preskúmal odvolanie žalovanej strany, ponechal rozhodnutie v platnosti, čo v skutočnosti znamená likvidáciu tejto náboženskej spoločnosti v Moskve.

Zdroj: http://cultology.blogspot.com

USA prekáža náboženská nesloboda Saudov

Ministerstvo zahraničia USA zaradilo Saudskú Arábiu, kľúčového spojenca na Blízkom východe v boji proti terorizmu, medzi krajiny, v ktorých neexistuje sloboda vierovyznania. Rijád sa tak ocitol v spoločnosti ďalších krajín, ako sú Vietnam, Eritrea, Banna, Čína, Irán, Severná Kórea a Sudán. Zverejnenie zoznamu neznamená automatické uvalenie sankcií zo strany USA, ale je to varovanie, že ak sa nezlepší súčasný stav, môže sa to stať.

V prípade Saudskej Arábie správa kritizuje fakt, že sú tam zakázané všetky náboženstvá okrem štátom schválenej sunnitskej formy islamu, známej ako wahabizmus. Kresťanstvo so všetkými jeho symbolmi – krížmi a vianočnými stromčekmi – je prísne zakázané. Porušenie ktoréhokoľvek nariadenia týkajúceho sa vierovyznania sa prísne trestá. Na dodržiavanie zákona dohliada v púštnom kráľovstve náboženská polícia. Nie je celkom jasné, prečo prišla verejná kritika Saudskej Arábie od Bushovej administratívy práve teraz. Pravdepodobne chcú USA takto poukázať na pretrvávajúce obavy z významnej úlohy Saudskej Arábie pri podporovaní a financovaní al-Káidy a jej prívržencov. (mr, BBC)

NÁRODNÁ OBRODA, 17. 9. 2004

(Dokončenie ▲35)

egyptských pyramíd predpovedal na rok 1914 koniec sveta, ale sám tento kritický dátum o dva roky prežil. Súčasný názov *Svedkovia Jehovovi* dal spoločnosti roku 1931 Russelov nástupca, dovtedajší právny poradca spoločnosti Joseph Franklin Rutheford. Urobil v učení spoločnosti mnoho zmien a inicioval aj program návštev členov v domácnostiach. Medzinárodný kongres v novom centrálnom sídle spoločnosti v newyorskom Brooklyne sa zriekol kresťanskej symboliky kríža s tým, že Ježiš bol vraj pripútaný na jednoduchý kôl a zrušil aj všetky tradičné sviatky. Ani Rutheford sa nedočkal konca sveta v upravenom termíne roku 1925 a zomrel až roku 1942. Novým prezidentom sa stal Nathan Homer Knorr (1906 – 1977), podľa ktorého mal nastať koniec sveta roku 1975, ale keď sa tak znova nestalo, cirkev opustila značná časť sklamaných členov. Knorra vo funkcii generálneho prezidenta nahradil Frederic W. Franz.

Prežijú len Svedkovia

Záväzným zdrojom informácií pre jehovistov je časopis *Strážna veža,* ktorý vychádza dvakrát mesačne v 106 jazykových mutáciách v náklade 18 miliónov výtlačkov. Pre laikov je určený dvojtýždenník *Prebuďte sa!* v 40 jazykoch a náklade 16 miliónov výtlačkov. Učenie Svedkov Jehovových je založené na výklade Biblie. Príručka k jej štúdiu s názvom *Pravda, ktorá vedie k večnému životu,* vyšla v 115 jazykoch a je treťou najpredávanejšou knihou v histórii.

Jehovisti sú presvedčení, že jediní hlásajú Božiu pravdu a všetky ostatné cirkvi ovládol diabol. Súčasný svetový systém ukončí apokalypsa (Armagedon), ktorú prežijú len Svedkovia. Z nich 144-tisíc najlepších bude vládnuť na nebesiach a ostatní jehovisti ostanú na zemi zbavení chorôb, hmotných starostí a plynutia času. Organizáciu riadi z brooklynského centra 40-členná skupina na čele s doživotným prezidentom a jemu podriadeným sedemčlenným direktóriom. Svoje celosvetové impérium ovládajú najmä prostredníctvom vlastnej tlače. Územné jednotky, ako ich už poznáme aj na Slovensku, sa nazývajú kongregácie, ktoré vyvíjajú činnosť vo svojich miestnych Kráľovských sieňach.

Tisíc rokov pre satana

Organizácia disponuje veľkými finančnými prostriedkami a je riadená prísne autoritatívne. Získavanie nových členov sa deje formou opakovaných návštev v domácnostiach podľa podrobnej rajonizácie. Pri prvých kontaktoch sa tzv. hlásatelia zaujímajú v prvom rade o osobné, rodinné a existenčné problémy a až následne ponúkajú duchovnú útechu prestúpením na tú pravú, čiže ich vieru. Hlavným argumentom je hrozba zničenia štátov, vlád a náboženstiev, prostredníctvom ktorých našu zem ovláda satan. Skôr, než Jehova po zlyhaní Adama a Evy naplní svoj zámer urobiť zo Zeme raj, musia z nej byť odstránení zlí ľudia a prežije iba Boží ľud, čiže jehovisti. Stane sa tak v Armagedone, Božej vojne, po ktorej bude satan na tisíc rokov uväznený. Nastane Ježišova vláda, počas ktorej budú tiež vzkriesené milióny mŕtvych a ak budú plniť Božie príkazy, ostanú žiť večne.

Mimochodom, jehovisti vedia presne aj to, kedy Jehova ustanovil Ježiša Krista za kráľa v Božom kráľovstve. Stalo sa to roku 1914. Po Armagedone zaniknú všetky krajiny, nebudú vojny, zločinnosť ani násilie, všetci ľudia budú žiť v jednote a mieri. Ježiš oddelí ľudí tak, ako oddeľuje pastier ovce od capov. Na konci tisícročnej vlády odovzdá Ježiš Kristus Kráľovstvo, obývané dokonalými ľuďmi, svojmu Otcovi.

Žiť večným životom v raji je lákavá predstava, ale jehovisti nedajú nikomu nič zadarmo. Jehova zaradí medzi dobrých iba tých, ktorí sa vyhnú predmanželskému sexu, cudzoložstvu, sodomii, krvismilstvu a homosexualite, nebudú luhať, piť alkohol, fajčiť, užívať drogy a hrať hazardné hry vrátane stávok na dostihoch či binga, vystríhajú sa hnevu a prejavov násilia a pod. Ak zvážime ešte odmietanie transfúzie krvi, vzťahujúce sa aj na novorodencov, potom je už zákaz zúčastňovať sa na riadení a správe vecí verejných a vstupovanie do sociálnych konfliktov iba maličkosť...

B. ŠKREKO, NÁRODNÁ OBRODA, 31. 7. 2004 – krátené